

Fylkesmannen i Troms

Årsrapport 2018

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	5
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	5
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	6
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	6
1.4 Andre forhold	7
Sted, dato og fylkesmannens signatur	7
2 Introduksjon til embetets hovedtall	8
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	8
2.2 Organisasjon og ledelse	9
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	9
2.4 Andre forhold	12
3 Årets aktiviteter og resultater	13
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	13
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	13
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	13
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	14
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	15
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	16
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	16
3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet	22
3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	23
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	23
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	25
3.1.1.6 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet	27
3.1.1.7 Styrket folkehelsearbeid	30
3.1.1.8 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester	31
3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	32
3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	33
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	34
3.1.1.12 Endringer i kommunestrukturen	35
3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket	36
3.1.1.14 Bærekraftig landbruk	38
3.1.1.15 Andre oppdrag	39
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	39
3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	39
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	39
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	39

3.1.2.4 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktningssituasjonen	40
3.1.2.5 God samordning i opprydding av marin forsøpling	41
3.1.2.6 Andre oppdrag	41
3.1.3 Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	41
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	41
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	44
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	47
3.1.3.4 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet	49
3.1.3.5 Vergehaber skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede	51
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	51
3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene	52
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	52
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	52
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	52
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	52
3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet	52
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	52
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	52
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	52
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	52
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	53
3.2.9 Landbruksdepartementet	53
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	53
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	85
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	86
3.6 Andre forhold	86
4 Styring og kontroll i embetet	87
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	87
4.1.1 Embetets risikostyring	87
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	87
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	87
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	87
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	88
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	88
4.3 Andre forhold	88
5 Vurdering av framtidssutsikter	89
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	89

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	89
5.3 Andre forhold	89
6 Årsregnskap	91

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Arbeidet med sammenslåing av de to embetene lengst nord kom i gang høsten 2017. Hele året har vært preget av stor innsats og et både krevende og omfattende arbeid i omstillingsprosessen. Stor aktivitet i lokal arbeidsgruppe og i avdelingene har krevd mye tid og krefter fra både ledelse og ansatte. I særlig grad var belastningen stor for de avdelinger som hadde ansatte som var tillitsvalgte og medlemmer i lokal arbeidsgruppe. Største arrangement i anledning sammenslåing med Fylkesmannen i Finnmark var en samling for alle ansatte i Alta. Å samle alle ansatte var av stor betydning, og et viktig tiltak i å komme igang med å utvikle felles kultur og et best mulig samordnet embete. Kostnaden ved slike samlinger er imidlertid høy (minst 1 mill kr), og er dermed en begrenset mulighet innenfor den økonomiske ramme for drift av Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Fremover må vi legge opp til i stor grad å kommunisere og samhandle digitalt. Det er derfor gjennomført betydelige investeringer i utstyr for denne type kommunikasjon i begge embeter i løpet av året.

Årets tildelte budsjett, inkl. overførte midler fra i fjor på kap.post 0525.01, var på 97,1 mill. kr, 4,7 mill. mer enn forrige år. Dette skyldes hovedsakelig overføring av ubrukte midler fra året før (2,7 mill.) samt overføring av aktivitet fra fremmedkapitler (1,1 mill.).

Årets mindreforbruk er på 5,1 mill. I omstillingsåret 2018 har det vært utfordrende å ha oversikt over de samlede langsiktige lønnsforpliktelsene, herunder utlysning av ledige stillinger. Det har medført at vi i noen grad har utsatt utlysning av ledige stillinger pga. usikkerhet om fremtidig finansiering, og for å kunne se ressurser i sammenheng i det sammenslåtte embetet. Tilgangen på midler fra fremmedkapitler har vært ujevn og til dels uforutsigbart over året. Omfang av omdisponering av midler har derfor vært høyere enn budsjettet. Mindreforbruk skyldes også noe redusert arbeidskapasitet til ordinære oppdrag i 2018.

Embetet hadde totalt 121,2 årsverk i året. Utgifter til lønn inkl. Nav-refusjoner er 76 mill. kr, som er 82,5 % av samlede utgifter. Husleie utgjør 11 mill., omtrent som for 2017.

Måloppnåelsen dette året er preget av redusert saksbehandlerkapasitet, og er noe lavere enn den pleier. Mest krevende har det vært å oppnå god måloppnåelse der det allerede i utgangspunktet var begrensede ressurser, sykemeldinger og større turnover enn normalt (2,6% i 2017, 6,6% i 2018). I særlig grad gjelder dette for Helse- og omsorgsavdelingen, som av flere ulike årsaker har hatt noe redusert saksbehandlerkapasitet også i omstillingsåret. Også andre avdelinger har redusert måloppnåelse dette året.

Fylkesmannen har ikke full måloppnåelse for planlagte tilsyn med den kommunale helse- og omsorgstjenesten i 2018.

Hovedårsakene til manglende måloppnåelse er større utskifting av personell enn ønskelig i 2018 og at sammenslåingsprosessen med Fylkesmannen i Finnmark har tatt mye tid.

Det har vært en markant økning i innmeldte saker om mobbing i skolene i løpet av året (§9a i Opl). Fylkesmannen i Troms mottok 83 mobbesaker i 2018. I 42 saker konkluderte vi med brudd på aktivitetsplikten og i 29 saker konkluderte vi med at aktivitetsplikten var oppfylt. Saksbehandlingen i disse sakene er meget krevende.

Det har vært jobbet målrettet gjennom hele året for å få opprettet akuttbereidskap innen barnevern. Forventningene om dette fra FM ble meldt allerede i møtet med alle kommunene i januar, og ble senere fulgt opp i møter fylkets 4 regionråd. Status ved årets slutt er at samtlige kommuner har etablert eller vil etablere et slikt tiltak primo 2019.

Embetet hadde en forholdsvis stor økning i antall plan-klager i 2018 sammenlignet med forrige år. 12-ukersfristen ble oversittet i 52% av sakene vi behandlet i fjor. Årsakene er økt saksmengde, store og komplekse saker, samt permisjoner hvor det har vært vanskelig å sette inn kompetent vikarressurs. Også her ligger noe av årsaken i mye medgått tid til oppgaver i fusjonsprosessen.

Vi overholdt saksbehandlingsfristen i 62 av 97 behandlede byggesaker i fjor, men overholdt ikke saksbehandlingsfristen i 36% av sakene. Saksbehandlingstiden er likevel betydelig bedre enn forrige år, og er slik sett et fremskritt sammenlignet med forrige år. Embetet har redusert den gjennomsnittlige behandlingstiden for byggesaker med seks dager.

Embetet kan dette året vise til god måloppnåelse på vergemålsområdet. To ansatte på vergemål gjennomførte advokatkurs i 2018. Som følge av det har vi nå et bedre grunnlag for å kunne legge til rette for en ordning med å kunne opptre på Statens vegne som prosessfullmektig i saker om fratakelse av rettslig handleevne. Vår satsing på kommunikasjon og bruk av sosiale medier har også gjort at vi har fått ut mye og viktig informasjon om framtidfullmakt, bl a gjennom en egenprodusert film om dette som er sett av svært mange på vår facebook-side.

Fylkesmannen i Troms har gjennom de siste åra gjennomført aktive tiltak på området motorferdsel. "Troms-modellen" for veiledning til kommunene om motorferdsel - lov og forskrift - har gitt gode resultater. Vi erfarer at kunnskapsnivået og lokal forvaltning i motorferdselsaker er blitt bedre. Vårt Motor-forum, et fast forum for samarbeid med bl a SNO og Politiet, har vist seg å være meget nyttig.

Året har også vært preget av stor innsats mot plast-forurensing i havet. En rekke ulike tiltak har vært gjennomført, både digitalt, i møter og aksjoner og gjennom innsamlingsaksjoner i mange av kystkommunene.

Den store Nato-øvelsen Trident Juncture 2018 ga for vår del mest utbytte i CPX-delen. Livex-øvelsen var lite aktuell i et "okkupert" Troms. CPX-delen ble en god link til vårt igangsatte arbeid med Totalforsvaret. 2 utvalgte kommuner er i løpet av året kommet i gang med lokalt prosjektarbeid som inngår i vårt arbeid med modernisering av Totalforsvaret. Embetet anser det for øvrig som svært viktig at det nasjonale Totalforsvarsprosjektet forlenges ut over 2020.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

For embetet som helhet vil vi peke på følgende områder som de viktigste prioriteringer for året:

- **Januarmøtet 2018** - vår viktigste arena for kommune-dialog, samordning og nasjonal politikoppfølging. Deltakere var ordførere og rådmenn fra alle Troms-kommuner, samt en rekke regionale statsetater, fylkeskommunen og KS.

- Vår langvarige satsing og arbeid for **barn og unges beste** med grunnlag i Barnekonvensjonen, årlig konferanse og oppfølging av nasjonalt ansvar for arbeidet med Barnekonvensjonen. Det har vært avholdt en rekke møter med kommunene om styrking av barnevernet, om utvikling av tjenestene og for å få etablert akuttberedskap. Prosjekt Barneperspektivet i NAV ble gjennomført på oppdrag fra AV-direktoratet i løpet av året, i samarbeid med NAV Tromsø og NAV fylkeskontor. Barn og unge planlegges videre som en særlig satsing ("fyrtårn") for de sammenslåtte embetene lengst nord

- Tilsynssaker og §9a-sakene i skolene er prioritert høyt. Veksten av saken om **mobbing** har vært høyere enn forventet, men prioriteres høyt og følges opp raskt.

- **Totalforsvaret** er vurdert som en viktig satsing og et arbeid som er særlig viktig for de nordligste fylkene. I løpet av året har vi kommet i gang med å engasjere to kommuner som piloter i et prosjekt som vil gå over flere år.

- **Marin forsøpling**, med økt fokus på plastavfall i tilsyn, er krevende og viktige oppgaver som må følges med særlig innsats og i godt samarbeid med kommunene.

- Regelverket og forvaltningen av lov om motorferdsel i utmark gir nye utfordringer i det nye embetet lengst nord. Det samme gjelder for **rovviltforvaltningen**.

- Vi har opprettholdt veiledning av kommunene på **motorferdselregelverket**, både administrasjon og politisk ledelse, gjennom Tromsmodellen og Motorforum". Kommunene er begynt å bruke hverandre i dette arbeidet, og vi opplever at andre fylker tar kontakt med oss for hjelp og inspirasjon

- **Grenseoverskridende reindrift** representerer en stor utfordring, særlig for Troms. Vi mangler fortsatt en ratifisert reinbeitekonvensjon for Sverige og Norge. Frustrasjonen over dette er økende og er meget krevende for næringen, som nå ikke kan nyttiggjøre seg av vinterbeiter på svensk side av grensen pga et økt konfliktnivå mellom norske og svenske reindriftsutøvere.

- **Planarbeidet** i Troms har vært en prioritert oppgave gjennom flere år, og har gitt gode resultater. Planstatus for Troms er betydelig forbedret i de seinere år, både for arealdelen og samfunnsdelen av kommuneplanene. Godt samarbeid med regional planmyndighet - Troms fylkeskommune, har også bidratt til dette. En regional plan for landbruket er utarbeidet, og arbeid med den første regionale plan for reindrift i Norge er igangsatt.

- Fylkesmannen følger opp **støy** i flere sammenhenger, og har gitt innsigelser i planer med manglende støy-utredninger, spesielt i Tromsø By. Fortettings-strategien i Tromsø by er krevende å gjennomføre mht støy, i særlig grad fra trafikk.

Vi har fått gjennomført nytt skogvern for to områder i Troms, og har utarbeidet et godt grunnlagsarbeid for supplerende vern, samt at vi er godt i gang med grunnlagsarbeidet for **marint vern** i Andfjordtransektet.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Internt

- Fusjon med Fylkesmannen i Finnmark og overføring til FMFA

- Økt turnover og manglende saksbehandler-kapasitet

Om kommunikasjon:

Fylkesmannen i Troms legger stor vekt på kommunedialog og å gi god og riktig informasjon til kommuner, innbyggere og samarbeidspartnere.

I år har vi videreført det strategiske arbeidet med å bruke sosiale medier. Dette er et supplement til de vanlige plattformene som for eksempel vår egen hjemmeside.

Den digitale satsingen har gitt gode resultater også i år. Fylkesmannen klarer å nå flere innbyggere og det på en effektiv måte.

Vi ser en stor økning i antall lesere på våre hjemmesider. I september hadde vi en økning i antall lesere på over 2500 sammenlignet med samme måned året før. (Kilde: Google Analytics.)

Dette tror vi blant annet har en sammenheng med aktivt bruk av sosiale medier. Og vi er fortsatt det embedet som har flest følgere på Facebook av alle embedene i landet. I høst passerte vi 5000.

Samlet sett har dette arbeidet bidratt til at Fylkesmannen har fått en god tilstedeværelse og synlighet i offentligheten.

Prioriterte områder

Vi arbeider for at kommunikasjonen vår skal gjenspeile hvilke oppdrag Regjeringen gir Fylkesmannen.

I fjor laget vi video om det nye kapittelet §9a i opplæringslova. Den ble spredd over hele Norge, delt 509 ganger, likt av 250 personer og sett nesten 40.000 ganger på FB. I tillegg laget vi en nettside om tema som ble brukt nasjonalt, og som ble mal for andre embeder.

I år har vi laget en lignende video. Tema var fremtidsfullmakt. Denne videoen ble delt og likt av svært mange på Facebook.

Når vi bruker denne formen for å informere om vanskelige juridiske saker, ser vi at det sparer saksbehandlerne for tid. Det kommer færre spørsmål, flere får informasjon de har behov for, og vi oppnår god kontakt med både organisasjoner og befolkninga. Videoen er nå en del av Statens sivilrettsforvaltning sin informasjon om fremtidsfullmakt. Den er også tatt i bruk av flere embeder.

Marin forsøpling ble satt skikkelig på dagsorden i 2017- 18, mye «takket være» en hval med plastposer i magen. I mai plukket ansatte fra flere avdelinger hos Fylkesmannen 3,1 tonn plast søppel. I den forbindelse laget vi en forbrukervideo til FB-siden med ryddetips fra en marinbiolog. Den ble godt mottatt og delt av blant andre Ren Kyst.

Fylkesmannen har også satt søkelys på forsøpling i nasjonalparker og vannforekomstene der. I september laget vi to videoer. Den ene viste ungdom fra Øverbygd som plukket mellom 1000 og 1500 liter søppel rundt og i et populært fiskevann i Dividalen.

I den andre fikk vi møte nasjonalparkforvalteren som fortalte om problemene søpla medførte. Videoen ble delt 200 ganger og nådde 80.000 personer. Samtidig fikk vi oppslag i NRK lokalt og sentralt. (Dagsrevyen 21 og nrk.no)

Gjennom dette fikk vi satt søkelys på et nasjonalt problem.

I kommunikasjonsarbeidet hos Fylkesmannen i Troms legger vi vekt på å ha godt samarbeid med regional stat. Ett eksempel er samarbeidet med Barnehuset i Tromsø.

Fylkesmennene i Nordland, Troms og Finnmark bevilget midler slik at alle barnehager i nord skulle få og bruke såkalte kroppskort. Deretter laget vi video til FB for å gjøre media og barnehagene oppmerksomme på dette, og det er laget opplæringsvideo om hvordan barnehageansatte kan bruke kroppskortene.

Eksternt

- Gode planprosesser. Godt samarbeid med regional planmyndighet og god kommunedialog, har resultert i flere og bedre planer, og økt oppmerksomhet om planprosessen både regionalt og lokalt.

- Økt fokus på samfunnsikkerhet og beredskap. Langvarig og godt sivilmilitært samarbeid har gjort det mulig å få etablert prosjektarbeid for modernisering av Totalforsvaret. Den geopolitiske situasjon og forhold knyttet til NATO har bidratt i samme retning.

- Sterk vinterturisme-økning er utfordrende, og har medført økt fokus bl a på beredskap.

- Rovvilt. Vi arbeider for å sikre en god dialog og informasjon i akutt situasjoner med tap til jerv, bjørn og ørn. Det var en spesielt utfordrende situasjon i Bardu i sommer med mye tap til bjørn. Samarbeidet har ført til tiltak og strategi for kommende sesong.

1.4 Andre forhold

Se kap 2.4

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Tromsø, 27. februar 2019

Elisabeth Aspaker

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannens samfunnsoppdrag er å være Kongens og regjeringens representant i fylket, og å arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannen er administrativt underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Oppdraget skal gjennomføres i nært samarbeid med våre 24 kommuner, der hensynet til det kommunale selvstyre tillegges stor vekt. Samfunnsoppdraget er oppsummert i **embetets visjon**(Strategiplan 2017-2019): *Kunnskap, klokskap og rettssikkerhet*, hvor vi skal legge vekt på:

- åpenhet og tilgjengelighet
- å yte god service
- å sørge for at alle som ønsker det skal få snakke med Fylkesmannen om sin sak
- å samarbeide godt og har en god dialog med kommuner og øvrige brukere
- å bruke et språk som alle forstår
- å gjøre helhetlige vurderinger på tvers av faggrenser
- å behandle saker i samsvar med gjeldende regelverk og så raskt som mulig

Hovedmålene i **strategisk plan 2017-2019**:

Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger.

Fylkesmannen skal være garantist for innbyggernes rettssikkerhet. Det skal være god kvalitet i kontroll, tilsyn og saksbehandling.

Fylkesmannen skal ta de initiativ som er nødvendig for å holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket.

Viktigste arena for kommunedialog er "Januarmøtet". Gjennom en årrekke har vi også hatt jevnlige møter med kommunene der vi møter formannskapet og kommuneledelsen og gjennomgår et utarbeidet "kommunebilde", som er en analyse av tilstanden på de viktigste sektorer og tjenesteområder. Analysen er kommunisert med kommunene i forkant av møtet.

Vi har regelmessig kontakt og samarbeid med NAV. Dette år gjennom et konkret samarbeid om barneperspektivet i NAV. Vi har også samarbeidsmøter med de viktigste etater for tilsyn innen regional stat; Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Statens vegvesen.

Vi har gjennom flere år samarbeidet tett med regional planmyndighet; Troms fylkeskommune, om planlegging (regionale planer for landbruk og reindrift), også om vanndirektivet.

Vi har også hatt omfattende samarbeid med en rekke etater og kommuner og andre embeter om vår nasjonale oppgave for formidling av kunnskap om Barnekonvensjonen og Sjumilssteget for barn og unges beste. For øvrig nevnes samarbeid med Sametinget, BUF-etat Nord, IMDI Nord, Husbanken, og Innovasjon Norge.

Embetet deltar også i årlige kontaktmøter med Länsstyrelsen i Norrbotten og Västerbotten, regiondirektørene i Lappland og Norra Finland, samt de tre nordligste fylkesmannsembetene.

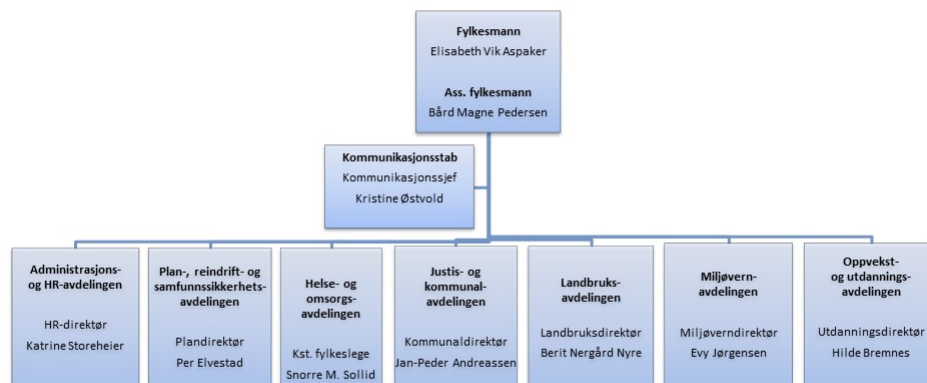
Innen samfunnsikkerhet og beredskap har vi nært samarbeid med Politiet, Hæren, Heimevernet, Sivilforsvaret og øvrige beredskapsmyndigheter. Vårt faste Sjefsmøte tidlig på nyåret er en viktig arena for gjensidig informasjon og drøfting av forhold knyttet til samfunnsikkerhet, beredskap og krisehåndtering. Faste deltakere her er toppledelsen i UNN-HF, Norges arktiske universitet UiT, Sjef Hæren, Sjef HV 16, Sjef luftving 139, Politiet, Kystvakta og Troms fylkeskommune.

I arbeidet med Totalforsvaret har vi samarbeid med Forsvarets logistikkorganisasjon, FFI, HV og Målselv og Harstad kommuner. I kommunene er det igangsatt et pilotprosjekt som skal være grunnlaget for modernisering av Totalforsvaret. Fylkesmannen i Troms har også tatt initiativ til og fått etablert et eget nettverk for krisekommunikasjon. Nettverket består av følgende deltakere:

Troms fylkeskommune, Troms politidistrikt, Troms Kraft, NVE, Kystverket, Skatt Nord, UDI Nord, UNN, Sivilforsvaret, Statens vegvesen NRK Troms, Biskopen i Nord-Hålogaland, Mattilsynet, Statens strålevern, Forsvaret og Sysselmannen på Svalbard.

2.2 Organisasjon og ledelse

Fylkesmannen i Troms hadde pr. 31.12.2018 **121 årsverk**. Våre medarbeidere er lokalisert på 9 steder i fylket. Hovedkontoret er i Tromsø, men i tillegg har embetet kontorer på Andselv og Moen i Målselv kommune, Øverbøtn i Tranøy kommune, Hansnes i Karlsøy kommune, Sørstraumen i Kvænangen kommune, Storslett i Nordreisa kommune, Lyngseidet i Lyngen kommune og Setermoen i Bardu kommune.

Embetet er organisert i syv avdelinger og en kommunikasjonsstab.

Ledergruppa består av embetsledelse, avdelingsdirektører og kommunikasjonsjef. Avdelingene er noe ulikt organisert. De fleste avdelingene er inndelt i ulike faggrupper, mens den minste avdelingen ledes av direktør og ass. direktør. Avdelingsdirektørene har personal- og økonomiansvar i samtlige avdelinger. Fagansvarlige har fått delegert fagansvar.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

I 2018 har embetet utgifter på 304 mill. Av dette er 92 mill. på kap.post 0525.01 (eget kapittel) og 212 mill. er på fremmedkapitler, herunder 159 mill. i tilskudd til kommuner, fylkeskommuner m.fl. Nedenfor gis det kommentarer til eget kapittel.

Embetet har en tildeling for 2018 inkl. overførte midler fra i fjor på kap.post 0525.01 på 97,1 mill. Dette er en økning på 4,7 mill. fra 2017, og skyldes hovedsakelig økt overføring av ubrukte midler fra året før (2,7 mill.) og overføring av aktivitet fra fremmedkapitler (1,1 mill.).

Årets mindreforbruk er på 5,1 mill., eller 5,3 % av tildelingen, og det gjelder hovedsakelig lønn. Det skyldes vakanser (sykefravær, foreldrepermisjon og ledige stillinger) samt at det er utført arbeid på fremmedkapitler ved omdisponering av ansatte fra kap.post 0525.01. Som følge av dette gjøres det en del omposteringer mellom kap.post 0525.01 og fremmedkapitlene. Omfanget av omdisponering av ansatte for arbeid på fagkapitler har også vært høyere enn budsjettet. Flere av vakansene har oppstått i andre halvår, og det har tatt noe tid å få enkelte av stillingene besatt. I omstillingsåret 2018 har det vært utfordrende å ha oversikt over de samlede langsiktige lønnsforpliktelsene, herunder utlysning av ledige stillinger. Det har medført at vi har avventet utlysning av stillinger pga. usikkerhet om fremtidig finansiering og for å kunne se ressurser i sammenheng i det sammenslåtte embetet. Tilgangen på midler på fremmedkapitler er ujevn og til dels uforutsigbar over året, og omfanget av omdisponering av ansatte for arbeid på fremmedkapitler har vært høyere enn budsjettet.

Embetet har totalt 121,2 årsverk. Utgifter til lønn inkl. Nav-refusjoner er 76 mill., eller 82,5 % av samlede utgifter. Husleie utgjør 11 mill., og beløp og andel av utgiftene er omtrent som for 2017. Hoveddelen av virksomheten er lokalisert i Tromsø kommune, men embetet har også virksomhet i Målselv kommune. I tillegg er nasjonalparkforvalterne lokalisert på ulike steder i fylket.

Samlet utgjør lønn og husleie 94,5 % av driftsutgiftene, og de resterende utgiftene som f.eks. drift, IKT, møter og kurs utgjør kun 5,5 %. Dette gir et noe misvisende bilde av utgiftene, og det skyldes den regnskapsmessige behandlingen av embetets «inntekter» fra administrativ kostnadsdekning. Disse inntektene utgjør 5,1 mill. Embetet tar i utgangspunktet 40 % administrativ kostnadsdekning for alle stillinger finansiert over fremmedkapitler og 7 % på øvrige midler som ikke er tilskuddsmidler, jf. retningslinjer fra daværende FAD. Vi erfarer at departementer og direktorater finansierer oppdragene ulikt, og det er krevende å oppnå dekning av administrative kostnader i samsvar med gjeldende retningslinjer.

Når det gjelder våre tall for vergemåls-ePhorte, hadde vi sammen med Finnmark totalt 31 983 journalposter. Det er ikke mulig for oss å hente ut

egne tall for Troms i dag.

Embetets turnover var 6,6 % i 2018 og det totale sykefraværet utgjorde 2,9 %. Dette er vi alt i alt tilfreds med tatt i betraktning at embetet gjennomførte en omfattende omstillingsprosess i 2018. Vi utarbeidet en ROS-analyse for fusjonsprosessen hvor vi gjennom hele året fulgte godt med på utviklingen innenfor turnover og sykefravær.

Administrativ kostnadsdekning

Betegnelse på rapporteringskrav	Tall i 1000 kr.
Administrativ kostnadsdekning	5 071

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (kr)	5 138.0
Budsjettavvik (%)	5.3 %

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	91 940.0
Lønn 052501	75 864.0
Lønnsandel av driftsutgifter	82.5 %

Husleie

Husleie (tall i 1000 kr)	10 916
Husleie (% av driftsutgifter)	12 %

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	68 916	36 933	31 983

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2018
052501	92 085
052521	4 988
Post 01 (unntatt 052501)	13 962
Post 20-29 (unntatt 052521)	56 143
Post 30-39	3 900
Post 40-49	450
Post 60-69	105 440
Post 70-79	31 476
Post 80-89	715

Årsverk

Betegnelsen på rapporteringskrav	2018
Totalt antall årsverk pr. 31.12.	121.2
Totalt antall årsverk for kvinner pr. 31.12.	82.3
Totalt antall årsverk for menn pr. 31.12.	38.9
Totalt antall årsverk for faste stillinger pr. 31.12.	115.2
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger pr. 31.12.	6.0
Sum andel administrasjon	13.5 %
Økonomi	2.5
Lønn	1.3
IKT	1.6
Personal	2.8
Arkiv	5.3
Resepsjon/sentralbord	2.9
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Turnover

Betegnelsen på rapporteringskrav	2018
Turnover i prosent	6.6 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	121.2
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	8.0
Totalt antall ansatte som sluttet	15.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	4.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	11.0

Sykefravær

Betegnelsen på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	1 073.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2.9 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	246.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.0 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	827.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	3.5 %
Antall legemeldte sykedager for menn	159.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.3 %
Avtalte arbeidsdager for menn	12 439.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	564.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	2.4 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	23 947.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	87.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.7 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	263.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.1 %

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	97.0	69.8 %	42.0	30.2 %	589 313.0	639 827.0	92.1 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	5.0	55.6 %	4.0	44.4 %	960 641.0	1 028 650.0	93.4 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	5.0	83.3 %	1.0	16.7 %	739 649.0	920 000.0	80.4 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	49.0	63.6 %	28.0	36.4 %	603 624.0	625 037.0	96.6 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	24.0	77.4 %	7.0	22.6 %	527 540.0	533 509.0	98.9 %
Kategori 5: Kontorstillinger	14.0	93.3 %	1.0	6.7 %	458 810.0	435 300.0	105.4 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0	0.0 %	0.0	0.0 %	0.0	0.0	
Kategori 7: Læringer	0.0	0.0 %	1.0	100.0 %	0.0	167 250.0	0.0 %

HR

Betegnelse på rapporteringskrav	2018
Sum antall ansatte	139.0
Antall kvinner	97.0
Antall menn	42.0
Sum antall deltidsansatte	11.0
Antall deltid kvinner	10.0
Antall deltid menn	1.0
Sum antall deltidsansatte grunnet omsorg jf.AML §10-2, fjerde ledd og HTA § 20	3.0
Antall deltid kvinner, omsorg	3.0
Antall deltid menn, omsorg	0.0
Sum antall midlertidige ansatte	9.0
Antall kvinner, midlertidig	8.0
Antall menn, midlertidig	1.0
Sum antall ansatte med personalansvar	9.0
Antall kvinner, personalansvar	5.0
Antall menn, personalansvar	4.0
Sum antall ansatte	139.0
Antall ansatte under 20 år	1.0
Antall ansatte 20 - 29 år	9.0
Antall ansatte 30 - 39 år	36.0
Antall ansatte 40 - 49 år	35.0
Antall ansatte 50 - 59 år	37.0
Antall ansatte over 60 år	21.0
Sum antall ansatte i foreldrepermisjon	6.0
Antall kvinner i foreldrepermisjon	6.0
Antall menn i foreldrepermisjon	0.0

Inkluderer en lærling. Inkluderer ikke timebasert arbeid.

2.4 Andre forhold

Saken om etterforskning og tiltale mot tidligere fylkesmann Ludvigsen har periodevis preget embetet gjennom hele året, helt fra ledelsen ble kjent med dette i januar 2018. Det er gjennomført interne seminar med informasjon og veiledning til våre ansatte. Dette har vært særlig vært nødvendig for de som har sine arbeidsoppgaver på området barn og unge, og hvor flere har vært i avhør hos politiet om denne saken. Vi har fått faglig bistand til intern informasjon og veiledning fra Bedriftshelsetjenesten og fra RVTS (Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging). Flere av våre ansatte har vært innkalt til avhør av politiet i saken. Embetsledelsen har gitt løpende orientering til KMD om sakens utvikling.

Saken kommer opp for retten i Tromsø 11.-21. juni 2019)

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

I det årlige møtet med kommunene i Troms (Januarmøtet) blir nasjonal politikk på Fylkesmannens fagområder formidlet til kommuner og regional stat.

Innen helse- og omsorgsområdet formidles nasjonal politikk og sentrale styringssignaler gjennom nettverk i regi av Fylkesmannen og/eller i nettverk hvor Fylkesmannen deltar. Inn mot spesialisthelsetjenesten har Fylkesmannen aktiv deltagelse i overordnet samarbeidsorgan(OSO) ved Universitetssykehuset Nord Norge HF og i regional samarbeidsorgan. Fylkesmannen i Troms er også kontaktfylkesmann for Helse Nord RHF. I to årlige møter følger Helse- og omsorgsavdelingen opp at nasjonale styringssignaler er forstått og iverksatt. Fylkesmannen i Troms etablerte i 2018 et nytt nettverk, hvor sektorledere innen helse- og omsorgssektoren og kommuneoverlegene ble samlet. Denne arenaen er aktivt benyttet til å formidle nasjonal politikk til sektorledernivået i kommunene. I fagspesifikke nettverk formidles mer "finmasket" de sentrale nasjonale politiske føringene.

I arbeidet med motorisert ferdsel i utmark, har vi et utstrakt og godt samarbeid med politi, fjelltjenesten og SNO(Motorforum). Arbeidet på området samordnes og gir en helhetlig forståelse av regelverket og status og bistand på håndtering av ulovlig motorisert ferdsel.

Om marin forsøpling samarbeider vi med kommuner, avfallsselskap, fiskeridirektoratet, fylkeskommunene og andre private aktører. Fylkesmannen etterlyser en aktør som kan bistå strandrydding, tilsvarende som Skjærgårdstjenesten lengre sør i landet. Vi har på eget initiativ fått bistand fra Kystverket og Kystvakta. Det er imidlertid vårt syn at vi denne type bistand bør styres fra overordnet myndighet.

Jordvern har vært tema på møter og konferanser for kommunene, men forståelsen for at det er nødvendig å ta vare på all dyrkamarka når det er så mange andre viktige formål, er fremdeles ikke helt på plass.

På barnevernsområdet er arbeidet og tiltakene knyttet til Kompetansestrategien for kommunalt barnevern prioritert, og informasjon og kunnskap om strategien formidles til kommunene. På samme måte er arbeidet med desentralisert modell for kompetanseutvikling på skoleområdet og regional ordning for kompetanseutvikling på barnehageområdet prioritert, og informasjon om ordningene løftes i vår dialog og våre møter med sektor.

I samarbeidsforum for desentralisert kompetanseutvikling på skoleområdet er arbeidet med fagfornyelsen tatt inn for å forberede skoleeiere til det kommende arbeidet med implementering.

Nye regler knyttet til elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø har vært prioritert i dialogen med skoleeiere, skoleledere og foresatte som henvender seg til Fylkesmannen.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Innenfor samfunnssikkerhetsområdet bidrar alle regionale beredskapsstatene i arbeidet med samfunnssikkerhet i Troms fylke. Vår fylkesROS har også en handlingsdel hvor alle etatene har forpliktet seg til å gjennomføre konkrete tiltak for å bygge et enda mer robust Troms samfunn. Viktige samarbeidspartnere for oss er fylkeskommunen, universitetet, politiet, forsvaret, IMDI m fl.

Fylkesmannen i Troms har etablert et møtepunkt for sentrale etatsjefer på høyt nivå, med ansvar innenfor Forsvaret og sjefer med spesielt samfunnssikkerhetsansvar i Troms. (Sjefsmøtet; uke 1 årlig). Hovedformålet med møtet er å dele informasjon om kapasiteter og samvirke, som kan komme til nytte når kritiske situasjoner oppstår. Her diskuteres sikkerhetsutfordringer og nettverk vedlikeholdes og bygges. Møteplassen er viktig for utviklingen av samfunnssikkerhet og beredskap i fylket. Møtet er unikt i regionalt perspektiv, og er blitt en viktig arena for samordning og informasjonsdeling om viktige forhold innen samfunnssikkerhet og beredskap.

Fylkesmannen samordner innsigelser fra statsforvaltningen i Troms og har bygd opp gode rutiner for dette.

Vi har gjennom de seinere år satsset mye på bedre og mer samordnet planlegging i fylket, og har etablert gode rutiner for samarbeid med regional planmyndighet; fylkeskommunen.

Fylkesmannen har deltatt på sivil/militært møte for Nord Norge, som dette året ble gjennomført i Finnmark/Kirkenes.

Fylkesmannen har tatt initiativet til å samordne regional stat og utvikle kommunedelen av Totalforsvaret. Dette arbeidet har foreløpig fått hatt liten støtte fra direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, da direktoratet hadde mest fokus på vertslandsstøtte ifm TRJE18. Vi har imidlertid fått signaler om støtte i oppfølgingen av TRJE18. Et totalforsvarprosjekt i to kommuner(Målselv og Harstad) er igangsatt i Troms. I en NATO-termologi er det slik at verslandsstøtte dekker artikkel 4 og 5 i traktaten, og gjelder støtte fra allierte. Artikkel 3 handler om eget Forsvar, og vi mener dette ikke er tilstrekkelig er ivaretatt så langt i arbeidet med modernisering av Totalforsvaret. Dette mener vi bekrefte etter at Trident Juncture 2018 er gjennomført. Store deler av Totalforsvaret skal bidra til støtte av eget forsvar, og dette er så langt verken avklart eller på plass, og er vår viktigste begrunnelse for å involvere kommunal sektor i arbeidet med Totalforsvaret. Ytterligere dialog og samarbeid

med overordnet myndighet om dette er nødvendig.

På området barn og unge har Fylkesmannen hatt et tett samarbeid med flere av kompetansesentrene i regionen. Det har vært løpende kontakt med RKBU Nord, RVTS Nord og Korus Nord. Fylkesmannen har i nært samarbeid med særlig RVTS Nord og fylkesmennene i Finnmark og Nordland tilbudt Sjumilsstegskonferansen 2018 med hovedvekt på arbeid med å både avverge og bistå barn og unge på området vold og overgrep. Se mer fyldig omtale av dette under pkt. 3 hovedmål og punkt om samlet vurdering av innsatsen knyttet til 0-24-samarbeidet (pkt. 7.3.10.1.1.)

Fylkesmannen har etablert et strukturert og velfungerende samarbeid med Mattilsynet på områdene dyrevelferd og dyrehelse i forbindelse med rovviltforvaltning og forvaltning og kontroll av produksjonstilskudd.

Vi har fortsatt vårt arbeid med formidling av informasjon og kunnskap om marin forsøpling, med økt fokus på plastavfall i alt tilsyn overfor industri/næringsliv.

Vi har opprettholdt veiledning av kommunene på motorferdsel-regelverket, både administrasjon og politisk ledelse, gjennom Tromsmodellen og "Motorforum" - samarbeid SNO, politi og FM. Kommunene er begynt å bruke hverandre i dette arbeidet, og vi opplever at andre fylker tar kontakt med oss for hjelp og inspirasjon.

Pga omstillingsprosessen har tatt ressurser, har vi nedprioritert Miljømila - konferanse med opplæring og veiledning av kommunene. Dette er rapportert som et savn fra kommunene.

Tilsyn blir brukt i oppfølging av tips og melding om ulovlige forhold på forurensningsområdet. Vi har økt tilsynsomfanget fra foregående år, og får utført landsaksjoner på tilsyn overfor kommunene.

Vi ivaretar rettsikkerheten ved behandling og oppfølging av søknader om utslipp fra industri. Det har vært utfordrende å holde saksbehandlingen kort, pga mye ressurser er brukt til tilsyn, og pga omstillingsprosessen har krevd ressurser.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet skal være ivare tatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Vi har de senere årene rapportert at den juridiske kompetansen i mange av våre små kommuner er for svak. Dette er fortsatt en betydelig rettsikkerhetsmessig utfordring. Fylkesmannen bruker betydelige ressurser på å veilede kommunene innenfor plan- og bygningslov, offentleglova, forvaltningslov og kommunelov. Gitt dagens kommunestruktur er det vanskelig å se for seg at bildet vil endre seg vesentlig de kommende år.

Vi gjennomfører lovlighetskontroll av kommunenes vedtak etter motorferdselregelverket for å sikre likebehandling samt ivareta rettsikkerheten.

Ivaretagelse av rettsikkerhet for barn og unge på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene har vært en sentral og prioritert oppgave for oss også i 2018. Det er vår vurdering at vi har gode resultater og god måloppnåelse på området.

Vi viser her til at vi gjennom året har gjennomført 59 tilsynsbesøk ved barneverninstitusjonene i fylket. Fylkesmannen i Troms har videre gjennomført alle 3 landsomfattende tilsyn i 2018 i samsvar med veileder fra Statens helsetilsyn.

Som viktig ledd i ivaretagelsen av barn og unges rettsikkerhet, er vi svært opptatt av å snakke med barna når vi er ute på tilsyn. Vår praksis er at vi tar kontakt med alle barna som er til stede ved tilsynet, og spør dem direkte om de vil snakke med oss. Det er likevel ikke alle som ønsker å snakke med tilsynet. Alle tilsyn ved institusjoner i Troms gjennomføres på ettermiddagstid og på tidspunkt hvor vi forventer å finne ungdommene hjemme. Dersom det likevel er noen som ikke er hjemme på tilsynsbesøket, får disse via de ansatte på institusjonen informasjon om at tilsynet kan kontaktes i ettertid for samtale. 113 av de 118 barna som var registrert ved institusjonene da tilsynene fant sted, var fysisk til stede ved tilsynsbesøkene og har fått direkte tilbud om samtale. Ikke alle, men de aller fleste, ønsket å snakke med oss, slik at 74 barn/unge-samtaler ble gjennomført.

Vi har videre fortsatt i 2018 å ha fokus på kontroll og oppfølging av tvang og begrensninger i barneverninstitusjoner. Tvang og begrensninger er faste tema på alle våre institusjonstilsyn og vi kontrollerer fortløpende de tvangsprotokoller som blir sendt inn. Videre har vi rutine på at vi raskt reagerer og tar kontakt med institusjonen og ungdommen dersom denne får mange tvangsprotokoller.

Fylkesmannen i Troms har siden 2014 hatt det koordinerende ansvar for implementering av Barnekonvensjonen i fylkesmannsembeter og i kommuner. Oppdraget er for 2018 delfinansiert med ei bevilgning på kr. 750.000,- fra Bufdir. Arbeidet ledes via vår nasjonale koordinator og

foregår også gjennom en nasjonal arbeidsgruppe som i 2018 hadde representanter fra Østfold, Buskerud, Aust- og Vest-Agder, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og Troms.

Det har i 2018 vært gjennomført ulike tiltak, som vi vurderer som viktige og formålstjenelige tiltak i det kontinuerlige arbeidet for å bedre og sikre rettssikkerheten for barn og unge. En intern database på FM-nett for praktisk bruk av Barnekonvensjonen - med sakseksemplere, har vært videreutviklet. Ny nettside for sjumilssteget.no har blitt laget. Medlemmer av arbeidsgruppen har vært involvert i Udirs arbeid med å utvikle ny veileder for bruk av barns beste og høring av barn i skolesaker, samt i Bufdirs utvikling av nye nettressurser for arbeid mot vold og overgrep. Gruppen har arrangert en nasjonal konferanse for fylkesmenn "Hva nå Norge?" bl.a basert på tilbakemeldingene fra FNs barnekomité til Norge etter høringene i Geneve i mai 2018, der også arbeidsgruppen deltok.

Vår koordinator har videre ledet prosjektet "Barneperspektivet i NAV" med midler fra Avdir. Dette har vært en omfattende arbeid med utprøving av ny metodikk i utvalgte NAV-kontor i fire fylker. Arbeidsgruppen har videre lagt ned mye arbeid for å sikre opplæring i barnekonvensjonens prinsipper og artikler via lokale kurs og konferanser, veiledning og lignende. Vi har også samarbeidet tett med Høgskolen VID om nettstudiet (10 studiepoeng) om Barnekonvensjonen. Høsten 2018 gjennomførte 19 ansatte i embedene dette nettkurset.

Lokalt i Troms har embedets interne Sjumilsstegsgruppe arbeidet med både Barnekonvensjonen og 0-24-samarbeidet. Se også rapportens pkt. 3.1.2.1.1.1. Sjumilsstegsgruppen, som foruten representanter for ledelsen i embedet, også består av rådgivere fra alle fagavdelinger, har gjennomført 4 felles møter og en Sjumilsstegskonferanse. Denne konferansen var et fellesarrangement med RVTS og embedene i Finnmark og Troms og tok for seg vold og overgrepstema, bl.a. med utgangspunkt i Tysfjordsakene. Mer enn 200 deltakere fulgte konferansen som også ble streamet. Som følge av samarbeidet med Barnehuset i Tromsø, har embedet bevilget 100.000,- til distribusjon av "kroppskort" til bruk i barnehager. Alle barnehager i Troms har nå fått dette materialet som skal bidra til å forebygge vold og overgrep mot barn. Dette ved at barna ved hjelp av det pedagogiske verktøyet gjøres kjent med "kroppsregler" og derved selv skal kunne bli bedre rustet både til å sette grenser og å si fra dersom de opplever brudd på kroppsregler og krenkelser av sine private områder på kroppen.

Sjumilsstegsgruppen har også i 2018 utviklet utkast til et eget "Fylkesbarnebilde". Arbeidet med dette ble satt på vent i påvente av fusjonen med Finnmark. Sjumilsstegsgruppen har også diskutert nytt "fyrtårn for barn og unge" og blitt presentert for tanker om barn og unge i regional planstrategi.

Vår satsing på utvikling og kompetanseheving på planområdet er representert også en styrking av innbyggernes rettssikkerhet. Økt kompetanse og oppmerksomhet på planlegging gir større muligheter for medvirkning og medbestemmelse, og et bedre lokaldemokrati. Manglende planlegging og oppfølging av krav i Plan- og bygningsloven i mange av kommunene i fylket har gjort det nødvendig å øke innsatsen på dette området. Det er nødvendig å løfte frem at plan- og bygningsloven er grunnlaget for god politisk styring og bidrar til et styrket lokaldemokrati.

Rettsikkerheten innen helse- og omsorg ivaretas gjennom deltagelse i landsomfattende systemtilsyn (LOT) mot helse- og omsorgstjenesten (Troms) og spesialhelsetjenesten (Nordland, Troms og Finnmark). Egeninitierte tilsyn på systemnivå har av ressursmessige årsaker, og en utfordrende høy restansesituasjon innen hendelsesbaserte tilsyn, blitt gjennomført lavere enn ønsket. Resultatmessig ligger embedet likevel på samme nivå som foregående år. Økt saksmengde innenfor rettighetsklager spesielt innenfor klager på vedtak på pasientreiser og økt antall klager på vedtak etter psykisk helsevernloven § 4-4, sammen med økte restanser, har blitt gitt prioritet. Målrettede tiltak har gitt resultater, men situasjonen er fortsatt utfordrende mot slutten av året.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Nedenfor er eksempler på lokale initiativ som er tatt overfor sentrale myndigheter innen reindrift, klima, PBL og samfunnssikkerhet

Reindriftskonvensjon

Fylket trenger en reinbeitekonvensjon mellom Sverige og Norge. Det er i dag ikke felles forståelse av rettigheter og plikter for grenseoverskridende reindrift. Fylkesmannen i Troms har gjennom de seinere år tatt en rekke initiativ til å få en ny reinbeitekonvensjon på plass, foreløpig uten resultat. Dette skaper store utfordringer, også lovbrudd. Dette gjelder både ulovlig beite og ulovlig bygging av gjeterhytter. Forholdet til svenske samebyer svinger fra godt til svært dårlig. Lovbrudd med påfølgende sanksjoner skaper sjelden et godt samarbeidsklima. Konvensjonen er fortsatt ikke kommet på plass, og Fylkesmannen vil anbefale at konvensjonsforslaget tas i bruk før konvensjonen blir ratifisert. En slik tilnærming kan bidra til et bedre samarbeidsklima, felles forvaltning på enkelte områder og en utprøving av elementer i konvensjon. Dette forslag ble også fremmet i 2016 og 2017.

Regional reindriftsplan

På initiativ fra Fylkesmannen i Troms jobbes det godt i samarbeid med Troms fylkeskommune om en regional reindriftsplan. Hovedmålsettingen for Fylkesmannen er å få etablert planbestemmelser som kan bidra til en mer helhetlig planlegging bl.a. for bedre å kunne ivareta reindriftens behov, samt å gjøre regional planlegging mer forpliktende for statsetater og kommuner. Dette er sammenfallende med stortingsmelding 18 - bærekraftige byer og sterke regioner

Nasjonalt klimaprojekt

Fylkesmannen i Troms har tidligere utviklet veileder og medvirket til utviklingen av klimaprofiler for det enkelte fylke innenfor samfunnssikkerhet. Som en oppfølging på dette er embedet i gang med prosjekt, som har som målsetting å fremskaffe data vedrørende klimaendringenes påvirkning på miljø-, reindrift- og landbruksområdet. Dette vil kunne legge et grunnlag for hvordan vi kan bruke plan- og bygningsloven i forbindelse med fremtidige klimautfordringer.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen har på eget initiativ iverksatt et Totalforsvarsprogram Troms i samarbeid med Forsvarets logistikkorganisasjon. Det var forventet at dette skulle gå inn som en del av det nasjonale prosjektet, men slik har det foreløpig ikke gått. Fylkesmannen i Troms har hatt et ønske om å etablere Totalforsvarsprosjektet som et "fyrtårn", d.v.s en satsing på dette, når vi fra 2019 er ett felles embete for Troms og Finnmark. Foreløpig har ikke dette latt seg gjøre på grunn av manglende ressurser og prosjektstøtte fra DSB, som leder det nasjonale prosjekt for modernisering av Totalforsvaret.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Arealpolitikk og samfunnsutvikling.

Fylkesmannen følger opp nasjonale forventninger og nasjonal politikk hovedsakelig gjennom saksbehandlingen, men også gjennom konferanser og møter med kommunene og andre sektormyndigheter. Det er etablert en god dialog med kommunene i den løpende saksbehandlingen.

Det er store utfordringer i mange kommuner hvor vi fortsatt ser en fragmentert utbygging som ikke er i samsvar med overordnet plan. I deler av Troms, ca 1/3 av kommunene, er det gamle arealplaner som ikke er i samsvar med dagens utfordringer og utbyggingsbehov. Dette medfører at Fylkesmannens fagområder utfordres i enkeltsaksbehandling og i reguleringsplaner. Kommunene oppfordres derfor til å revidere overordnede kommuneplaner slik at planverket kan være mer i samsvar med kommunens utviklingsbehov for boliger, hytter, næringsarealer m.m i samspill med ulike sektorhensyn.

Samfunnsplaner:

En stor del av kommunene i Troms har over flere år har hatt utdaterte samfunnsplaner (kommuneplanens samfunnsdel) fra tidlig 90-tallet, såkalte generalistplaner. Dette er nå i endring og vi ser at de aller fleste kommunene i Troms har samfunnsplaner vedtatt etter 2008.

Fylkesmannen ga i 2018 uttalelse til kommuneplanens samfunnsdel i 7 kommuner. Av temaplaner og kommunedelplaner har vi hatt på høring følgende planer fra noen kommuner: Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og kultur, strategiske næringsplaner, helse- og omsorgsplan.

Fylkesmannen behandlet 1 kommunal planstrategi i 2018.

Når det gjelder regionale planer så er Fylkesmannen fremdeles i et samarbeid med Troms fylkeskommune om utviklingen av en regional plan for reindrift. Planprogram er nå vedtatt og i 2019 skal selve planarbeidet starte opp.

Planaktivitet:

Samlet er planaktiviteten relativt stabilt høyt og stigende over flere år i Troms. Fylkesmannen har behandlet totalt 295 planer i 2018, overveiende fra bykommunene Harstad, Lenvik og Tromsø. Vi har, i det alt vesentlige, overholdt kommunens høringsfrist for planene. I saker hvor det ikke har vært mulig å overholde høringsfristen, er årsaken mangler og/eller uklarheter i plandokumentene. I enkelte saker er også høringsprosessen forlenget fordi Fylkesmannen har prøvd å finne løsninger på forhold som kan resultere i en innsigelse i utgangspunktet.

Fra 01.04.14 iverksatte Fylkesmannen i Troms «Innsigelsesprosjektet» og har sett mange positive effekter av forsøket som nå er fast rutine. Fylkesmannen har ikke hatt behov for å avskjære innsigelser fra statlige sektormyndigheter i Troms i 2018. Regionale statlige myndigheter har avgitt godt begrunnede uttalelser og søkt å finne løsninger i dialog med kommunene. Fylkesmannen har derfor formidlet innsigelser fra regionale statlige myndigheter slik faginstansen ønsker.

I 2018 har Fylkesmannen gitt uttalelse til kommuneplanens arealdel for 5 kommuner: Harstad, Bardu, Tranøy, Kvænangen og Dyrøy. I samtlige planer har Fylkesmannen reist innsigelser til bestemmelser, utredninger, formål og områder.

Fylkesmannen legger aktivt opp til en tett dialog med kommuner hvor det er reist innsigelse. Intensjonen er å drøfte fram løsninger før en sak eventuelt må oversendes til mekling. I 2018 har vi gjennom drøftinger med kommunene funnet løsninger på 5 planer med ulike innsigelser, herunder både kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner. Dialogen med kommunen er god og konstruktiv og det er et godt klima for å

finne omforente løsninger for bestemmelser og arealbruk.

I 2018 har Fylkesmannen avgitt uttalelse til totalt 295 planer, hvorav 125 er varsel om oppstart, 93 er høringer og 77 er egengodkjenninger.

Av disse er 125 oppstartsvarsel hvor Fylkesmannen har gitt innspill om ivaretagelse av ulike fagområder i den videre planprosessen. Vi prioriterer å komme tidlig inn i planprosessene og angi tydelige og forutsigbare forventninger til kommunens håndtering av ulike fagområder og planprosesser.

Videre har Fylkesmannen avgitt høringsuttalelse til 87 reguleringsplaner og 5 kommuneplaner - arealdel.

Totalt er det i Troms reist 32 innsigelser inklusive 5 innsigelser fra regionale statlige myndigheter. Av de 32 innsigelsene har Fylkesmannen reist følgende innsigelser på eget ansvarsområde: 10 innsigelser knyttet til miljøtema, 6 til barn og unge, 4 til samfunnssikkerhet og beredskap, 3 til landbruk, 3 til reindrift samt 1 til juridiske forhold.

Det er særlig fagområdene støy, barn og unge samt samfunnssikkerhet/grunnforhold som er mangelfullt utredet og ivare tatt i reguleringsplanforslagene. Også sikring av strandsonen utfordres siden ingen kommuner i Troms har utarbeidet en differensiert strandsoneforvaltning. I byene Harstad og Tromsø har det vært fokus på samordnet areal- og transportplanlegging med særlig vekt på kollektivløsninger for å redusere personbilbruken.

Kommunene har oversendt 77 planer som er egengodkjent og hvor Fylkesmannen har gjennomgått planen og vurdert kommunenes håndtering av våre merknader og innsigelser.

Det har ikke vært nødvendig å påklage kommunens egengodkjenning av disse reguleringsplanene.

Fylkesmannen har i 2018 iverksatt eget arbeid med Byvekstavtalen med Tromsø kommune. Det er innledet et samarbeid om Byvekstavtalen med Tromsø kommune er møtearrangør. Det avholdes månedlige møter.

Kystsoneplaner

Vi ser det som en utfordring å få kjent kunnskap om natur og miljø inn som grunnlag ikonsekvensutredningene. Dette gjelder spesielt kjente påvirkninger overfor villaksen, rømming og spredning av lus. Dette skyldes at kunnskapen ikke er gjort tilgjengelig /passer systemet. Vi ender opp med at forhold som skal avklares på plannivå, blir skjøvet over til konsesjonsbehandling der forholdene ikke kan reguleres. Dette er ingen god ordning for å ivareta natur og miljø.

Geodata:

I løpet av de siste tre årene har Fylkesmannen i samarbeid med Kartverket Tromsø og Troms fylkeskommune lagt til rette for at arealdelen av planer på høring kan ses i vår felles kartinnsynsløsning TromsAtlas. Dette betyr at saksbehandlere som skal vurdere planer i høringsfasen, lettere kan sammenholde nye planer med allerede vedtatte formål og hensyn i fylket. I korthet innebærer dette at vi sørger for å få inn planer fra forslagsstillere i SOSI-format, konverterer disse til geodatabase med vedtatt standard for symbolisering, og legger dem inn vår kartportal TromsAtlas. I høringsperioden kan så saksbehandlere hos både Fylkesmann og fylkeskommune se på kartet hvordan et planforslag berører og påvirker andre formål. Det har vært tekniske og tidsmessige utfordringer underveis i prosjektet, men vi synes prosessene og dialogen med kommuner og andre forslagsstillere går bedre og bedre. Enkelte kommuner har det spesielt vært krevende å få til og levere sine planforslag i SOSI-format, men nå gjenstår bare en kommune. Den er til gjengjeld den nest største i Troms.

Samarbeidet og den felles nytten av dette hos partene, Kartverket, fylkeskommunen og oss, har blitt bedre og mer konstruktivt etter hvert som vi har utviklet prosjektet. Vi kan fremheve Kartverket i Tromsø som veldig på tilbudssiden underveis. De utfører i tillegg teknisk sjekk, såkalt SOSI-kontroll, av alle planforslag før de lastes opp i TromsAtlas. Så langt, mens vi fortsatt er i testmodus, er planforslagene kun synlige for interne saksbehandlere hos oss som deltar i prosjektet. På sikt ønsker vi at planforslagene, og de ferdige vedtatte planene, skal kunne legges ut åpent i TromsAtlas. Når den nye regionen etableres fra 1. januar 2020 må vi også sikte mot å tilpasse løsningen slik at alle kommuner i hele den nordligste regionen inkluderes.

Dispensasjon

Fylkets jord- og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Eiendomsstrukturen i Troms kjennetegnes av mange og små eiendommer. Mange bruk er nedlagt og fraflyttet, og bruken av disse eiendommene dreies mot ferie og fritid. Kommunene finner ofte at jordvernet bør vike til fordel for distriktsutbygging, bolig eller hytter, og er liberal med omdisponering av dyrket mark og dyrkbar skogsmark. Søknader om dispensasjon er mange, fylket sett under ett. Utbyggingspresset er størst i de kommunene som også har de beste jord- og skogressursene.

Fylkesmannen mottok 553 dispensasjonssaker til uttalelse i 2018. Av disse varsler vi klage i 34 saker. 10 av disse var strandsonesaker, 12 saker berørte dyrket jord, 7 var knyttet til reindrift, 1 var knyttet til naturvern, 2 var knyttet til støy, 1 var knyttet til verna vassdrag, og 1 var knyttet til risiko og sårbarhet.

Vi anser kommunedialogen som det viktigste virkemidlet, men dialogen må følges opp med befaringer og besøk i den enkelte kommunen. Besøk i enkeltkommuner gir en god anledning til tilpasset veiledning og er det beste virkemidlet for forbedret forvaltning. Veiledningen er oftest rettet mot kommunens administrative personell slik at grunnlaget for en god saksbehandling er lagt.

Kurs og konferanser.

Fylkesmannen har arrangert og avholdt innlegg på den årlige plan- og bygningsretts-konferansen for ansatte i kommunene i Troms. Konferansen ble avholdt den 14. og 15. november i Tromsø, og deltakelsen svært god. Kommunene prioriterer konferansen, og Fylkesmannen anser konferansen som den viktigste arenaen for kunnskapsutveksling og nettverksbygging.

I 2018 ble det også arrangert en egen konferanse om reguleringsplanlegging med vekt på blant annet oppstartsfasen, digitale kartløsninger, universell utforming. Til denne konferansen ble også private konsultentfirmaer invitert for å etablere felles forståelse om standarder og krav til oppstartsvarsel.

Fylkesmannen og Fylkeskommunen samarbeidet tett om disse konferansene. Det statlige tilskuddet er avgjørende for kommunens deltakelse på begge konferansene.

Klima-, forurensing og lokalisering av utbygging i areal og transportplanlegging

I byene Harstad, Finnsnes og Tromsø er det en utfordring å samordne areal og transportplanleggingen ved utbygging av boligfelt og kjøpesenter. I byene Tromsø, Harstad og Finnsnes er det viktig å avklare kommunens planer for veg- og kollektivsystemene med regionale planer. I arbeidet med reguleringsplaner har Fylkesmannen vektlagt krav til støy og utslipp for å sikre at bomiljøet ivaretas for eksisterende og nye boliger.

Planprosesser – formidling av nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

FM har hatt dialog med og formidlet nasjonale og regionale hensyn til alle kommuner i fylket, og deltar aktivt i regionalt planforum.

Deltar aktivt i alle planforum

Kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Andel relevante kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning: 100 %.

Har medvirket i alle kommunale og regionale planer

Mekling i planer med uløste innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Mekling i planer med uløste innsigelser: 100 %.

Alle saker meklet

Mekling i planprosesser med uløste innsigelser

Resultatmål	Differanse	Resultat
100 %	0 %	100 %

Reindriftens arealressurser er ivaretatt (fra kapittel 3.1.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser.

Reindriften er ivaretatt i alle planprosesser.

Situasjonen i Troms er veldig variabel, men generelt er det for lite kunnskap knyttet til reindrift ute i kommunene og samfunnet for øvrig for å ivareta næringen i samfunns- og arealplanleggingen.

For å bøte på dette har FM vært pådriver for et prosjekt som videreføres av Troms reindriftsamers fylkeslag. Prosjektet skal oppdatere distriktenes driftsplaner og bruksregler etter nye maler og veiledere som ble utarbeid av kommuneprosjektet for reindrift i Troms 2016/17. I 2019 skal distriktene som ikke har godkjente planer etter 2007 loven følges opp for å få revidert sine distriktsplaner.

Og kommunene er i gang med et prosjekt for å bedre dialog og samhandling mellom partene. Distriktsplanen er et viktig verktøy for samhandling mellom kommunene og næringen.

Det er også gjennomført en dialogkonferanse 2018 mellom siidaandelshavere i Troms og kommunene der samhandling, roller og ansvar i planprosesser var hovedtema.

FM jobber også tett sammen med Troms Fylkeskommune i utarbeidelse av regional plan for reindrift - som første fylke i landet.

Det er gjort et stort arbeid ifm registrering av gjeterhytter i reindrifta i fylket. Tidligere arkiv er mangelfullt og det er derfor veldig vanskelig å finne ut om alle hyttene er omsøkt iht. loven. Det er også en kompetansestrid omkring hvilken lov som skal anvendes ved ulovlighetsoppfølging på gjeterhytter i reindriften. Det er behov for en grundig avklaring med tanke på hvilken lov, reindriftsloven eller plan&byggningsloven, som skal anvendes. Fylkesmannen har bedt LMD & KMD følge dette opp og gi en nærmere avklaring hvor langt kompetansen i Reindriftsloven strekker seg.

Manglende ratifisering av reinbeitekonvensjonen skaper store utfordringer for forvaltningen og reindriften i Troms. Manglende vedlikehold av infrastruktur som konvensjonsgjerder gir stadig økende brukskollisjoner mellom norsk og svensk reindrift. Ulik oppfatning av hvilken jus som gjelder på svensk og norsk side gjør det problematisk og krevende med tilsyn, lovlighetskontroll og oppfølging.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	31 %	5	16
Distrikter med godkjente distriktsplaner etter reindriftsloven av 2007	69 %	11	16

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord (fra kapittel 3.1.1.1.5 i TB)

Rapportere på

Gradvis reduksjon i omdisponering av dyrka jord frem mot 2020, i tråd med det nasjonale jordvernmålet.

Beskriv hovedtrekk i arealbruksutviklingen og tiltak som er iverksatt for å sikre at landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter blir ivarettatt i samfunnsplanleggingen.

Fylkets jord- og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Eiendomsstrukturen i Troms kjennetegnes av mange og små eiendommer. Langs fjordene ligger driftsarealene i relativt brattlendt terreng, mens det i dalførene er flatt lende med gode driftsforhold. I deler av fylket med gode driftsforhold, er det stor etterspørsel etter grasproduserende arealer, mens det i andre deler av fylket med vanskelig driftsforhold, er liten etterspørsel. Mange bruk er nedlagt og fraflyttet, og bruken av eiendommene dreies mot ferie og fritid. Tidligere dyrket mark i utkanter og i bratt terreng gror igjen. Det er ikke nok beitedyr til å hindre gjengroing, og eieren setter ikke arealene i målrettet produksjon med for eksempel skogreisning.

Kommuneplanenes arealdel i deler av fylket er overveiende gamle og lite egnet til å styre dagens utbygging av boliger, hytter og næringsområder. I nordlige og midtre delen av fylket er det nå oppdaterte planer som ivaretar jordvern på en god måte. I de kommunene med utdaterte kommuneplaner vil reguleringsplaner og enkelt søknader ofte ikke være i samsvar med overordnet plan. Hovedtyngden av alle omdisponeringer i distriktene skjer som enkeltvis dispensasjonssøknader og ikke etter reguleringsplaner. Hovedutfordringen i Troms er derfor å få oppdatert kommuneplanene slik at jordvern sikres.

Kommunenes største utfordringer er å finne gode løsninger for spredt bolig- og hyttebygging utenom felt, dvs avklare egnede virkemidler for omfang og lokalisering i LNFR-sonen i kommuneplanens arealdel. Kartfesting av landbrukets kjerneområder er et viktig virkemiddel for å sikre landbrukets ressursgrunnlag, og dette er i 2018 brukt i samband med lokaliseringskriterier for spredt utbygging i LNFR.

Kommunene har begrensede ressurser og kompetanse å sette inn i planarbeidet. Ressursmangelen omfatter både plansektoren og landbrukssektoren. Overordnet planlegging har ofte fokus på arealdelen uten å klargjøre utviklingstrekkene gjennom samfunnsdelen. Avveining mellom andre samfunnsinteresser og landbruksinteressene blir derfor vanskelig.

Det er imidlertid en økende forståelse for sammenhengen mellom arealdel og samfunnsdel av kommuneplanen, men hovedvekten av planarbeidet ligger fortsatt i arealdelen.

Det viktigste tiltaket for å sikre landbrukets ressursgrunnlag i Troms, er å etablere en positiv holdning i kommunene til å ivareta jord- og skogvern i planprosesser. Informasjon om jordvern og planutforming gis fortløpende i den daglige kontakten med kommunene. Vi erfarer at de beste prosessene og resultatene oppnås i møter om konkrete planer hvor vi formidler praktiske løsninger og alternativer til arealbruk og bestemmelser.

I 2014 vedtok Troms fylkesting en regional plan for landbruk med en planretningslinje for kartfesting av landbrukets kjerneområder ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Manglende kartfesting av landbrukets kjerneområder fører alltid til innsigelse fra Fylkesmannen og Troms fylkeskommune. Alle kommuner følger opp dette vilkåret.

Fylkesmannen har i 2018 fulgt opp 8 kommuner med innspill, drøftinger og befaringer i samband med utforming av kommuneplanens arealdel. En åpen dialog og diskusjon av alternative løsninger er viktige elementer for sikre jordvernet i kommunale planprosesser.

Aktivitet og status i dialogen med kommunene for å nå de nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.

Vi ser på kommunedialogen som det viktigste virkemiddelet. Dialogen må følges opp med befaringer og besøk i den enkelte kommune. Besøk hos enkeltkommuner gir en god anledning til tilpasset formidling av nasjonal politikk. Veiledningen er oftest rettet mot kommunens administrative personell slik at grunnlaget for en god saksbehandling er lagt. Kommunale politikere er viktig å nå, og her tilbyr vi målrettet veiledning. Vi stiller alltid opp dersom kommunene ønsker bistand fra fylkesmannen

Sentrale utviklingstrekk for jordvernet i fylket og hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak (herunder omdisponering av dyrka og dyrkbar jord)

Vårt inntrykk av status for omdisponering av dyrka og dyrkbar jord kommer først og fremst fram gjennom søknader om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel som vi får til uttalelse.

I 2018 førte 36 av disse sakene til nedbygging av dyrka mark. Som høringsorgan gikk vi mot 12. I de øvrige sakene var arealet som søkes nedbygd godt arrondert i forhold til sammenhengende innmark eller små arealer som det er tvilsom økonomi å holde i hevd. Vår erfaring er derfor at kommunene ikke alltid tar tilbørlig hensyn til innmark.

Som klageorgan til jordloven, mottok vi 3 saker i 2018 som ville ført til nedbygging av dyrka mark.

Innsigelser etter plan- og bygningsloven og dispensasjoner

Det har vært nødvendig å fremme innsigelser fra Fylkesmannen i 2018 på bakgrunn av landbruksinteressene i 5 kommuneplaner; Harstad, Bardu, Tranøy, Kvænangen og Dyrøy. Det er ført en tett dialog med kommunene med sikte på å finne løsninger på innsigelser. I 2018 er det ingen reguleringsplaner som har berørt landbruksinteressene av en slik art og vekt, at det har vært nødvendig å reise innsigelse.

Fylkesmannen mottok 553 dispensasjonssaker til uttalelse i 2018. Av disse varsla vi klage i 34 saker. 10 av disse var strandsonesaker, 12 saker berørte dyrket jord, 7 var knyttet til reindrift, 1 var knyttet til naturvern, 2 var knyttet til støy, 1 var knyttet til verna vassdrag, og 1 var knyttet til risiko og sårbarhet.

Vi anser kommunedialogen som det viktigste virkemidlet, men dialogen må følges opp med befaringer og besøk i den enkelte kommune. Besøk i enkeltkommuner gir en god anledning til å gi tilpasset veiledning og er det beste virkemidlet for bedre forvaltning. Veiledningen er oftest rettet mot kommunens administrative personell slik at grunnlaget for en god saksbehandling er lagt.

Informere, veilede og gjennomføre kompetansehevede tiltak overfor kommunene i gjeldende eiendomslovgiving og følge opp kommunens arbeid innen dette området

Henvendelser fra kommunene om juridiske spørsmål er mange, og kommunene mangler ofte relevant kompetanse. Dette merkes også ved de mange henvendelser fra private som ikke opplever at de får nødvendig hjelp i landbrukslovsaker når de henvender seg til førstelinjen i kommunen. Fylkesmannen registrerer at både landbruksfaglig kompetanse og kapasitet på disse områdene er redusert. Det er behov for oppfølging/kompetanseheving av kommunene på dette området.

Det er ofte slik at de kommuner med best kompetanse er de samme kommunene som benytter den kompetansen fylkesmannen innehar. De svakeste benytter seg ikke av denne kompetansen.

Informasjon og veiledning foregår på telefon og epost.

Behandle klager over kommunale vedtak etter konsesjonsloven, jordloven og skogbruksloven.

Vi fikk i 2018 9 klagesaker i forhold til delingsparagrafen i jordloven. 3 av disse ble omgjort og innvilget. 6 ble stadfestet. Alle 9 var i utgangspunktet avslått i kommunen. Fylkesmannen behandlet 1 sak i forhold til forvaltningsloven § 35. Her innvilget kommunen søknad om deling. Fylkesmannen opphevet vedtaket, og avslo søknaden i medhold av jordloven § 12. Vi fikk i tillegg en klage på at søknad om nydyrking var avslått av kommunen. Denne saken er utsatt for befaring i 2019.

Vi fikk i 2018 inn 8 saker hvor søknad om konsesjon var avslått av kommunen. 4 ble omgjort, og konsesjon ble innvilget. 4 sak ble kommunens avgjørelse stadfestet.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
306.0	344.0	193.0	222.0	211.0	154.0	155.0	220.0	162.0	134.0

Alle kommuner har planprogram som redegjør for hvordan boligsosiale utfordringer (fra kapittel 3.1.1.1.6 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har planprogram som redegjør for hvordan boligsosiale utfordringer og løsninger skal ivaretas.

Innspill i alle planprogram

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante planer (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer.

Lagt til grunn i alle plansaker

Vurdering av samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnssikkerhet, herunder klimaendringer.

Alle planer etter PBL er vurdert med hensyn til samfunnssikkerhet. Saksbehandling ivaretas i tett dialog med NVE regionkontor Narvik. Klimahjelper innen tema samfunnssikkerhet utviklet i Troms og ivaretatt av saksbehandlingen.

3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet

Barnehage

Vi har jevnlig møter med regionale nettverk, regelverksamlinger og kompetansehevede tiltak. I 2018 har vi hatt et spesielt fokus på revidert kompetansestrategi, ny rammeplan og inkluderende barnehagemiljø. Vårt mål er fortsatt å gjøre våre kommuner gode.

I Troms har vi opprettet Samarbeidsforum for regional kompetanseutvikling, og arbeidet med å utvikle regional plan er startet. I tillegg har vi arrangert fagdager for barnehagemyndighetene og barnehageeiere, og dialogsamling med spesielt fokus på rammeplanens samiske innhold og oppgaver. En del av kompetansemidlene er brukt til en 20 % prosjektstilling hos oss. Denne stillingen har bidratt til at vi i tillegg til det generelle arbeidet med implementering av ny rammeplan, har kunne reist ut til regioner og enkelt kommuner med ytterligere informasjon og kunnskap om ny rammeplan. Vi har lagt stor vekt på å informere om Kompetansestrategien på ulike møter med kommuner, barnehageeiere, regionnettverk med mer. Siden våre møtepunkter ofte er med barnehagemyndighet og barnehageeiere, har vi i tillegg valgt å sende informasjon om kompetansestrategien og utlysingsbrev til alle barnehagene i fylket. Vi anser at denne måten å informere på fører til at kommunene er tilfreds med vår veiledning og støtte. Vi får gode tilbakemeldinger når det gjelder arbeidsform og tema på våre samlinger. Formen ivaretar en delingskultur mellom kommunene, noe som igjen fører til lokal utvikling.

Skole

Det har vært gjennomført møter med skoleeiere der informasjon om regelverk og ulike nasjonale satsinger blir gjennomgått. Gjennom arbeid i samarbeidsforum for desentralisert kompetanseutvikling når vi fram til skoleeierne med viktig informasjon. Dette året har arbeidet med å legge en god strategi for implementering av de nye læreplanene stått sentralt. Ved deltakelse i nettverk for lederne i PPT kan vi gi målrettet informasjon om regelverket som gjelder tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi mottar jevnlig henvendelser fra sektor og det blir gitt informasjon både muntlig og skriftlig til skoleeiere, skoleledere og andre som henvender seg til FM.

Informasjon om regelverket knyttet til kap. 9 A har hatt stor prioritet som følge av mange saker etter § 9 A-6. I denne forbindelse hadde vi planlagt to fagdager som dessverre måtte utsettes grunnet sykdom. I samarbeid med Statped har vi gjennomført fagdag med fokus på læringsmiljø for elever som er døv eller har nedsatt hørsel. Vi har også deltatt på regionvise samlinger der tema har vært elevenes læringsmiljø.

Vi mener vi med våre tiltak har nådd fram til mange grupper med viktig informasjon og at måloppnåelsen er god.

Oppfølging av bhgmynd med bhgeiere som ikke har tatt i bruk rammeplan (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle barnehagemyndigheter med barnehageeiere som ikke har tatt i bruk ny rammeplan, skal ha fått nødvendig oppfølging.

Vi har gjennomført en kartlegging for å få en oversikt over hvor langt arbeidet med å implementere ny rammeplan er kommet i barnehagene i Troms. Kartleggingen ble sendt til alle barnehagemyndighetene i Troms. Tilbakemeldingen viste at alle barnehager er i gang med implementeringsarbeidet, men på ulike nivå. Med bakgrunn i svarene fra undersøkelsen har vi gitt oppfølging til noen kommuner og barnehager. I tillegg har vi arrangert dialogsamling med spesielt fokus på rammeplanens samiske innhold og oppgaver, og bidratt til ny nettverksbygging mellom kommuner og barnehager med samiske barn.

3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

I Troms fylke har alle kommuner gjennomført en helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse. Fire kommuner har avvik etter tilsyn og noen kan være svakt fundamentert, men innenfor lovens fortolkning. Beredskapsplaner kan stå selvstendig uten en helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse, men etter at alle kommunene har en analyse så skal beredskapsplanen være fundamentert på analysen. Her er det flere avvik i 2018.

Fylkesmannen har veiledet kommunene knyttet til helhetlig ROS og beredskapsplanverk.

Fylkesmannen har gjennomført fjellskredkonferanse i Lyngenbassenget. Det er gjennomført samling og opplæring i CIM og atomberedskap.

Kommunene i seilingsleden til et mulig mottak av reaktordrevne fartøy i Troms har deltatt på flere samlinger og planleggingsmøter.

Fylkesmannen har startet prosjekt Totalforsvaret på kommunalt nivå der to kommuner Harstad og Målselv er vertskommuner.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

På bakgrunn av bestemmelser i sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt, skal Fylkesmannen gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt i ¼ av kommunene. Kommuner for tilsyn velges ut på bakgrunn av en vurdering av risiko og vesentlighet.

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn i 6 kommuner, derav ett var et dokumenttilsyn sammen med Fylkesmannen i Finnmark for å forberede om det var samstemthet i vurderingene før sammenslåing av fylkene. Ett tilsyn ble utsatt med årsak i totalbelastning for kommunen, Totalforsvarsarbeid. Ett tilsyn ble utsatt besluttet ikke gjennomført fordi kommunen ikke har kapasitet. Denne kommunen blir en del av Senja kommune fra 2020, kommunen har nylig gjennomført helhetlig ROS.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall gjennomført tilsyn
25.00 %	0.00	25.00 %	24.00	6.00

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Fylkesmannen søker å gjennomføre tiltak og aktiviteter på en slik måte at de ulike satsingene og aktivitetene ses i sammenheng. Dette konkretiseres ytterligere under rapportering på andre resultatområder.

Vi vurderer det slik at vår innsats har bidratt til kvalitetsforbedringer i de sosiale tjenestene i NAV-kontoret, og da særlig knyttet til KVP og saksbehandling generelt. Vi oppfatter det slik at NAV-kontorene etterspør vår bistand og i all hovedsak søker å forbedre praksis i samsvar med det vi formidler.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter, med særlig vekt på aktivitetsplikt for personer under 30 år og kvalifiseringsprogram.

Fylkesmannen i Troms har et nært samarbeid med NAV Troms om opplæringstiltak for NAV-kontorene i fylket. Tiltakene diskuteres med NAV Troms, og det utarbeides en felles kompetanseplan.

Fylkesmannen gjennomførte i 2018 opplæring i lov om sosiale tjenester i NAV (sosialtjenesteloven) med tilhørende rundskriv. På bakgrunn av at Arbeids- og velferdsdirektoratet utarbeidet en ny veileder for NAV-kontoret ved vurdering av lovlig opphold for EØS-borgere, ble det i samarbeid med NAV Troms holdt foredrag gjennom videokonferanse hvor de fleste NAV-kontor i Troms deltok. Videre ble det gjennomført opplæring i sosialtjenesteloven og forvaltningsloven gjennom dagsseminarer som ble holdt 4 ulike steder i fylket. Deltakerne fikk da kortere reisetid enn om seminarene hadde blitt gjennomført i Tromsø. Det ble tilbudt opplæring for alle 24 NAV-kontor, og det var 118 deltakere til sammen på de 4 dagsseminarene. Valg av tema ble gjort ut ifra våre erfaringer gjennom behandling av rettighetsklage, gjennom tilsyn, innspill fra NAV-kontorene og oppdrag gitt i tildelingsbrev. Hovedtema for seminarene var utvalgte lovbestemte krav som stilles til NAV-kontorenes saksbehandling fra en søknad om sosiale tjenester settes frem, til vedtak eventuelt er påklaget og saken er oversendt Fylkesmannen for endelig behandling. Til disse seminarene var det tenkt igjennom på forhånd at deltakerne skulle gis mulighet for å omsette det som ble sagt av foreleserne hos Fylkesmannen i innledningsforedragene, til sin praktiske hverdag. Dette for at veilederne skulle gis mulighet for å bruke kunnskapen direkte i sin saksbehandling, når de i etterkant kom tilbake på NAV-kontoret. Det ble derfor vekslet mellom foredrag og gruppearbeid, og oppgavene var laget ut ifra hva Fylkesmannen gjennom klagebehandlingen hadde sett at NAV-kontorene hadde av utfordringer i saksbehandlingen. Andre tema som ble gjennomgått var barneperspektivet, herunder kartlegging og vurdering av barns behov i saker som NAV-kontorene har til behandling. Videre ble det gitt en kort oversikt over de 5 sosiale tjenestene, men med hovedvekt på opplysning, råd og veiledning etter sosialtjenesteloven § 17. Bruk av vilkår og krav i sosialtjenesteloven om aktivitet for personer under 30 år ble også berørt, og særlig de krav som stilles til NAV-kontorenes saksbehandling ved brudd på vilkår og reduksjon av stønad.

Fylkesmannen og NAV Troms gjennomførte dagssamlinger om KVP som ble holdt 2 ulike steder i fylket. Deltakerne fikk da kortere reisevei enn om samlingene bare ble holdt i Tromsø. Tema for samlingene var en oppfølging av den to-dagers konferansen som ble arrangert i 2017, hvor et gjennomgående tema var hva som er «gode grep» i arbeidet med kvalifiseringsprogram, med særlig fokus på brukernes (herunder arbeidsgivernes) perspektiv. På dagssamlingene i 2018 ble det jobbet videre med dette, med særlig fokus på «gode grep» som kan skape endring og overgang til varig arbeid for KVP-deltakerne. Det ble vekslet mellom foredrag, gruppearbeid og diskusjon i plenum. Metodeleder for jobbspesialistene i Sør-Troms holdt foredrag (via skype) om gode grep for tett oppfølging av arbeidsgiver og bruker. NAV Kristiansand (via skype) redegjorde for hva de har gjort av gode grep i KVP. Målgruppen for konferansen var NAV-ledere og veiledere fra NAV-kontor som har oppgaver knyttet til KVP, og det var 54 deltakere på samlingene.

Fylkesmannen arrangerte en to dagers fagsamling om økonomisk rådgivning for kommunene i Troms. Veiledere i NAV-kontor/kommunene og gjeldsrådgivere deltok. Tema for kurset var økonomisk rådgivning i forhold til ulike grupper, med fokus på veilederrollen. Undertema: forskning - hva er utfordringsbildet, tjenstedesign – hvordan jobbe effektivt og god, tvangsfravikelse. Til sammen var det ca. 50 deltakere på kurset. Det faglige innholdet på dagene ble ivarettatt av økonomisk rådgiver Marianne Pleym Arctander. Lokale krefter fra Tromsø kommune, Skatt nord og Forbrukerrådet holdt innlegg på samlingen.

I Troms er det fem økonominettverk hvor veiledere fra alle NAV-kontor er representert. I 2018 har ikke Fylkesmannen arrangert egen samling for nettverkene, men deltakerne har deltatt på fagsamlingen som beskrives over.

I samarbeid med NAV Troms og NAV Tromsø har Fylkesmannen også gjennomført opplæring for nyansatte i NAV, hvor vi har bidratt innenfor lov om sosiale tjenester i NAV.

Arbeids- og velferdsdirektoratet ga i 2018 Fylkesmannen i

Troms v/Sjumilssteget oppdraget å lage forslag til hvordan barneperspektivet i NAV kan styrkes med utgangspunkt i barnekonvensjonen, samt å utarbeide forslag til tilpasset informasjon, veiledning og sjekklister for NAV-kontor om barneperspektivet.

Oppdraget ble prosjektorganisert. I prosjektarbeidet deltok fire fylkesmannsembeter, fire fylkes-NAV-kontor (Østfold, Oppland, Møre- og Romsdal og Troms), samt lokale NAV-kontor i Sarpsborg, Rakkestad, Øyer, Ørsta/Volda, samt Storfjord og Balsfjord. Prosjektet prøvde ut en ny metodikk for reflekterende samtaler med foreldre om barns situasjon, både i statlig og kommunal del av NAV-kontoret. Tilbakemeldinger fra foreldre og veiledere basert på 37 reflekterende samtaler gjennomført i september og oktober var svært gode. På bakgrunn av disse, samt diskusjoner og innspill under en avsluttende

konferanse i november 2018, har Fylkesmannen, i tråd med mandat og fremdriftsplan, utarbeidet både en sluttrapport med en rekke forslag til endringer og forbedringer både når det gjelder rutiner, kompetanseheving, metodebruk samt lovendringer i lover som regulerer arbeid i NAV-kontor. I tillegg har direktoratet fått et forslag til ny håndbok for NAV-kontorenes saksbehandling i saker der barns behov skal vurderes og ivaretas. I dette ligger både kartleggingsløsninger og verktøy for reflekterende samtaler, samtykkeskjema, sjekklister på ulike nivåer i organisasjonen, en veileder for anvendelse av barnekonvensjonens artikkel 3 og 12 i NAV-kontor samt en liste med ti prinsipper for et godt barneperspektiv i NAV. Rapport, ny håndbok og annet prosjektmateriale er oversendt direktoratet i henhold til avtalte tidsfrister.

Fylkesmannen har, ut over ren prosjektledelse også bidratt med personell som har særlige oppgaver på sosialtjenesteområdet underveis i arbeidet.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	24	24

Økt tilgjengelighet til de sosiale tjenestene. (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Økt tilgjengelighet til de sosiale tjenestene. Opplæringen skal vektlegge kravet om å gjøre individuelle vurderinger i den enkelte saken og at barneperspektivet i de sosiale tjenestene ivaretas.

Fylkesmannen har gjennom valg av tema når opplæring for NAV-kontorene har vært planlagt og gjennomført, særlig hatt fokus på krav i sosialtjenesteloven og forvaltningsloven til saksbehandlingen. Kravene til at de sosiale tjenestene må tilgjengelig og at individuelle vurderinger som skal gjøres i den enkelte sak er viktig for å ivareta rettssikkerhet, har vært en del av dette. Det har også vært påpekt at kartlegging og vurdering av barns særlige behov er viktig for å ivareta barneperspektivet, og dette har vært en del av opplæringen.

Antall kommuner (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen har fulgt opp kommuner der det gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og annen veiledning er avdekket særlig utfordringer.

Fylkesmannen har i 2018, som i andre år, gitt NAV-kontorene skriftlig tilbakemelding i alle klagesaker som behandles her. Dette gjøres ved at det i tillegg til Fylkesmannens vedtak, som NAV-kontoret får en kopi av, også skrives et eget oversendelsesbrev til NAV-kontoret. I dette brevet kan vi ta opp forhold i deres praksis som ikke har direkte betydning for klagesaken som er behandlet, og som derved ikke er naturlig å skrive inn i vedtaket, men som vi vil gjøre NAV-kontoret oppmerksom på i forbindelse med andre saker de behandler. Det har også vært gitt råd og veiledning i forbindelse med at NAV-kontorene har tatt kontakt med Fylkesmannen. Ut ifra vår kunnskap i klagesakene, gjennom tilsyn og informasjon for øvrig, har vi i 2018 ikke funnet grunn til å gi særlig oppfølging til enkelte NAV-kontor.

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Fylkesmannen i Troms i samarbeid med KS har igangsatt et nettverk for de øverste lederne innen helse og omsorg i kommunene i Troms. Det har vært to samlinger i 2018, og Kommuneoverlegene ble inkludert i samlingene i 2018. Dette for å sikre interndialog i kommunene om viktige samhandlingstema, der kommuneoverlegene har faglig ansvar, men deres ledere har administrativt ansvar. Slik ivaretas en direkte kontakt med kommunenes øverste strategiske nivå på helse- og omsorgsområdet. Mange av kommunene har rimelig god sykehjemsdekning (særlig de små), men har for få korttidsplasser, rehabiliteringsplasser, omsorgsboliger og trenger å utvikle et mer differensiert tilbud. Det er fortsatt mye å ta tak i når det gjelder å øke kvalitet samt tilgjengelighet og kapasitet i Troms. Regelmessig oppfølging av fastlegedekningen og fastlegenes kompetansenivå for å tilfredsstille kravene i akuttmedisinforskriften har inngått i disse møtene.

Tromsø kommune har i særdeleshet utfordringer med manglende kapasitet sine helse- og omsorgstjenester, og følges særskilt opp av fylkeslegen og Fylkesmannen. Det har vært et spesielt fokus på antallet utskrivingsklare pasienter innen somatikk, og etter hvert også innen psykisk helse og rus. Fylkesmannen deltar på møter i Overordnet samarbeidsutvalg (OSO) og følger utviklingen tett.

Minst 70 % av kommunene (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Minst 70 % av kommunene har politisk vedtatt planer for å møte fremtidens utfordringer på helse- og omsorgsfeltet, bl.a. kompetanse- og rekrutteringsplaner.

I Troms har 71% av kommunene en kommuneplanens samfunnsdel, som omtaler utfordringer i helse- og omsorgsfeltet. 42% av kommunene har oppdaterte, helhetlige helse- og omsorgsplaner. I tillegg har alle kommunene ulike sektorplaner innen avgrensede tema i ulikt omfang. Det er fortsatt stort behov for planer med hensyn til rekruttering og kompetanseutvikling av alle helsepersonellgrupper. En forventning om at kommunen legger planer på kompetanseområdet for helsepersonell er lagt inn i tilskuddsbrevene på Kompetanse- og innovasjonstilskuddet i 2018. Her har vi pekt på forventningene til kommunal planlegging, slikt det er skissert i "Leve hele livet". Kommunenes ledere utfordres på planlegging i Fylkesmannens planuttalelser og kommunebilder med oppfølgende kommunemøter. Mangelfull planstatus innen helse- og omsorgssektoren har også vært tematisert i samlinger for helse- og omsorgslederne og kommuneoverleger i 2018. Problemstillingen ble også tematisert i FMTR sitt innlegg under oppstartskonferansen for "Leve hele livet" i Tromsø i oktober 2018.

Andel av kommunene som har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	1	71

Flere kommuner enn i (fra kapittel 3.1.3.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Flere kommuner enn i 2017 gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens .

Behovet for en større satsning på dagaktivitetstilbud for personer med demens blir tatt opp med kommunene i enhver relevant sammenheng. Det er tatt opp i 2 samlinger i løpet av 2018 med Helse- og omsorgsledere og kommuneoverleger i kommunene. Det er også tematisert under FMTR sitt innlegg under HOD sin oppstartskonferanse for "Leve hele livet" i Tromsø 23.10.18.

Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens

Resultat	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2017	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2018
2	17	19

Samtlige av de resterende 5 kommunene som ikke har et slikt tilbud planlegger å få det til.

Flere plasser med dagaktivitet (fra kapittel 3.1.3.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Flere plasser med dagaktivitetstilbud for personer med demens sammenliknet med 2017.

Det er 305 hjemmeboende personer med demens som får et dagsentertilbud i Troms i 2018. Dette er en klar økning de siste to år. I 2016 hadde 166 hjemmeboende personer med demens et tilbud og i 2017 hadde 240 hjemmeboende brukere et dagtilbud i Troms.

Det er i desember 2018 127,8 hele dagaktivitetsplasser i Troms, en økning fra 90,4 i 2017.

Personell i helse- og (fra kapittel 3.1.3.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Personell i helse- og omsorgstjenesten har fått økt grunn- og videreutdanningsnivå sammenliknet med 2017.

Her kommer det en egen rapportering på Kompetanseløft 2020 med frist 1. mai 2019 til Helsedirektoratet, slik det er etterspurt i oppdraget

Økt ressursinnsats (fra kapittel 3.1.3.1.1.5 i TB)

Rapportere på

Økt ressursinnsats i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid sammenliknet med 2017, jf. vekst i kommunerammen på 300 mill. kroner til styrket innsats på rusfeltet i 2018.

Lokale tiltak for området er at intensjonen om styrket innsats i tråd med OP-rus adresseres i alle kommunebilder og tilskuddsbrev. Tiltaket er gjennomført.

I følge IS-tallene er det en årsverksvekst i Troms i løpet av 2018.

Kommunene i Troms fikk totalt 9,8 mill. vekst i kommunerammen for styrket innsats i 2018. Dette tilsvarer ca. 14,8 årsverk. Tilskudd til kommunalt rusarbeid til kommunene i Troms utgjør ca. 36 årsverk.

Tall fra IS-24/8 i perioden, vurderer vi som usikre for flere kommuner. Skal vi likevel legge tallene til grunn, har tjenestene i Troms rapportert en samlet økning på 32 årsverk (6,1%) i perioden 2017 til 2018. Dettet tilsvarer en økning i årsverk på 0,6 årsverk (1,5%) pr. 10.000. Økning pr. 10.000 innbyggere på landsbasis er 7,1% i samme periode.

Vi ser videre at for 2018 rapporterer 11 av 24 (46%) kommuner ingen endring i årsverk, og 5 kommuner (21%) en reduksjon fra året før. 8 kommuner (33%) i Troms rapporterer vekst i årsverk, der de tre største kommunene som står for 90% av veksten.

Økt andel av pasienter (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Økt andel pasienter med behov for habilitering og rehabilitering mottar tjenester i kommunene sammenliknet med 2016 (tekst endre noe i forbindelse med første felles supplerende tildelingsbrev for 2018).

(Resultatmålet slettes fordi det i dag ikke finnes gode tall på dette. Det er mulig å finne tall på antall mottakere av hab/rehab i IPLOS, men det kan Helsedir ta ut selv. Det finnes flere andre resultatmål på hab/rehab i tillegg til egen rapportering under kap. 7)

Flere kvalifiserte årsverk (fra kapittel 3.1.3.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Flere kvalifiserte årsverk enn i 2016 arbeider innen habilitering og rehabilitering i kommunene.

Dette spørsmålet er vanskelig å besvare, da svært mange faggrupper i større eller mindre grad deltar i ulike habiliterings-/rehabiliteringsoppgaver. I mange kommuner er det kanskje heller ikke avsatt spesiell stillingsressurs dedikert til habilitering og rehabilitering. Kommunene er gjort kjent med lovkravet som trer i kraft 01.01.20 om å ha slik kompetanse, som er sentral innenfor habilitering og rehabilitering.

Flere kvalifiserte årsverk arbeider innen habilitering og rehabilitering i kommunene

Resultat	Antall kvalifiserte årsverk i 2016	Antall kvalifiserte årsverk i 2017
1	247	248

Tall basert på antall fysioterapeut/ergoterapeutårsverk i kommunal tjeneste

Minst ett innsatsområde (fra kapittel 3.1.3.1.2.3 i TB)**Rapportere på**

Minst 75 % av kommunene rapporterer forbedring på innsatsområder/tiltak i opptrappingsplanen 2017-2019 sammenlignet med 2017.

Det er 20 av 24 kommuner som mottar tilskudd tilknyttet opptrappingsplanen for habilitering/rehabilitering i Troms. Det er dermed 83% av kommunene som aktivt forbedrer tilbudet sitt på dette området.

3.1.1.6 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet

Lokale mål på området er styrket og koordinert innsats mot kommunene knyttet til kompetanseheving og virkemidler for tjenesteutvikling (i samarbeid med kompetansesentrene, Helse Nord, FMTR/FMFI og brukerorganisasjonene).

Fylkesmannen har gjennom dialogmøte Nord med KoRus Nord, Napha, RVTS, RKBU, og fylkesmannen i Nordland og Finnmark styrke samordning, koordinering og prioritering av oppgaver og innsats på feltet.

Fylkesmannen samarbeider med OSO (overordnet samarbeidsorgan i UNN HF) med mål om styrket samordning og koordinering av innsats mellom kommuner og helseforetak. UNN har fattet vedtak om etablering av FACT-team i alle sin DPS. Det ble i 2018 etablert ett nytt FACT-team i fylket, og tildelt forprosjektmidler til utredning av to andre team. Siste DPS har meldt at de vil søke midler til forprosjekt i 2019. Det er ikke blitt gjennomført fagseminar i 2018 grunnet mangel på personalressurser hos UNN.

Fylkesmannen i Troms har prioritert tilskudd til utdanning/kompetanseheving innen psykisk helse- og rusfeltet over kompetanse- og innovasjonstilskuddet.

Fylkesmannen i Nordland, Troms og Finnmark avslutter i år et tre år prosjekt i samarbeid med RIO og MARBORG med mål om å styrke brukermedvirkning på individ- og systemnivå i kommuner og helseforetak i regionen.

Vi opplever en betydelig styrking av brukermedvirkning i de største kommunen i fylket. Det gjenstår likevel fortsatt utfordringer knyttet til å i tilstrekkelig grad involvere brukerperspektivet i tjenesteutvikling spesielt i mindre kommuner i regionen hvor lokale brukermedvirkere i liten grad er til stede. For å opprettholde en positiv utviklingen, krever dette en fortsatt styrking av brukerkompetansemiljøet i regionen.

90 % av kommunene har kartlagt (fra kapittel 3.1.3.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

90% av målgruppen er kartlagt for å belyse rusmiddelsituasjonen fylkets kommuner gjennom BrukerPlan eller annet kartleggingsverktøy.

Lokale mål er at flere kommuner har kartlagt med BrukerPlan i 2018 enn 2015-17.

Fylkesmannen Troms har hatt tett samarbeid med KoRus Nord og NAPHA for å nå ut til kommunene med informasjon om BrukerPlan.

50% av kommunene i 2017, og 57% i 2018, oppgav at de hadde kartlagt rusmiddelsituasjonen i kommunen. Totalt har 19 (av 24) kommuner (79%) kartlagt med BrukerPlan (Tall fra KoRus Nord).

Totalt er det 5 kommuner i Troms som aldri har kartlagt med BrukerPlan (21%). Alle disse kommunene har innbyggertall under 1600 innbyggere.

Berg, Torsken og Tranøy kommune som ikke har kartlagt med BP, vil slå seg sammen med Lenvik i 2020 som har kartlagt med BP, til Senja kommune.

Brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helse

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
70 %	- 48 %	22 %

Minst 70 % av kommunene (fra kapittel 3.1.3.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Minst 70 % av kommunene sikrer brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helsefeltet.

Lokale mål for arbeidet er høyere andel kommuner rapporterer brukermedvirkning på individ- og systemnivå enn i 2017. Tall fra rapportering i IS-24/8 2017 og 2018 er ikke sammenlignbare på området.

Fylkesmannen i Nordland, Troms og Finnmark avslutter i år et tre år prosjekt i samarbeid med RIO og MARBORG med mål om å styrke brukermedvirkning på individ- og systemnivå i kommuner og helseforetak i regionen, "Brukerstemmen i Nord", som har vært finansiert gjennom tilskudd fra Helsedirektoratet.

Det er Fylkesmannens oppfatning at brukermedvirkning på individnivå er betydelig bedre integrert enn på systemnivå.

22% av kommunene har gjennom IS-24/8 2018 rapportert brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helsefeltet.

Vi ser en styrking av brukermedvirkning på systemnivå i de største kommunen i fylket, gjennom vellykkede etableringer av lokale brukermedvirkere. Det gjenstår likevel betydelige utfordringer knyttet til å i tilstrekkelig grad involvere brukerperspektivet i tjenesteutvikling spesielt i mindre kommuner i regionen, hvor lokale brukermedvirkere i liten grad er etablert.

For å opprettholde en positiv utviklingen, krever dette en fortsatt styrking av brukerkompetansemiljøet i regionen gjennom videre sentral finansiering av Brukerstemmen i Nord.

Kartlagt rusmiddelsituasjonen

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
90 %	- 11 %	79 %

Et større antall personer med rus (fra kapittel 3.1.3.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Et større antall personer med rus- og/eller psykisk helseutfordringer har tilfredsstillende botilbud enn i 2017.

Lokale tiltak for arbeidet har vært;

1. Samordning av intern tilskuddsforvaltning på H-dir og AV-dir området, 2. Intern koordinering av boligpolitisk utvikling i kommunene, 3. Kompetansehevende tiltak for kommunene om boligsosialt arbeid, 4. Uttalelser til Husbanken i tildeling av etableringstilskudd.

Med unntak av pkt. 3 er alle tiltak gjennomført. Ressursknapphet som følge av omstillingsprosess er årsak til at pkt. 3 ikke er gjennomført.

Lokale mål for området har bl.a. vært;

Bidra til flere Housing First tiltak eller lignende enn i 2017.

Det ble i 2017 etablert ett Housing First tiltak som ble videreført i 2018. Det ble i 2018 etablert ett nytt tiltak etter metode "FOYER".

Det er i IS-24/8 2017 oppgitt andel kommuner som oppgir å oppleve bedring i bosituasjonen siste år. IS-24/8 2018 opereres det med gjennomsnittsskår for alle kommunene i fylket.

Gjennom IS 24/8 2018 rapporteres det på hvordan boligsituasjonen for kommunalt rusarbeid har endret seg siste år på en skala fra 1, i "svært stor grad", til 5, i "svært liten grad". For kommunene i Troms er det rapportert et snitt på 2,8.

BrukerPlan kartlegging i 2017 viste at for personer med psykiske helseutfordringer skåret 83% tilfredsstillende (Grønn) på levekårindeks Bolig. For personer med rus/ROP skåret 58% tilfredsstillende (Grønn) på levekårindeks Bolig.

BrukerPlan kartlegging i 2018 viste at for personer med psykiske helseutfordringer skåret 83% tilfredsstillende (Grønn) på levekårindeks Bolig. For personer med rus/ROP skåret 65% tilfredsstillende (Grønn) på levekårindeks Bolig.

Samlet vurdering av botilbudet for målgruppen er en marginal bedring i botilbudet rapportert fra kommunene fra 2017 til 2018.

43% av kommunene i Troms har rapportert tiltak for identifisering av rusrelatert problematikk; 9% for voksne, 17% for barn og unge, 17% for begge grupper.

Sektorovergripende system for identifisering av personer

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
70 %	- 27 %	43 %

Bedre kvalitet i tilbudet til personer (fra kapittel 3.1.3.2.1.4 i TB)**Rapportere på**

Bedre kvalitet i tilbudet til personer med psykisk helse- og/eller rusproblemer gjennom kunnskapsbaserte metoder herunder etablering av flere aktivt oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam etter modell av ACT/FACT-team, Individuell jobbstøtte/ Jobbmestrende oppfølging og Rask psykisk helsehjelp enn i 2017.

Lokale mål på området er etableringa av flere ACT/FACT team enn i 2017.

UNN HF har fattet vedtak om etablering av FACT-team i alle sin DPS. Det ble i 2018 etablert ett nytt FACT-team i Troms, og tildelt forprosjektmidler til utredning av to andre team. Siste DPS har meldt at de vil søke midler til forprosjekt i 2019.

Flere kommuner har etablert (fra kapittel 3.1.3.2.1.5 i TB)**Rapportere på**

80% av kommunene omfattes av tilskuddsordningen til kommunalt rusarbeid.

Lokale mål for området er at flere kommuner søker tilskudd enn i 2017.

17 av 24 kommuner i Troms omfattes av tilskuddsordningen Kommunalt rusarbeid kap. 765 pst 62 i 2018, som utgjør 71% av kommunene. Dette er en økning med en kommune fra 2017.

Flere kommuner har rekruttert psykolog (fra kapittel 3.1.3.2.1.6 i TB)**Rapportere på**

Flere kommuner har rekruttert psykolog og flere benytter denne kompetansen i rusarbeid enn i 2017.

Det er innvilget tilskudd til 13 av fylkets 24 kommuner, i tillegg til Longyearbyen. Det er også to kommuner fra Nordland med i et vertskommunesamarbeid i Sør- Troms. I Nord- Troms samarbeider en kommune over fylkesgrensa med en kommune i Finnmark. Tromsø og Harstad har flere psykologer ansatt, og har en rimelig stabil situasjon. Lyngen kommune som en liten kommune klart å beholde sin psykolog over tid. Bardu, Kvæfjord og Skånland har klart å rekruttere psykologer nå. Vi får nå i større grad gehør i kommunene for at de må samarbeide mer om å prioritere, rekruttere og beholde psykologer i kommunene. Både i Nord- Troms, i Midt-Troms og i Sør-Troms er det nå dialog mellom kommunene om hvordan de bedre kan samarbeide om å rekruttere og skape gode fagmiljø for psykologene. Spesielt små og rekrutteringssvake kommuner med lite tilgjengelige midler vil ha utbytte av dette. Vi benytter enhver anledning til å ta dette opp med kommunenes ledere, sist tatt opp i samling for helse- og omsorgsledere og kommuneoverleger i desember i 2018.

70 % av kommunene har etablert tidlig intervensjonstiltak (fra kapittel 3.1.3.2.1.7 i TB)**Rapportere på**

70 % av kommunene har etablert tidlig intervensjonstiltak ved rusrelatert problematikk.

Lokale mål for området er flere tidlig intervensjonstiltak enn i 2017.

43% av kommunene i Troms har rapportert tiltak for tidlig identifisering av rusrelatert problematikk i 2018 (9% for voksne, 17% for barn og unge, 17% for begge grupper).

25% av kommunene rapporterte i 2017 tiltak for tidlig identifisering av rusrelatert problematikk.

Alle kommunene kjenner til opptrappingsplanen (fra kapittel 3.1.3.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommunene kjenner til opptrappingsplanen mot vold og overgrep og nye lovbestemmelser i helselovgivningen som berører arbeidet.

Opptappingsplanen og endring/skjerping av plikt til å oppdage og å intervensere i forhold til vold og overgrep er gjort kjent i samling for alle helsesøstrene i Troms i mars 2018. Vi har også bidratt til å gjøre kjent for relevante kommunale ansatte opplæringstiltak på voldstema som RVTS tilbyr, og samtidig informert om opptappingsplan/lovendring. Så på dette området er 100% av kommunene gjort kjent med opptappingsplanen.

Flere kommuner har utarbeidet (fra kapittel 3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Flere kommuner har utarbeidet kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner enn i 2017.

Det finnes ikke oversikt over kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner i IS 24/8.

3.1.1.7 Styrket folkehelsearbeid

Folkehelse i plan

Fylkesmannen følger nøye med på planarbeidet i kommunene, for å gi råd og veiledning og ivareta nasjonale føringer både på folkehelseområdet og innen helse- og omsorgssektoren. Helse- og omsorgsavdelingen gir råd og veiledning i regionalt planforum i regi av fylkeskommunen, når relevante planer fra kommunene presenteres der. Vi gir innspill som sektormyndighet både på folkehelsefaglige og helse- og omsorgsfaglige tema. Helse- og omsorgsavdelingen har en representant i samfunnsplangruppen i embetet.

Helse- og omsorgsavdelingen gir innspill til embetets samlede planuttalelser på følgende plantyper, hvor uttalelsene koordineres av avdeling for plan, reindrift og samfunnssikkerhet:

- Ved henvendelser fra kommunene før de lager kommunal planstrategi
- Når kommunene legger kommunal planstrategi ut til offentlig ettersyn
- Ved høring på planprogram til kommuneplanens samfunnsdel
- Ved høring på forslag til kommuneplanens samfunnsdel
- Ved høring på relevante sektorplaner hvor embetets høringsuttalelser koordineres av avdeling for plan, reindrift og samfunnssikkerhet

Helse- og omsorgsavdelingen koordinerer embetets samlede planuttalelser på disse plantypene:

- Ved høring på planprogram til helse- og omsorgsplaner
- Ved høring på forslag til helse- og omsorgsplaner
- Ved høring på planprogram og planforslag til andre sektorplaner hvor folkehelseplan har relevans (eksempler: folkehelseplan, miljø- og energiplan, kommunedelplan for idrettsanlegg, fysisk aktivitet, friluftsliv og kulturminner)

I 2018 ga helse- og omsorgsavdelingen uttalelser til 17 ulike planprogram eller planforslag (en nedgang fra 28 i 2017). Avdeling for plan, reindrift og samfunnssikkerhet ga folkehelsefaglige uttalelser til ca. 300 arealplansaker.

Fylkesmannen har nær og løpende dialog med kommunene både om folkehelsefaglige og helse- og omsorgsfaglige saker. Til støtte for kommunedialog, tilsyn, råd og veiledning har Fylkesmannen i Troms full oversikt de siste 9 år over følgende:

- Om kommunen har oversikt over helsetilstanden jf. folkehelseplanen
- Hvilke planer kommunen har utarbeidet – og hvilke høringsinnspill Fylkesmannen ga til planene
- Hvilke planer kommunen har varslet i sine planer at de skal utarbeide, men som ikke foreligger

Fylkeslegen deltar i alle overordnede regelmessige dialogmøter som Fylkesmannen i Troms har med våre kommuner.

17 av 24 kommuner har nå laget oversikt over helsetilstanden. Kvaliteten på oversiktene er jevnt over meget god. Det varierer i hvilken grad kommunene har lagt oversikten til grunn for sin planlegging, både overordnet og i sektorene. Dette er et vesentlig punkt i Fylkesmannens råd og veiledning på området.

7 kommuner mangler oversikt over helsetilstanden. 2 av disse vil ha oversikten på plass i forbindelse med at fire kommuner slår seg samme til Senja kommune fra 2020.

Frisklivssentraler

Vi arrangerte fagsamling for ansatte i frisklivssentraler i Troms 1. november 2018. Representanter fra frisklivssentralene i Lenvik kommune og Tromsø kommune utgjorde programkomiteen sammen med Fylkesmannen. Helsedirektoratet deltok med faglige innlegg, og fikk et godt inntrykk av en omfattende faglig aktivitet i fylkets frisklivssentraler. Vi hadde 24 deltakere fra 13 kommuner.

Alle 15 kommunene i Troms som har frisklivssentral driver sin virksomhet i tråd med veilederen fra Helsedirektoratet, og har god kvalitet i arbeidet. Vi mottar årsrapporter fra Frisklivssentralene.

Annet

Flere andre avdelinger i embetet utfører folkehelsefaglige oppgaver. Som eksempel kan nevnes miljøvern (støy, forurensning, luftkvalitet, renovasjon o.a.), landbruk (matproduksjon, matsikkerhet, miljøtiltak i jordbruket, Ut på vidda, Inn på tunet o.a.), oppvekst og utdanning (barnekonvensjonen/Sjumilssteget, skolemiljø, utdanning som folkehelsefaktor o.a.) og avdelingen for plan, reindrift og samfunnssikkerhet (bomiljø, samordning av den fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i kommunene). Det er nær og løpende dialog mellom avdelingene og fagmiljøene om folkehelsefaglige spørsmål.

100 % . (fra kapittel 3.1.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

100 %

Fylkesmannen har ikke mottatt noen informasjon på dette området fra Hdir.

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	- 29 %	71 %

Kommunene som har etablert et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid utgjør 89% av innbyggerne i Troms.

100 % . (fra kapittel 3.1.3.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

100 %

Vi har heller ikke fått noe fra Hdir på dette området.

Vektlagt utjevning av sosiale helseforskjeller

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	- 29 %	71 %

De kommunene som har en oppdatert utgave av kommuneplanens samfunnsdel har omtalt utjevning av sosiale helseforskjeller.

3.1.1.8 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

For det utvalgte kulturlandskapet Skallan-Rå har det i 2018 ikke blitt ferdigstilt forvaltningsplan. Det foreligger et utkast fra 2017, som da ble oversendt Landbruksdirektoratet. Endelig forvaltningsplan vil ferdigstilles våren 2019 etter at rapport for kartlegging av naturtyper i området er ferdigstilt, 28.02.2019. Det kom i 2018 på plass et lokalt grunneierstyre og området ble på slutten av året endelig avgrenset. Disse delmålene har vært viktige å få på plass, fram mot det å få utarbeidet en endelig forvaltningsplan.

3.1.4.1.4.1 Rapportering på kontroll av rettighetshaverorganisasjoner oversendes Miljødirektoratet i 2019 etter avtale.

3.1.4.1.12 Fylkesmannen har foreslått arealer for naturtypekartlegging i tråd med oppdraget. Vi har foreslått større areal/flere ruter for kartlegging i Skånland etter oppfordring fra Miljødirektoratet.

3.1.4.1.14 Vi har ikke utført oppdraget om å fremskaffe oversikt over ferdsels og oppholds restriksjoner i de statlig sikrede friluftslivsområdene. Oppdraget ble nedprioritert på grunn av manglende ressurser.

Overvåkingsprogram i alle vannregioner skal være etablert. (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Overvåkingsprogram skal være etablert i alle vannregioner i løpet av 2018.

Delprogram for 2018 ble etablert, og gjennomført ved overvåking i seks kystvannforekomster i Troms. Oppdragstakere skal rapportere til Fylkesmannen og registrere data legges i Vannmiljø innen 15. mars 2019.

Etablering av overvåkingsprogram i vannregioner

Antall vannregioner	Antall vannregioner med etablert overvåkingsprogram	Resultat
1	1	0

Økt bruk av påleggsmyndigheten (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Økt bruk av påleggsmyndigheten hjemlet i vannkraftkonsesjoner sammenliknet med 2017.

Fylkesmannen i Troms var i dialog med regulantene, men på grunn av manglende kapasitet ble ikke påleggsmyndighet hjemlet i vannkraftkonsesjoner i benyttet i 2018.

Antall nye pålegg eller gjennomførte tiltak og undersøkelser hjemlet i vannkraftkonsesjoner

Antall pålegg i 2017	Antall pålegg i 2018	Resultat
0	0	0

Restaureringstiltak (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle innvilgede restaureringstiltak skal være igangsatt i løpet av 2018.

Vi har ikke gjennomført restaureringstiltak i 2018

Antall igangsatte restaureringstiltak i myr og våtmark

Antall innvilgede restaureringstiltak	Antall innvilgede restaureringstiltak igangsatt	Resultat
0	0	0

Gjennomført kontroll av rettighetshaverorganisering (fra kapittel 3.1.4.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Kontroll av rettighetshaverorganisering skal være gjennomført i løpet av 2018.

Rapport for dette oversendes i 2019 etter avtale med Miljødirektoratet

3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Tilråding til forslag til frivillig skogvern, Grønnlikollen NR, Dyrøy kommune er sendt til Miljødirektoratet. Etter oversendelsen har en av de største grunneierne trukket seg. Saken ligger i Miljødirektoratet.

Vern av skog på statsgrunn vedtatt, 14 områder i Troms. Vi har informert om vedtaket og sendt brev om mulighet for å sende inn erstatningskrav.

Gjennomførte verneplanprosesser skogvern økt i forhold til 2017. (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Antall gjennomførte verneplanprosesser innenfor skogvern er økt i forhold til 2017.

Vi har gjennomført prosess for frivillig skogvern, Grønnlikollen NR i Dyrøy kommune og oversendt vår tilråding til Miljødirektoratet. En grunneier har trukket seg etter det. saken ligger hos Miljødirektoratet.

Antall gjennomførte verneplanprosesser innenfor skogvern

Antall gjennomførte verneplanprosesser i 2017	Antall gjennomførte verneplanprosesser i 2018	Resultat
1	1	0

Verneverdiene i verneområdene (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

100 %

Det er 4 verneområder i Troms som har godkjent forvaltningsplan: Teisteвика landskapsvernområde, Bergsøyen landskapsvernområde, Grindøysundet naturreservat og Skorpa- Nøklan landskapsvernområde. Fremdriften er ikke som forventet. I 2018 hadde vi skulle vi ferdigstilt forvaltningsplan for Målselvtløpet. Dette ble nedprioritert til fordel for arbeidet med arealanalyser for vindkraft som ble tidkrevende.

Andel verneområder med behov for forvaltningsplan som har en godkjent forvaltningsplan

Resultatmål	Resultat	Prosentandel oppnådd
100 %	- 81 %	19 %

3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Vi mener at det arbeidet som har vært gjort i embetet i 2018, har redusert forurensningstrusselen i fylket som følge av økt tilsynsaktivitet og jevn og god konsesjonsbehandling. Til dette kommer også godt veiledningsarbeid. 2018 har imidlertid vært et omstillingsår som følge av prosessen med sammenslåing av embetene i Troms og Finnmark, og dette har medført redusert saksbehandlingskapasitet og produktivitet. Vi har imidlertid prioritert økt tilsynsaktivitet for å oppfylle mål om antall tilsyn og inntjening. Den økte innsatsen har imidlertid medført at vi har måttet nedprioritere andre oppgaver. Konsesjonsbehandling har hatt høy prioritet selv om det i noen saker har vært lengre saksbehandlingstid enn vanlig. Det har vært **høy innsats på tema marin forsøpling**, og gode samarbeidsrelasjoner er opprettet, blant annet med opprettelse av et forum "Kysten vårres" for samarbeid mellom regionale og statlige myndigheter, kommuner og andre aktører. Se svar på spesifikt oppdrag om marin forsøpling. Arbeidet med revidering av kap. 14-tillatelser (avløp) er underveis, og krav om nye miljøundersøkelser er sendt ut. Vi har fulgt opp arbeidet med prioriterte skipsverft, og alle ha fått pålegg utenom ett pga. konkurs. Arbeidet med avfallsplaner i havner har gått greit til tross for ikke 100 % måloppnåelse. Ufordringen ligger blant annet i definisjonen av havner (meget små havner) og krav om avfallsplaner for alle havner. Vi har engasjert to UiT-studenter (praksis) som har bidratt på en veldig god måte inni arbeidet med avfallsplaner. Det har vært mange saker på mudre- dumpe og utfylling i sjø. Det har vært et jevnt trykk for å veilede og videreformidle klager i forsøplingssaker til kommunene slik som for tidligere år. Akvakulturnæringen i fylket medfører et jevnt trykk med konsesjonsbehandling, og det er ikke grunnlag for å tro at dette vil avta i årene som kommer. Samtidig sikrer det en betydelig gebyrinngang for å kunne lønne stilling innenfor forurensningsarbeidet. Ved innføring av en selvstående forskrift på akvakulturområdet som er signalisert, vil det, slik gebyrforskriften er vedtatt i dag, kunne medføre en betydelig gebyrsvikt, ikke bare for Troms, men også for øvrige kystfylker med vesentlig oppdrettsaktivitet. Det vil trolig være vanskelig å erstatte denne gebyrinntjeningen med tilsvarende gebyr fra økt tilsynsarbeid.

Kvalitetssikret informasjon om brannøvlingslokaliteter (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

All informasjon om brannøvlingslokaliteter i fylket i Forurensningsdatabasen skal være kvalitetssikret i løpet av 2018.

Vi har kvalitetssikret 100 % av data som ligger i Forurensning.

Etter en gjennomgang over listen med ukjent aktivitet i Troms som ble lagt ut på FM-nett er følgende avklart:

Anlegg	Drift	Tillatelse	Arcos AS Havarivernsenteret	Ja	2015
Brannøvlingsfelt Tromsø lufthavn (ny)	Ja	2018	Brannøvlingsplass Bardufossflystasjon	Ja	2015
Brannøvlingsplass Lenvik kommune brannstasjon	Ja	2005	Avinor Sørkjosen lufthavn	Nei	Sørkjosen
	Ja	Nei			

Andel kartlagte og kvalitetssikrede kommunale brannøvlingslokaliteter

Resultatmål	Resultat	Prosentandel oppnådd
100 %	0 %	100 %

100 % av lokalitetene er kvalitetssikret. (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)

Rapportere på

100 % av lokalitetene med grunnforurensning er kvalitetssikret.

Andel kvalitetssikrede grunnforurensningslokaliteter

Resultatmål	Resultat	Prosentandel kvalitetssikret
100 %	- 100 %	0 %

Som følge av bemanningssituasjonen har dette ikke blitt prioritert

Gjenstående prioriterte skipsverftslokaliteter har fått pålegg innen 31.12.2018 (fra kapittel 3.1.4.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle gjenstående prioriterte skipsverftslokaliteter har fått pålegg innen 31.12.2018

5 av 6 prioriterte skipsverft i Troms har fått pålegg. Det siste verftet gikk konkurs i 2018, men ny eier, Eidkjosen Industripark AS, blir fulgt opp i 2019 (varsel sendt ut i februar 2019).

Gjenstående prioriterte skipsverftslokaliteter

Resultatmål	Resultat	Andel gjenstående prioriterte skipsverft som har fått pålegg
100 %	- 16 %	84 %

Det gjenstår 1 av 6 prioriterte verft som følge av konkurs i 2018. Blir fulgt opp i 2019 (nye eiere)

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Det generelle bildet er at det er god økonomisk kontroll i

Troms-kommunene, men krevende og sårbar økonomi i flere kommuner. Det er positivt at de fleste kommunene i Troms har hatt gode netto driftsresultater i 2017 og at kommunene i økende grad har funnet rom til å sette av midler på disposisjonsfondene. Nivåene på disposisjonsfondene i Troms er imidlertid fremdeles lave i forhold til landsgjennomsnittet, og dette kombinert med høy lånegjeld gjør mange kommuner i Troms sårbare for uforutsette utgifter eller svikt i inntektene. Gjennomgang av kommunenes økonomiplaner 2017-2020 viser at utviklingen i netto lånegjeld for flere Troms-kommuner er bekymringsfull høy. God økonomistyring, et gunstig lønnsoppgjør, god skatteinntang og fortsatt lav rente har vært viktige forklaringsfaktorer til det gode resultatet i 2017.

Selv om tallene for 2018 ikke er klare ennå, tyder mye på at også 2018 vil bli et greit år for mange Troms-kommuner. Vi viser blant annet til at skatteinntangen er oppjustert i løpet av året og at 20 av 24 kommuner i fylket fått midler fra Havbruksfondet, med til dels betydelige beløp.

I henhold til Fylkesmannens tilråding om kommunestruktur i Troms gjenstår mange utfordringer i kommunene i fylket.

Det er positivt at embetet har klart å redusere antall ROBEK-kommuner i Troms siste år. Vi mener vi gjennom vår tette oppfølging av ROBEK-kommunene har bidratt til å redusere antallet, slik at vi pr i dag kun har Torsken igjen i ROBEK. Torsken vil fra 01.01.2020 inngå i den nye Senja kommune.

Fylkesmannen har også i 2018 hatt fokus på KOSTRA og kvalitetssikring av KOSTRA-tall. Vi er aktive med å informere om frister, purre på manglende skjema og avklare spørsmål. Alle 24 kommunene rapportert regnskap tidnok til å komme med i den foreløpige KOSTRA-rapporteringen. Antall feil på eiendomsforvaltningsområdet er uendret på 6 fra 2017 til 2018, nivået på feil er imidlertid holdt lavt. Dette betyr at vi må fortsette å fokusere på dette området framover.

Embetsets veiledning og utstrakte bruk av KOSTRA-statistikk mener vi har bidratt til både økt kompetanse i kommunenes økonomiforvaltning og økt kvalitet i KOSTRA-tallene. Vi har tro på at dette på sikt vil gi kommunene bedre analysegrunnlag og kompetanse til å finne effektive løsninger for sine kommuner.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2018 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2017.

Fylkesmannen har tett oppfølging av ROBEK-kommunene, med bl. a. årlig oppfølgingsmøte mellom kommuneledelse (pol. og adm.) og embetsledelse, gjennomgang av periodiske økonomirapporter og en grundig lovlighetskontroll av budsjettene der det også gis råd og veiledning.

Antall ROBEK-kommuner i Troms er redusert med én (Nordreisa) siste år, fra 2 til 1 (Torsken). Torsken kommune har en inndekningsplan som går fram til og med 2020. Kommunen er imidlertid vedtatt sammenslått med Lenvik, Tranøy og Berg fra 01.01.2020, til nye Senja kommune.

Fylkesmannen har tro på at den veiledning og rådgivning som embetet gjør er effektiv, og at dette bidrar til at nivået på antall ROBEK-kommuner i Troms holdes nede.

Det er i dag kun én kommune (Kåfjord) som er i faresonen for innmelding i ROBEK, dvs. med underskudd i 2016 som må dekkes i 2017 og 2018. Kommunen dekte imidlertid inn store deler av underskuddet allerede i 2017 og kun 0,5 mill. kr. gjenstår i 2018.

Antall kommuner i ROBEK

Resultat	Kommuner per desember 2017	Kommuner per desember 2018
- 1	2	1

Vår eneste gjenværende ROBEK-kommune Torsken blir sammenslått med Lenvik, Berg og Tranøy til nye Senja kommune fra 01.01.2020

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2017. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2017.

Fylkesmannen har også i 2018 hatt fokus på kvalitetssikring av KOSTRA-tall. Vi har fulgt kommunene tett opp både mht. at skjema og regnskap skal leveres i tide og at det skal være god kvalitet i innleverte data.

Kvalitetssikring av tall på eiendomsforvaltningsområdet har vært et fokusområde både fra KMD og Fylkesmannen i de siste årene. Det viser seg at dette har gitt gode resultater i Troms, og at antall feil på dette området er redusert vesentlig fra 2016 til 2017, mens det er holdt uendret på et lavt nivå fra 2017 til 2018. Alle feilene for Troms på dette området gjelder forvaltningsutgifter av eiendommer, og de feilene som påpekes er i mange tilfeller svært nær eller på samme nivå som grensen for feil er satt. Vi ser uansett at vi har en jobb igjen å gjøre, og vil i 2019 intensivere innsatsen for å få dette i orden.

I Troms er vi også fornøyd med at alle kommunene leverer regnskap innen fristen slik at de kommer med i den foreløpige publiseringen av KOSTRA-tall 15. mars. Dette er gjort at vi kan sette sammen tall allerede i mars, og kommunene og Fylkesmannen kan bruke "korrigeringsvinduet" mellom 15. mars og 19. april til å rette opp eventuelle feil.

Kvalitet i KOSTRA-data

Resultat	Feil per juni 2017	Feil per juni 2018
0	6	6

3.1.1.12 Endringer i kommunestrukturen

Fylkesmannens inntrykk er at arbeidet både med nye Tjeldsund kommune og nye Senja kommune har god fremdrift og skjer i tråd med fastsatte fremdriftsplaner. Fylkesmannen har vært til stede på flere av møtene i fellesnemndene. Vi har også bidratt med fortløpende avklaring av spørsmål som har vært rettet til embetet fra de involverte kommunene og prosjektrådmennene.

Fylkesmannen er også godt i gang med å utvikle et bredere og mer oppdatert faktagrunnlag som utgangspunkt for den videre dialogen med kommunene om behovet for samarbeid og strukturendringer. Gjennomføring av kommunedialog med 43 kommuner i Troms og Finnmark (39 fra 1.1.2020) fra årsskiftet, innebærer også at nye arenaer for dialog med kommunene må etableres og utvikles.

NIVI Analyse AS har på oppdrag fra Fylkesmannen intervjuet ordførere og rådmenn i 14 av fylkets 24 kommuner om blant annet det fremtidige utfordringsbildet for kommunen.

I intervjuene ble alle lederne spurt om hva de anser som langsiktig løsning for egen kommune.

Blant ordførerne tolkes svarene som følger: 4 mener at kommunen bør bestå i kombinasjon med et forsterket interkommunalt samarbeid, 3 tolkes å være i tvil om kommunens framtid og 5 peker på kommunesammenslutning

Alle 12 rådmennene som er intervjuet anviser kommunesammenslutning som langsiktig løsning. Noen presiserer at dette bør skje via et forsterket samarbeid og noen vektlegger at en sammenslutning kan ligge 10 år fram i tid. Det presiseres også at sammenslutning skyldes behov for løsning i små nabokommuner.

Samlet sett betyr det at 17 av 24 informanter peker på kommunesammenslutning. I utvalget synes alle å være enige om følgende to presiseringer:

Det interkommunale samarbeidet må uansett langsiktig løsning videreutvikles og forsterkes de næreste årene. Flere opplyser at kommunereform ikke vil være tema ved kommunevalget i 2019.

Eventuelle kommunesammenslutninger bør medføre «en bred regional løsning», ikke lokale sammenslutninger mellom to små nabokommuner.

På tilsvarende spørsmål til 14 Finnmarkskommuner svarte 8 av 22 ledere i samme målgruppe at de anser kommunesammenslutning som

langsiktig løsning.

3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket

Fylkesmannen har, sammen med partnerskapet, arbeidet med verdiskaping i landbruket gjennom strategiene i Regionalt næringsprogram og gjennom tilskudd til prosjekter.

Med bakgrunn i rapporten «Troms mulighetenes landbruk – små grep kan gi økt matproduksjon (Agri analyse rapport 8 – 2017)», valgte partnerskapet to fokusområder for 2018 innen det tradisjonelle landbruket. Disse var ombygging til løsdrift i melkeproduksjonen, og den store andelen leiejord og overholdelse av driveplikten.

Vi har i 2018 arrangert en studietur til Trøndelag med melkeprodusenter som vurderer ombygging til løsdrift for å se på ulike løsninger.

Vi har satt fokus på driveplikt/leiejord med å sette i gang et toårig prosjekt på driveplikt, sammen med Fagsenteret på Senja Videregående skole og tre pilotkommuner, Målselv, Lyngen og Balsfjord. Det er laget en enkel brosjyre om driveplikten, kommunene er i gang med å tilskrive alle grunneiere for å få på plass leiekontrakter og det skal holdes informasjonsmøter og møter med politikerne i kommunene.

Innenfor tilleggsnæringer har vi hatt fokus på lokalmat, Ut på Vidda og Inn på Tunet.

Lokalmat:

Troms har hatt en felles matstrategi på tvers av sektorene siden 2009. Troms har i 2018 revidert matstrategien til å gjelde for 2018-2020. Hovedmålet er å styrke produsentene av mat og drikke i Troms, og gi kundene et mangfold av arktiske smaker.

Innsatsområdene er:

Sterkere Matprodusenter i Arktisk

Gode matopplevelser – global kunde, lokal mat.

I 2018 har man bidratt til følgende Arrangementer: Full Score på Tripadvisor, seminar på Aurora Spirit i Lyngen. Felles nordnorsk stand på Matstreif og forarbeid til felles nord-norsk stand på IGW2019. Vi har tatt med nye og etablerte lokalmatprodusenter på studieturer til Gudbrandsdalen og Vesterålen. Slike turer gir mye inspirasjon og det har blant annet resultert i at flere av produsentene som var med har begynt å jobbe for å få til et salg og distribusjonsnettverk i Troms og Finnmark.

Inn på tunet:

Vi har, sammen med fagforum for inn på tunet, arrangert studietur Hordaland med tilbydere og kjøpere av IPT-tjenester. Alle gårder i Troms, som har et omsorgstilbud uten å være godkjent, har fått tilbud om besøk og veiledning for å få på plass godkjenning, og det har vært kjørt kurs for godkjenning av nye gårder. Det er i dag 24 godkjente IPT- gårder i Troms. Vi har fått på plass en ny nettportal for Inn på tunet-tilbydere i Troms og Finnmark.

Prosjekt Ut på vidda - lærings- og omsorgstjenester i reindriften: Fylkesmannen i Troms har hatt prosjektledelsen av dette nasjonale prosjektet i 2016, 2017 og 2018.

Utgangspunktet er reindriftsfamilienes behov for lønnsomme tilleggsnæringer som lar seg kombinere med den ordinære reindriften (kjøttproduksjon). Reduksjon av reinflokkene aktualiserer tilleggsnæringer. Mange reindriftsfamilier har gode ressurser på boplassen, i siida og i naturen rundt. Dette danner grunnlag for å tilrettelegge tilbud til ulike brukergrupper i lokalsamfunnene.

Gjennom prosjektet har vi sett at kommuner, fylkeskommuner og stat har behov for lærings- og omsorgstjenester knyttet til det reindriften, samiske samfunn og deres kultur og historie. Barn, unge og voksne i Norge trenger nærmere kontakt med det reindriften, dette fremmer forståelse og kunnskaper, og kan bidra til å dempe konflikter og stigmatisering. Vi har også sett at personer med samisk bakgrunn som ikke lenger har nær kontakt med reindriften, trenger kontakt for sin egen identitet og tilknytning. Prosjekt Ut på vidda har hentet mye inspirasjon og erfaringer fra Inn på tunet – lærings- og omsorgstjenester i landbruket. I prosjektets siste år - 2018, har hovedinnsatsen vært knyttet til etableringsrådgivning, kompetanseutvikling og informasjon.

Prosjektet hadde følgende status per 31.12.2018:

Etablerte: 7

I oppstartsfasen: 11

I tidlig fase skal/skal ikke: 11

Manglende finansiering gjennom IN er en begrensning for næringsutvikling: Etablere av lærings- og omsorgstjenester i reindriften er så langt ikke kommet i posisjon for etableringstilskudd og lån fra Innovasjon Norge. Dette er viktig å få på plass, på lik linje med det gårdbrukere får tilgang til ved etablering av lærings- og omsorgstjenester i

landbruket - Inn på tunet. I 2018 har vi hatt en begrenset og midlertidig løsning på plass i regi av Landbruksdirektoratet.

Prosjektet videreføres i 2019.

Grønt reiseliv: Etter at prosjektet Grønt reiseliv ble avsluttet i 2016, har det ikke vært kapasitet til å følge opp reiselivsaktører i tilstrekkelig grad. I den grad folk har tatt kontakt, har vi henvist til Innovasjon Norge. Vi ser imidlertid at det fortsatt er behov for mobilisering og nettverk innenfor grønt reiseliv for at også landbruket og de mindre tilbyderne utenfor byene skal kunne nyte godt av den enorme utviklingen i reiselivet i Troms.

Regionalt bygdeutviklingsprogram er fulgt (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Regionalt bygdeutviklingsprogram med tilhørende underprogrammer er fulgt opp i tråd med nasjonal politikk

Gjeldende RBU for Troms ble utarbeidet i 2012 med virkeperiode 2013-16. Det har årlig blitt gjort små justeringer i RNP og RMP. I tråd med nasjonale føringer er programmet ikke rullert i 2016/17 og det er forlenget til å gjelde ut 2018. Arbeidet med å rullere RBU sammen med Finnmark kom i gang i november 2017. Det har vært gjennomført en bred prosess sammen med partnerskapet, og vi har brukt mye ressurser arbeidet i 2018. Programmet for 2019 – 2022 ble vedtatt i desember 2018

RMP:

Det er utarbeidet felles Regionalt miljøprogram med Finnmark for perioden 2019-2022 som ble vedtatt i partnerskapet desember 2018. Det er utarbeidet mål og strategier relatert til miljøutfordringene i fylkene og det er valgt ut RMP-tilskudd fra den nasjonale menyen som skal bidra til å løse utfordringene.

RNP:

Næringsprogrammet legger føringer for utrednings- og tilretteleggingsmidlene og midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket. I samarbeid med partnerskapet, ble det pekt på to hovedsatsingsområder for 2018; Disse var ombygging til løsdrift i melkeproduksjonen, og den store andelen leiejord og overholdelse av driveplikten.

Utrednings- og tilretteleggingsmidlene: Det er har vært god tilgang på gode søknader til UT-midlene, og vi har behandlet 34 søknader, hvorav 24 ble innvilget. Tendensen er at det kommer noe færre, men større søknader. Det kom i 2018 inn søknader om tilskudd på i alt 7,8 mill. Troms hadde en ramme på kr 2 320 000, kr 30 613 ble overført fra 2017 og i tillegg ble det inndratt kr 803 162. Totalt har vi brukt kr 3 174 092. En rest på kr 53 461 ble overført til 2019.

Søknadene fordeler seg på satsingsområdene i regionalt næringsprogram slik:

Rekruttering; 3 søknader – 17,9% av midlene

Kompetanse; 4 søknader - 9,3% av midlene

Produksjon av mat; 10 søknader – 47,9 % av midlene

Økologisk; 0 søknader

Skog, trevirke og bioenergi; 1 søknader – 0,6 % av midlene

Andre bygdenæringer 8 søknader – 21,5 % av midlene

RSK:

Det er utarbeidd felles Regionalt skog- og klimaprogram med Finnmark for perioden 2019 - 2022 som blei vedtatt i partnerskapet desember 2018. Hovedmåla for programmet er "Økt verdiskaping fra skogen i Troms og Finnmark" og "Redusere klimautfordringene og ta miljøhensyn".

Økologisk (jf oppgave 5.1.6.17 i VØI)

Det er jobbet lite med å følge opp det økologisk landbruket. Dette er i hovedsak av kapasitetsmessige hensyn. Vi har fulgt opp prosjekt Økt produksjon og forbruk av økologisk melk i Nord-Norge gjennom å delta i styringsgruppa for prosjektet. Prosjektet avsluttes i 2019. Det ble ikke delt ut Nordnorsk økomatpris i 2018, men vi planlegger utdeling av prisen i 2019. Det ble ikke innvilget noe UT-midler til økologiske prosjekter. Dette kom av at vi ikke fikk inn noen søknader til tross for at det var spesifisert i utlysningen at det kunne gis tilskudd til økologiske prosjekter. Gjennom satsinga på arktisk landbruk, jobber vi med å etablere et prosjekt for å mobilisere til økt grasbasert melk- og kjøttproduksjon. Debio jobber med å etablere en merkeordning for dette og vi ser det som svært aktuelt for landbruket i Nord-Norge å ta dette i bruk som en miljøvennlig produksjon som muligens også kan bidra til økt verdiskaping.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst.

To felter i Skånland kommune ble trukket ut til foryngelseskontroll. Skogbrukssjefen i kommunen gikk av med pensjon tidlig på året og kommunen har etter det ikke hatt kapasitet og kompetanse til å gjennomføre kontrollen. Fylkesmannen har gjort kommunen oppmerksom på at det er oppgaver som venter uten at det har ført til ei løsning.

Fylkesmannen ønska å trekke ut fleire felt til kontroll i 2018 og ba om hjelp til det fra LD. Det fikk vi ikke. Det er trukket ut felt i 2017 som ikke er ferdigstilt. Temaet er tatt opp i fagsamlinger og i skriv til kommunene.

Utfordringer med å sikre foryngelse:

- manglende kapasitet og kompetanse i kommunene gjør at skogeierne ikke får faglig veiledning
- det meste av hogsten foregår som rotsalg og virkeskjøperne tar ikke opp med skogeier hvordan foryngelsen skal gjennomføres. Enkelte virkeskjøpere melder ikke inn omsatt virke i tråd med reglene.
- manglende tradisjon og kompetanse hos skogeiere om skogforvaltning
- mye av hogsten foregår i lauvskog og forynges naturlig. Det er ikke god oversikt over om denne foryngelsen er tilfredsstillende. Det er gjort ei enkel registrering av foryngelse i lauvskogfelt i 2018, men talla er ikke klare ennå.

3.1.1.14 Bærekraftig landbruk

Det er to områder med resultatmål under dette temaet.

1. Det ene er økt og tettere planting, altså foryngelse og utbredelsen av tiltaket har de samme utfordringer som det generelle arbeidet med foryngelse.

Konklusjonen er at vi delvis har oppnådd målet - det er gitt tilskudd til tettere planting i noen av kommunene.

Utfordringer med å sikre foryngelse:

- manglende kapasitet og kompetanse i kommunene gjør at skogeierne ikke får faglig veiledning
- det meste av hogsten foregår som rotsalg og virkeskjøperne tar ikke opp med skogeier hvordan foryngelsen skal gjennomføres. Enkelte virkeskjøpere melder ikke inn omsatt virke i tråd med reglene.
- manglende tradisjon og kompetanse hos skogeiere om skogforvaltning
- mye av hogsten foregår i lauvskog og forynges naturlig. Det er ikke god oversikt over om denne foryngelsen er tilfredsstillende. Det er gjort ei enkel registrering av foryngelse i lauvskogfelt i 2018, men talla er ikke klare ennå.

2. Det andre er tiltak i RMP innrettet mot miljøutfordringene.

Alle tiltak i RMP er rettet mot våre regionale miljøutfordringer. Satsene for bratt areal er økt betraktelig, men vår bruksstruktur gjør at det for en del områder ikke er tilstrekkelig drivverdig innenfor gjeldende økonomiske rammer. Det er heller ikke nok beitedyr til å ivareta alle aktuelle utmarksarealer.

Økt planting med tilskudd (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Økt planting med tilskudd til tettere planting, og økt gjødsling, sammenlignet med 2017

Det er i 2018 planta 1802 da. i 9 kommuner. Dette er ei auke fra 2017 da det blei planta 1623 da. i 7 kommuner. 88 % av plantinga er utført i 3 kommuner, Målselv, Balsfjord og Bardu.

Det er i år gjennomført gjødsling av 620 da fastmark i Målselv kommune. Det er første året gjødsling som klimatiltak er brukt i fylket.

Tiltak i regionalt miljøprogram (fra kapittel 3.1.6.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Tiltak i regionalt miljøprogram er innrettet mot de regionale miljøutfordringene.

Tiltakene i RMP er de samme som har vært siden 2013. Disse er alle rettet inn mot regionale miljøutfordringer. I 2018 økte vi satsene for skjøtsel av bratt areal betraktelig i tråd med nasjonale føringer. Det kommer mange tilbakemeldinger om at søknadsskjema er vanskelig. Vi håper at dette

vil bli bedre fra 2019 når vi får full gjennomgang av tiltakene.

3.1.1.15 Andre oppdrag

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Fylkesmannen samarbeider løpende med Husbanken. Arbeidet med å implementere strategien Bolig for velferd er i gang. Vi har samordnet dette arbeidet internt hos Fylkesmannen i Troms, siden det er flere avdelinger som har oppgaver på området. Vi har samarbeidsavtale med Husbanken for 2016-2020, hvor formålet blant annet er å samarbeide om tiltak i strategien. Avtalen regulerer blant annet møtepunkter på ulike nivå i begge virksomheter. Det skal for hvert år i avtaleperioden utarbeides en felles handlingsplan hvor de ulike aktiviteter fremgår.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi har årlige møter med andre statlige virksomheter der tilsyn er hovedtema. Vi har invitert inn Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Statens veivesen og Komrev Nord. I 2018 ble dette møtet gjennomført 2. februar. I møtet utveksler vi informasjon og tilsynsplaner. Internt har vi en tilsynsgruppe med representanter fra alle avdelingene. Gruppen møtes jevnlig for å utveksle informasjon, ideer, tilsynsplaner, tilsynsmetodikk og for å samordne tilsynene.

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Det har blitt gjennomført landsomfattende tilsyn i 3 barneverninstitusjoner i Troms i 2018. I 2 av tilsynene ble det påpekt lovbrudd. Disse ble fulgt opp av Fylkesmannen og er nå rettet.

Ut over dette har Fylkesmannen ikke gjennomført andre systemrevisjoner i 2018 på barnevernområdet.

Tilsyn med kommunal helse- og omsorgstjeneste og spesialisthelsetjenesten hvor det er funnet brudd på lov og forskriftskrav er avsluttet innen avtalt frist i 2018. Fylkesmannen har imidlertid flere tilsyn som er startet i 2018 som har avtalt frist for avslutning/videre oppfølging i 2019.

Tilsyn med sosiale tjenester i Nav hvor det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav, er avsluttet innen avtalt frist i 2018.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

På landbruk jobbes det med klimahensyn gjennom oppfølging av tilskuddsordningene SMIL, drenering, klima- og miljømidler, RMP.

I RMP har vi tre tiltak rettet inn mot klima - miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel:

- gjennom nedlegging/nedfelling av gjødsel
- ved bruk av tilførselsslanger
- ved spredning med rask nedmolding.

Vi ser at disse tiltakene blir stadig tatt mer i bruk.

Innenfor SMIL har klima også fått et større fokus, og Troms hadde i 2017 og 2018 tilsagn på om lag kr. 300 000 pr år til ulike hydrotekniske tiltak, fra ingen slike tiltak i 2016 og tidligere.

Vi hadde 280 000 kr til fordeling av klima- og miljømidler. Midlene ble utlyst og vi fikk inn ni søknader. Det ble innvilget 266 000 kr til seks prosjekter som alle hadde relevans til klima.

Fylkesmannen i Troms ledet i 2018 prosjektet "Klimatilpasning i landbruket" gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven (PBL), og prosjektet fortsetter i det nye embetet Troms og Finnmark. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Fylkesmannen i Buskerud. Det er et toårig prosjekt som startet opp i 2018 og vil avsluttes innen utgangen av 2019.

Prosjektets hovedfokus er klimatilpasning i landbrukssektoren (både jord- og skogbruk) gjennom kommunalt og regionalt planarbeid etter PBL. Prosjektet har til hensikt å øke bevisstheten om de utfordringene og mulighetene et klima i endring vil medføre for landbrukssektoren, og at det er viktig å arbeide forebyggende på et tidlig stadium i planprosessen. Gjennom dette vil prosjektet bidra til at klimatilpasning i større grad ivaretas i kommunal og regional planlegging. Vi har engasjert forskere fra NIBIO til å utarbeide rapporten "Klimaendringenes påvirkning på landbruket i Norge innenfor ulike klimasoner":

(https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2501387/NIBIO_RAPPORT_2018_4_75.pdf?sequence=1&isAllowed=y). Rapporten ble presentert under prosjektets oppstartsmøte som fant sted i Tromsø i juni 2018.

I løpet av høsten 2018 møttes deltagerne i prosjektgruppe Troms til tre dagsmøter for å arbeide videre med å kartlegge hvilke konsekvenser klimaendringene har på landbruket, og klimatiltak etter PBL. Dette kartleggingsarbeidet vil fullføres i løpet av våren 2019.

Minimum 50 % av kommunene tilfredsstillt krav (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 50 % av kommunene tilfredsstillt krav.

Alle har plan, men mange må rulleres

Andel kommuner som tilfredsstillt statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging

Resultatmål	Resultat	Andel kvalitetssikret
50 %	0 %	50 %

Vanskelig å måle. Alle planer har mål i tråd med retningslinjene.

Alle kommuner i fylket skal ha mottatt bistand til KE-planlegging (fra kapittel 3.2.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i fylket har mottatt bistand til klima- og energiplanlegging, herunder veiledning til ny klimagasstatistikk og statlige forventninger til klima- og energiplanleggingen.

Orienteringer er gitt og det er orientert om bistandsmuligheten, men ingen har ønsket bistand.

Mottatt bistand til klima- og energiplanlegging

Antall kommuner i fylket	Antall kommuner som har mottatt bistand til klima- og energiplanlegging	Resultat
24	0	- 24

3.1.2.4 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen

Fylkesmannen i Troms har i samarbeid med NAV, IMDI og Troms fylkeskommune gjennomført fire regionale samlinger for ansatte i kommunene som jobber med flyktninger. Deltakere har vært ansatte i NAV, flyktningsjenesten og voksenopplæringen. Tema på samlingene har vært innholdet i Introduksjonsloven og reglene knyttet til grunnskole- og videregående opplæring for voksne. Arbeid med individuell plan og innholdet i denne har vært hovedtema siste år. Dette henger blant annet sammen med at individuell plan har vært tema for tilsyn de siste to årene.

Fylkesmannen har deltatt på samarbeidsmøter med KompetanseNorge angående etterutdanning for lærere og ledere i norskopplæringen og grunnskoleopplæringen for voksne. Der har det vært erfaringsdeling mellom fylkesmennene og informasjon fra KompetanseNorge om kommende satsninger og kompetansehevingstiltak for lærere og ledere i voksenopplæringene. Vi har også behandlet klagesaker på introduksjonslovens områder, gjennomført tilsyn, og veiledet kommunene på introduksjonslovens områder.

Andel flyktninger bosatt innen (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Andel flyktninger bosatt innen 6 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 90 % Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.

Andel flyktninger bosatt innen 6 mnd etter vedtak er 87 %. Andel flyktninger bosatt innen 12 mnd etter vedtak er 95,1 %. Dette innebærer at andelen flyktninger som ikke er bosatt innen 12 måneder er på 4,9 %.

Andel enslige mindreårige bosatt (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Andel enslige mindreårige bosatt innen 3 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 80 %.

Andelen enslige mindreårige bosatt innen 3 måneder etter vedtak er på 100 %.

3.1.2.5 God samordning i opprydding av marin forsøpling

Vi har god måloppnåelse på arbeidet med samordning i opprydding av marin forsøpling. En vurdering og anbefalt prioritering av søknader i 2018 ble oversendt Miljødirektoratet. Vi har opprettet et forum "Kysten vårres" for å koordinere arbeidet med marin forsøpling i fylket, og for å spre informasjon om støtteordninger, tilrettelegging og praktisk gjennomføring av ryddeaksjoner, samt faglig oppdatering og erfaringsutveksling. Samtidig fungerer forumet som møteplass mellom Fylkesmannen og de ulike aktørene. I 2018 ble det arrangert 3 møter i forumet hvor representanter fra miljø- og fiskeriforvaltning på kommunalt og regionalt nivå møtte i tillegg til personer fra frivillige organisasjoner, fiskarlag, friluftsråd, avfallsselskap og industri.

Det er visse utfordringer med rydding av marin forsøpling i Nord-Norge som f.eks årstidsutfordringer, store arealer (lang kystlinje) og relativt få folk til å delta i ryddeaksjonene. Det har også vært utfordringer med avfallskonteinere som fylles med alt annet enn marint søppel, men det er trolig et landsomfattende problem. Bruk av tilgjengelige kartløsninger for å kunne stedfeste områder som er ryddet, nye prioriterte områder, vanskelig tilgjengelige områder (HMS-aspekter) og videre databaseløsninger for rapportering/registrering av avfall (type avfall, nasjonalitet osv.) er områder som det bør fokuseres på og utarbeide gode løsninger for.

Kontinuitet er viktig i arbeidet med marin forsøpling. Det er derfor svært utfordrende at det stort sett deles ut midler fra år til år. Det bør tildeles midler til flere langtidsprosjekter over flere år.

Planer for 100 havner skal være godkjent (fra kapittel 3.2.1.5.1.5 i TB)

Rapportere på

Planer for 100 havner skal være godkjent

Vi har delvis nådd målet om godkjenning av avfallsplaner for 100 havner med 68 % oppfyllelse av målsetningen. Det er utfordringer med manglende innsending av planer fra kommuner og private. Selve godkjenningen hos FM er under kontroll.

Avfallsplaner for 100 havner skal være godkjent

Resultatmål	Differanse	Antall avfallsplaner i havner
100	- 32	68

3.1.2.6 Andre oppdrag

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Barnehage

Vi arbeider for å ivareta høy kompetanse på veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn. Vi har god kompetanse for å gjennomføre tilsyn med kommunene som barnehagemyndighet. Vi er bevisste i sammensettingen av tilsynslag og ved klagebehandling, og forsøker i størst mulig grad å gjennomføre tilsyn og klagebehandling med både pedagogisk og juridisk kompetanse.

Vi har gjennomført alle tilsyn etter gjeldende metodehåndbok og instruks. Metodehåndboken har vært grunnlag for mange diskusjoner omkring innretningen av tilsyn. I 2018 har vi arrangert to regionale samlinger for Nordland, Troms og Finnmark hvor vi har diskutert innretning på tilsyn, kontrollspørsmål og rapportering for å oppnå mer lik tilsynspraksis. Vi har hatt god hjelp av maler for varsel og rapport, men har gjort språklige endringer der vi har ment det nødvendig. Vi evaluerer fortløpende det tilsynsarbeidet vi gjør, og vi tilpasser/endrer innretningen på tilsynet ut fra de erfaringene vi gjør oss. I tillegg diskuteres metodikk, innretning, juridiske og pedagogiske spørsmål.

Skole

Både klagebehandling, veiledning og tilsyn gjennomføres av godt kvalifiserte medarbeidere. Vi har gode interne prosedyrer for å sikre at alle har god kompetanse på regelverket. I møter i skoleteamet har saker og problemstillinger blitt tatt opp og drøftet. Vi har god kompetanse innenfor både det pedagogiske og juridiske område og ved tilsyn setter vi sammen team som dekker begge områdene. Vi har også tilstrekkelig med juridisk kompetanse til å sikre at klagesaksbehandlingen holder høy kvalitet.

Arbeidet med håndhevingsordningen har preget arbeidet i 2018. Vi har også her brukt tid internt til å sikre at vi har god kompetanse om regelverket som gjelder. Vi har deltatt på samlinger i regi av Udir og satt av tid til gjennomgang av kap.9 A, saksbehandlingsveileder og avklaringer gitt av Udir og KD. Vi sikrer også at hver sak blir gjennomført med både juridisk og pedagogisk vurdering. For å sikre at våre vedtak i håndhevingsaker skal inneholde gode og målrettede tiltak har vi samarbeidet med mobbeombudet i Troms og Læringsmiljøseneteret.

Arbeid med veiledning henger sammen med både tilsyn, klagebehandling og håndhevingsakene. Gjennom den kompetansen vi bygger opp internt får å sikre god kvalitet på saksbehandlingen sikrer vi også god kvalitet på veiledningen vi gir på de ulike områdene.

Omfangskrav for Troms (fra kapittel 3.3.1.1.1.15 i TB)

Rapportere på

Omfangskravet på 50 poeng skal være oppfylt.

Vi har oppfylt mål i forhold til oppdrag og resultatkrav på området. På barnehageområdet har vi gjennomført stedlig tilsyn med 4 kommuner og tilsyn i særlige tilfeller med en barnehage i 2018. På skoleområdet har vi ført tilsyn med spesialundervisning og opplæring for voksne. Kopi av alle tilsynsrapporter er lagt ut på vår hjemmeside.

Når det er gitt varsel om pålegg om retting, er vi i dialog med kommunene og har i de fleste tilfeller fått tilbakemeldinger innen gitt frist.

Retting av regelverksbrudd kan i noen tilfeller kreve mye veiledning fra oss og det kan ta tid før endelig retting er gjort. Vi har fått et bedre system og en bedre praksis med å følge opp at tilsynsobjektene retter regelverksbrudd som er avdekket gjennom tilsyn. Likevel har vi enkeltkommuner som ikke klarer å rette pålegg.

Bedre skolemiljø (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle skoleeiere skal ha fått nødvendig oppfølging for å sikre en enklere, raskere og tryggere behandling av saker om elevenes skolemiljø på skolenivå.

I Fylkesmannens møter med skoleeierne har arbeidet med å ivareta elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø hatt et sterkt fokus. Gjennom arbeidet med håndhevingsordningen har vi sett mangler i skolenes arbeid som har vært viktig å følge opp i møter med skoleeierne. Vi har også brukt eksempler fra kommuner som har gode rutiner på sitt arbeid i dette oppfølgingsarbeidet.

I de fleste sakene drar vi ut til kommunen/skolen for å høre elevene i deres sak. I forbindelse med denne høringen av eleven, gjennomfører vi møter med skolene for å følge opp deres arbeid både i den enkelte sak og generelt. Vi opplever disse møtene som svært nyttig og vi får god tilbakemelding fra både skolene og skoleeierne om at dette bidrar positivt til deres arbeid for å ivareta pliktene i kap. 9 A. I noen saker har vi også møter med skoleeier for å sikre at skolene følger opp våre vedtak i saker etter håndhevingsordningen.

13 av fylkets 24 kommuner deltar i ordningen "Inkluderende barnehage- og skolemiljø". Gjennom denne satsingen får både skoleeiere, skoleledere og de ansatte på skolen god kompetanseheving innen dette området. Det gjennomføres både nasjonale og regionale samlinger der både skoleeier og skoleledere deltar.

Vi har også deltatt på fagdager i regi av skoleeiere der vi når fram til alle ansatte på kommunens skoler. På bakgrunn av omfanget av håndhevingsaker ser vi at det er et stort behov for veiledning overfor skoleeiere og skolene. Til tross for en stor aktivitet i veiledning og oppfølging av skoleeiere ser vi at det er behov for et langvarig fokus på innholdet i kap. 9 A.

Minimum 2 tilsyn per år. (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Minimum 2 tilsyn per år.

Tilsyn ble gjennomført i Lenvik og Harstad kommune høsten 2018. Tema for tilsynene har vært kommunens gjennomføring av kravene i introduksjonsloven om Individuell plan for deltakerne introduksjonsprogram. Ettersom tilsynene ble gjennomført sent på året var kun foreløpig rapport ferdigstilt før årsskiftet. Det ble avdekket lovbrudd i begge tilsynene, og vi vil følge opp kommunene i 2019.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi overholdt saksbehandlingsfristen i 62 av 97 behandlede byggesaker i fjor. Det innebærer at vi ikke overholdt saksbehandlingsfristen i 36% av sakene. Gjennomsnittlig fristoverskridelse var 27 dager, som er en tilnærmet halvering sammenliknet med året før. Vi har også redusert den gjennomsnittlige behandlingstiden med seks dager.

Overskridelsene skyldes at vi i 2018 hadde stor saksmengde og flere komplekse saker, samtidig som to medarbeidere på justis- og byggesaksområdet avviklet foreldrepermisjon i løpet av 2018. Det har også medgått tid til å forberede sammenslåing av embetene i Troms og

Finmark

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 36 %	64 %	97	62

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Fristoverskridelsene i disse sakstypene skyldes de samme forhold som har medført fristoverskridelse på pbl-området for øvrig.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 71 %	29 %	7	2

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker

Vi opplevde en forholdsvis stor økning i antall planklager i 2018 sammenlignet med 2017, da vi behandlet totalt 9 planklager.

12-ukersfristen ble oversittet i 52% av sakene vi behandlet i fjor. Overskridelsene skyldes økt saksmengde og at flere av plansakene var store og komplekse, samtidig som to medarbeidere på justis- og byggesaksområdet avviklet foreldrepermisjon i løpet av 2018. Det har også medgått tid til å forberede sammenslåing av embetene i Troms og Finnmark

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i klager over reguleringsplan

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 52 %	48 %	21	10

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi behandlet ingen ekspropriasjonssaker som førsteinstans i 2018. Vi har behandlet én søknad om forhåndstiltredelse, hvor samtykke ble gitt. Saksbehandlingstiden i sistnevnte sak var imidlertid lengre enn tolv uker. Dette skyldtes særlig at vi var i kontakt med kommunen flere ganger for avklaringer vedrørende dokumentasjonen i saken, i tillegg til at vi har hatt stor saksmengde på de øvrige områdene innenfor plan- og bygg.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Vi har ikke mottatt førsteinstanssaker om ekspropriasjon etter pbl.

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi behandlet én klage over ekspropriasjon i 2018. Saksbehandlingsfristen på 12 uker ble oversittet. Fristoversittelsen har samme årsak som fristoverskridelsene på de øvrige pbl-områdene, i tillegg til at det var uklareheter i kommunens oversendelse av saken som medførte at vi feilaktig la til grunn at saken måtte returneres for fornyet underinstansbehandling.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Budsjettmål for FMTR (fra kapittel 3.3.1.1.7.6 i TB)**Rapportere på**

FMTR skal gjennomføre om lag 30 endags- og flerdagstilsyn i 2018, tilsvarende gebyrinntekter på minimum 470 000 kroner.

100 % måloppnåelse. Gjennomført 51 endagstilsyn og 1 flerdagstilsyn (revisjon) i 2018.

Inkluderer også tilsyn som ikke skal faktureres - HMS-fellestilsyn (AT)

Gebyr for disse i 2018 utgjør 561 100,- . Resten faktureres i 2019.

Gebyrfinansierte tilsyn - resultatmål 470 000kr

Resultatmål	Differanse	Gebyrinntekter i kroner fra tilsyn
470 000	91 100	561 100

Kompetanse i regelverket på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 3.3.1.1.8.1 i TB)**Rapportere på**

All saksbehandling knyttet til klagesaker, tilsyn og håndheving av skolemiljø saker skal være utført med riktig kvalitet i tråd med regelverket og instruksjer.

Barnehage

Barnehageteamet består av ansatte med juridisk og barnehagefaglig kompetanse. I tillegg innhenter vi økonomisk kompetanse ved behov ved behandling av saker etter forskrift om tilskudd til private barnehager. På grunn av mange regelverksendringer og økt saksmengde har vi fått økt juridisk kapasitet og kompetanse innenfor barnehageområdet.

For å øke vår egen kompetanse deltar vi aktivt på regionale og nasjonale regelverksamlinger. Vi har også lagt vekt på intern kompetansespredning for å sikre oss at alle saksbehandlerne har nødvendig kompetanse i arbeidet med klagesaksbehandling, tilsyn og veiledning.

Vi legger stor vekt på at vi skal løse klagesaker og tilsyn med både juridisk og pedagogisk kompetanse.

Hele embetet har et stort fokus på at FNs barnekonvensjon

skal ivaretas gjennom saksbehandlingen og særlig i forhold til vurdering av barns beste og retten til å bli hørt. Barnekonvensjonen er tema på mange av våre møter og vi ser på hvordan vi løser dette i saksbehandlingen med tanke på stadig forbedring.

Skole

Skoleteamet har en sammensetting som gir god juridisk og pedagogisk kompetanse. Alle tema for klagebehandling og tilsyn har blitt gjennomgått på møter i teamet for å sikre enhetlig behandling av klagesaker og gjennomføring av tilsyn. Ved gjennomføring av tilsyn er metodehåndboka styrende sammen med maler som er utarbeidet av Udir. Vi legger også stor vekt på FNs barnekonvensjon i gjennomføring av både tilsyn, klagesaker og håndhevingsordningen. Barns rett til å bli hørt og vurdering av barnets beste blir tatt inn i all vår aktivitet knyttet til klagebehandling, tilsyn og håndhevingsordningen.

I forbindelse med arbeidet med håndhevingsordningen har vi prioritert deltakelse på Udir sine samlinger om tema. Vi har brukt tid internt på å sikre god kompetanse hos alle som jobber med denne ordningen. I vårt arbeid med håndhevings sakene bruker vi både forarbeidene til nytt kap. 9 A og Udir sin saksbehandlingsveileder. Vi sikrer også at det er både en juridisk og pedagogisk vurdering i alle håndhevings saker ved at hver sak gjennomføres av pedagog og jurist.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen har etablert et godt system for effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning. Det er flere medarbeidere som har god kunnskap om de ulike tilskuddsordningene. Vi har blant annet fire medarbeidere som jobber med den største tilskuddsordningen, produksjonstilskudd.

Det gjør oss robust i arbeidet med effektiv og korrekt forvaltning. Medarbeiderne har regelmessige møter hvor det gjøres overordnede avklaringer og det diskuteres enkeltsaker ved behov. I tillegg har vi flere medarbeidere som samarbeider godt om vårt kontrollarbeid, som følger vår risikobaserte kontrollplan.

Gjennomført kontroll i henhold til kontrollplan (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Gjennomført kontroll i henhold til kontrollplan.

I 2018 er det gjennomført kontroll i tråd med vår risikobaserte kontrollplan. Kontrollene viser at vi treffer godt med våre risikovurderinger, både med tanke på typen ordning som kontrolleres og utvalgt kommune eller foretak.

Vi har kontrollert at husdyrkonsesjonsregelverket er overholdt for svine- og fjørfeproduksjon, jf. retningslinjene i rundskriv 2018-34. Gjennomgang av LEV002-rapporten for 2016 viste to foretak som hadde produksjon over konsesjonsgrensen dette året. LEV002 rapporten for 2017 viste at kun det ene foretaket hadde produksjon over konsesjonsgrensen også dette året. Det andre foretaket hadde redusert sin produksjon betraktelig påfølgende år. For det ene foretaket med overproduksjon i 2016 og 2017 er det fattet vedtak om standardisert erstatning. Vedtaket er påklaget og under behandling. Foretaket vil bli fulgt opp også kommende år med tanke på eventuell overproduksjon i 2018.

Vi har også kontrollert tidligpensjonsordningen. Vi har gjennomgått lister med likningstall for tidligpensjonsmottakere. På bakgrunn av saksbehandlers gjennomgang av denne lista kom vi frem til at det var nødvendig å følge opp to av mottakerne. Dette er foreløpig ikke gjort.

Kontroll av foretak og oppfølging av avvik

Foretak	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
---------	--------------------	-------------------	---------------------

Vi har ikke gjennomført slike kontroller i 2018, ettersom det verken er mottatt tips om dette eller at vi har hatt slik mistanke.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall kontrolltiltak av foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er fulgt opp etter kontroller i 2017	0
Antall kontrolltiltak av foretak som skal følges opp vedr produksjonsgrensen i 2019	1
Antall kontrolltiltak av foretak det er gjennomført stedlig kontroll hos i 2018	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er kontrollert pga mistanke om driftsfellesskap	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er ilagt standardisert erstatning	1
Antall kontrolltiltak av foretak som er ilagt standardisert erstatning pga driftsfellesskap	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp som er ilagt i standardisert erstatning	95318

Vedtaket om standardisert erstatning er påklaget. Saken er under behandling.

Kontroll av foretak - tilskudd og erstatninger

Ordning	Er kontrollpunkter fastsatt?	Effekter av kontrollpunktene
Reisetilskudd ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk	Ja	Det er behandlet og kontrollert 84 søknader i 2018. Saksbehandler har gjennomgått sakene grundig før utbetaling. Det eneste kontrollpunktet som saksbehandler ikke følger opp for hver søknad, er å kontakte rekvirent for å etterprøve at veterinær faktisk har vært der. I 41 av søknadene er det utbetalte tilskuddet lavere enn det som er omsøkt, på grunn av kontroll. En god del av søknadene er rettet på grunn av feilsummering. I en del av sakene, de som gjelder båtreiser og leid skyssbåt, søkes det om et større beløp enn det de kan få etter forskriften. I andre saker er det endret på kjørte kilometer. Og i enkelte tilfeller er det ført opp foretak som ikke kommer inn under § 3. Det brukes en del ressurser på kontrollene, men vi ser også at kontrollene er nyttige og har effekt.

Inntektskontroll av tidligpensjonsmottakere

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Saker kontrollert som følge av avvik i kontrolliste	16
Saker funnet i orden	14
Saker med feil	2
Beskrivelse av feilene	Videre undersøkelser er nødvendig

Tidligpensjonsordningen er kontrollert delvis. Listene fra Landbruksdirektoratet er gjennomgått. To av tidligpensjonsmottakerne skal tilskrives, men det er foreløpig ikke gjort.

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 % av kommunene.

I 2018 er det gjennomført stedlig forvaltningskontroll i fem kommuner i Troms. Det er i tillegg utført dokumentkontroll i tre kommuner i Troms. Én av disse kommunene hadde også stedlig kontroll. Det vil si at det totalt er utført forvaltningskontroll i syv ulike kommuner.

Vi har fått skriftlig svar fra alle kommunene på vår kontrollrapport. Noen av kommunene måtte komme med ytterligere uttalelser vedrørende deres oppfølging av påpekte avvik.

Forvaltningskontroller av kommunene

Kommune	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
Storfjord	Stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, herunder tilskudd til husdyr og areal- og kulturlandskapstilskudd. I den forbindelse ble det også fokusert på ajourhold av kontrollgrunnlag for areal. I tillegg ble det kontrollert tilskudd til avløsning ved ferie og fritid, og tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket. Under den stedlige kontrollen ble ordningen tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. også gjennomgått.	Det er totalt registrert tre (3) avvik, hvor av ett (1) gjelder produksjonstilskudd og de andre to (2) gjelder spesielle miljøtiltak i jordbruket.	Det har vært vanskelig å få svar fra kommunen på kontrollrapportens avvik, ettersom den eneste ansatte som jobber med landbrukssaker er gått ut i permisjon etter kontrollen. Fra 1.1.19 har kommunen fått på plass ny medarbeider. Kontrollen er avsluttet etter en grundig, skriftlig tilbakemelding fra kommunen. For det ene avviket er det uttalt at kommunen skal på befaring og gjennomgå alle arealer til våren.
Lyngen	Stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, herunder tilskudd til husdyr og areal- og kulturlandskapstilskudd. I den forbindelse ble det også fokusert på ajourhold av kontrollgrunnlag for areal. I tillegg ble det kontrollert tilskudd til avløsning ved ferie og fritid, tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og tilskudd til drenering av jordbruksjord. Det ble også utført en uavhengig dokumentkontroll av tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.	Under den stedlige kontrollen ble det avdekket fire (4) avvik. Ett (1) av avvikene ble frafalt fra vår side etter kontrollen. Av de gjenværende avvikene gjaldt ett (1) av avvikene produksjonstilskudd. De andre to (2) avvikene gjaldt spesielle miljøtiltak i jordbruket. I forbindelse med dokumentkontrollen ble det avdekket tre (3) avvik. To (2) av avvikene går på manglende dokumentasjon, mens ett (1) avvik går på at det er benyttet feil dagsats.	Den stedlige kontrollen ble avsluttet etter skriftlig tilbakemelding fra kommunen. Vi anbefalte at kommunen utarbeider rutinebeskrivelser. Når det gjelder dokumentkontrollen er det sendt inn etterspurt dokumentasjon. Kommunen har behandlet saken med feil dagsats på nytt. Kontrollen er avsluttet etter skriftlig tilbakemelding.
Målselv	Stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, herunder tilskudd til husdyr og areal- og kulturlandskapstilskudd. I den forbindelse ble det også fokusert på ajourhold av kontrollgrunnlag for areal. I tillegg ble det kontrollert tilskudd til avløsning ved ferie og fritid, tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og tilskudd til drenering av jordbruksjord.	Det er totalt registrert to (2) avvik. Begge avvikene gjelder produksjonstilskudd.	Kommunen har redegjort tilfredsstillende for avvikene. Kontrollen er avsluttet etter skriftlig tilbakemelding.
Bardu	Kommunen behandler også saker for Salangen kommune. Begge kommunene er kontrollert. Stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, herunder tilskudd til husdyr og areal- og kulturlandskapstilskudd. I den forbindelse ble det også fokusert på ajourhold av kontrollgrunnlag for areal. I tillegg ble det kontrollert tilskudd til avløsning ved ferie og fritid, og tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket.	Det ble totalt registrert to (2) avvik. Ett (1) avvik gjaldt produksjonstilskudd og den andre avviket (1) gjaldt spesielle miljøtiltak i jordbruket.	Kommunen har redegjort for deres oppfølging og for hvordan avvikene vil følges opp for fremtiden med rutineendringer. Kontrollen er avsluttet etter skriftlig tilbakemelding.
Dyrøy	Dokumentkontroll av ordningen tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.	Det er totalt registrert fire (4) avvik, hvor av tre (3) går på manglende dokumentasjon og ett (1) går på at det er benyttet feil dagsats.	Kommunen har beskrevet hvordan avvikene er fulgt opp, eller vil følges opp for fremtiden med rutineendringer. Kontrollen er avsluttet etter skriftlig tilbakemelding.
Kåfjord	Dokumentkontroll av ordningen tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.	Det er ikke registrert avvik, men to merknader.	Kontrollen ble avsluttet samtidig med utsending av kontrollrapporten.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	9	29 %	7	24

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %.

Alle avvik avdekket under forvaltningskontroll er fulgt opp. Vi ber alltid om skriftlig svar fra kommunen når det avdekkes avvik. Vi passer på at alle avvik er lukket, før vi avslutter kontrollen. Kontrollene avsluttes skriftlig fra vår side.

Forvaltningskontrollene er gjennomført uten særskilte problemer. Vi erfarer imidlertid at det til tider kan være vanskelig å få svar fra kommunene på våre rapporter og etterfølgende brev. Det kan være ulike årsaker til dette, blant annet stor saksmengde hos saksbehandler i kommunen, avsluttede arbeidsforhold.

Andel av siidaandeler der (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Andel av siidaandeler der det er gjennomført kontroll: 15%.

Alle søknader fra siidandelene i 2018 ble det gjort dokumentkontroll før vedtak ble fattet. Dette ble gjort med bakgrunn i e-post fra Landbruksdirektoratet etter kontrollsamlingen våren 2018

Kontroll av siidaandeler

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall siidaandeler som er kontrollert	Antall siidaandeler i fylket som søker tilskudd
15 %	85	100 %	30	30

Alle søknader fra siidandelene i 2018 ble det gjort dokumentkontroll før vedtak ble fattet. Dette ble gjort med bakgrunn i e-post fra Landbruksdirektoratet etter kontrollsamlingen våren 2018

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.2.2 i TB)**Rapportere på**

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100%.

Ingen

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

For barnevern har vi nådd resultatmål om 90 % på rettighetsklager under 3 måneder (100%) og vi har gjennomført alle lovpålagte tilsyn i våre barneverninstitusjoner. På hendelsesbaserte tilsynssaker har vi median saksbehandlingstid på 3,7 mnd.

I tillegg har vi gjennomført systemrevisjoner i 3 barneverninstitusjoner, hvor vi har påpekt lovbrudd og disse har blitt rettet. Dette er alle tilsyn hvor vi har undersøkt om tjenestene sikrer at barna får forsvarlige og nødvendige tjenester.

Fylkesmannen i Troms har utfordringer i forhold til resultatoppnåelse på helseområdet, hvor de største risikoområdene er vurdert å være lang saksbehandlingstid på tilsynssaker og antall gjennomførte tilsyn på vedtak om tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming. Videre vurderes reduksjon fra 91% til 78% for klagesaksbehandling av rettighetsklager å være bekymringsfull. Samtidig kan man se en produktivitetsøkning fra 2017 hvor det ble behandlet 180 rettighetsklager, og i 2018 247 klager.

Fylkesmannen avsluttet i 2018 totalt 178 vedtak om bruk av tvang etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A. Dette tallet er uforandret fra 2017 (179). Det er gjennomført løpende etterprøving av vedtakene. Median saksbehandlingstid for gjennomgang av mottatte vedtak er 0,2 måned. Fylkesmannen har gjennomført fornyet gjennomgang av 56 vedtak etter tre måneder. Etter endring i psykisk helsevernloven september 2017 har Fylkesmannen sett en klar økning i antall klagesaker etter PHVL § 4-4 (klage på vedtak om medikamentell behandling uten eget samtykke). I 2017 ble det behandlet 61 saker, og i 2018 70 saker. Saksbehandlingstiden har økt med en median fra 3 dager til 4 dager i den samme perioden. Denne økningen settes i sammenheng med klagers rett til fri rettshjelp, hvor koordinering med klagers advokat ift samtale med klager og skriftlig klage gjennom advokat forlenger saksbehandlingstiden.

Antallet stedlige tilsyn skal økes (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Antallet stedlige tilsyn er økt sammenlignet med 2017.

Fylkesmannen i Troms gjennomførte 4 stedlige tilsyn i 2018. Fylkesmannen har et stort etterslep på vedtak hvor det ikke er gjennomført stedlige tilsyn, og dette er vurdert som et stort risikoområde.

Stedlige tilsyn etter kap. 9

Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2017	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2018	Økning	Resultatmål
3	4	1	Positiv økning

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre.

Fylkesmannen oppnådde ikke måloppnåelse på saksbehandlingstid på helseområdet. Median saksbehandlingstid har som forventet økt i 2018,

fra 7, 5 mnd til 10,3 mnd, på grunn av etterslep av gamle saker inn i 2018. Totalt er det avsluttet 158 saker, hvorav 53 saker er avsluttet etter lokal avklaring. Hovedårsaken til manglende måloppnåelse er fortsatt større utskifting av personell enn ønskelig i 2018. Flere tiltak har vært iverksatt for å redusere de store restansene og øke produktivitet. Tiltakene har gitt effekt, og helse- og omsorgsavdelingen økte antallet ferdigbehandlede saker fra 125 i 2017 til 158 i 2018.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre (Helse/omsorg)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	28 %	28 %

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker(2) (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	0 %	0 %

I 2018 hadde vi 0 saker som ble avsluttet med vurdering/tilsynsmessig oppfølging fra fylkesmannen, uten lokal avklaring.

Avslutning av klagesaker: Minst (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

78 % av klagesakene hos Fylkesmannen innen helse- og omsorg ble avsluttet innen tre måneder. For saker som omhandler nødvendig helsehjelp ble 68 % avsluttet, mens 89 % av syketransportsakene ble avsluttet innen tre måneder. 58 % av sakene som omhandler helse- og omsorg for øvrig ble avsluttet innen tre måneder. Totalt er det realitetsbehandlet 247 saker og median saksbehandlingstid er 2,9 mnd. Antall behandlede saker hadde en kraftig vekst fra 2017 (180) til 2018 (247).

96 % av rettighetsklagene innen sosiale tjenester i Nav ble behandlet innen 3 måneder. Det ble realitetsbehandlet 97 saker. Gjennomsnittlig og median saksbehandlingstid var 2 mnd.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	96 %	96 %
Helse/omsorg	90 %	78 %	78 %

Andel vedtak om bruk av tvang (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

Fylkesmannen overprøvde vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning innen tre måneder i 84 % av sakene, mot 99 % i 2017. Antall overprøvde vedtak var 57.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	84 %	84 %

Andel søknader om dispensasjon (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

De fleste dispensasjonssøknader behandles sammen med overprøving av vedtaket, i tillegg kommer det et fåtall dispensasjonssøknader under løpende vedtak. Fylkesmannen prioriterer disse søknadene og vi legger til grunn at over 90 % av søknadene er behandlet innen tre mnd.

Tilsynsaktiviteter(6) (fra kapittel 3.3.1.3.4.6 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 130 poeng

Fylkesmannen har ikke måloppnåelse for planlagte tilsyn med den kommunale helse- og omsorgstjenesten i 2018. Det er gjennomført tre tilsyn i forbindelse med LOT 2017-2018, i tillegg til at det ble gjennomført intervjuer og stedlig besøk i forbindelse med en hendelsesbasert tilsynssak.

Hovedårsakene til manglende måloppnåelse er fortsatt større utskifting av personell enn ønskelig i 2018 og at sammenslåingsprosessen med Fylkesmannen i Finnmark har krevd store ressurser.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
130	-76	54

Tilsynsaktiviteter(5) (fra kapittel 3.3.1.3.5.5 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 40 poeng

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med spesialisthelsetjenesten vektet til 82 poeng, noe som er resultatoppnåelse.

LOT ROP; 4 tilsynsbesøk vektet til 13 poeng, til sammen 52 poeng. Journalgjennomgang etter LOT Sepsis; 2 gjennomganger vektet til 10 poeng.

Oppfølging av virksomheter; faste møter med UNN HF v/KVALUT vektet til 5 poeng, tilsyn med Helse Nord RHF vektet til 10 poeng og oppfølging av UNN HF v/Longyearbyen sykehus på Svalbard vektet til 5 poeng.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
40	-35	5

Mangelfull registrering i nestor

Tilsynsaktiviteter(3) (fra kapittel 3.3.1.3.6.3 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 40 poeng

Fylkesmannen har gjennomført 3 systemrevisjoner i 2018. Det var planlagt 4 med tema felles tilsyn sosial og helse LOT 2017-2018, men pga. manglende kapasitet i Helse- og omsorgsavdelingen, ble det gjennomført 3.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
40	-10	30

Det var planlagt 4 systemrevisjoner med tema felles tilsyn sosial og helse LOT 2017-2018, men pga. manglende kapasitet i Helse- og omsorgsavdelingen, ble det gjennomført 3.

3.1.3.4 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet

Den overordnede vurderingen er at Fylkesmannen i Troms hadde en god måloppnåelse på vergemålsområdet i 2018. Det var mindre avvik knyttet til søknader via Altinn og saksbehandlingstid ved opprettelse, i tillegg til at arbeidet med å evt bytte ut verger med advokatsalær er kommet for kort. Tatt i betraktning at 2018 var et år der embetet måtte bruke mye ressurser til sammenslåing med Fylkesmannen i Finnmark, fra 01.01.19, må vi imidlertid være godt fornøyd. I tillegg til det som presenteres senere i årsrapporten, vil vi her nevne at to ansatte gjennomførte advokatkurs i 2018, og at vi slik sett er bedre rustet til å kunne opptre på Statens vegne som prosessfullmektig i saker om fratakelse av rettslig handleevne. Vi har imidlertid ikke fått på plass en advokatfullmektigordning, og etter vår vurdering bør det generelt arbeides for at embetene skal få gode og like forutsetninger for å kunne håndtere saker i retten. Det vil ventelig bli flere saker med fratakelse av rettslig handleevne, med bakgrunn i ny lovtolkning og lovforslag på høring. Vi ber departementet og Statens sivilrettsforvaltning ha fokus på dette. Vi nevner også at Fylkesmannen i Troms i 2018 både gjennomførte to dagers samling for faste verger og nybegynnerkurs i Harstad, Lenvik, Tromsø og Nordreisa. Vi ivaretok også fortløpende oppdrag fra SRF vedrørende kvalitetssikring av opplysninger i VERA.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Måloppnåelsen var 78 %, mot 79 % for 2017. Dette er saksområdet vi har hatt størst vansker med å oppnå resultatmålet, og dette har også sammenheng med at det kan være utfordringer med å få inn legeerklæringer, samtykkeskjema mv. Det kan også være forsinkelser fordi vedkommendes samtykkekompetanse og vilje må kartlegges bedre gjennom hjembesøk.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
78 %	80 %	- 2 %

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 20 dager.

Resultatmål nådd.

Saksbehandlingstid - Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 20 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
88 %	80 %	8 %

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter (fra kapittel 3.3.2.1.1.4 i TB)**Rapportere på**

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 45 dager.

Resultatmål nådd.

Saksbehandlingstid - Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 45 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
97 %	80 %	17 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.5 i TB)**Rapportere på**

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 70 dager.

Resultatmål nådd.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
97 %	80 %	17 %

Fylkesmannens kontroll av vergeregnskap (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Resultatmål nådd.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

Digital innlevering av vergeregnskap (fra kapittel 3.3.2.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 50 %.

Resultatmål nådd.

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 50 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
57 %	50 %	7 %

Digital innsending av søknader om vergedøtting og fylkesmannens samtykke (fra kapittel 3.3.2.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 30 %

Resultatmålet ble nesten nådd. I november hadde vi to dagers kurs for alle våre faste verger, med innlegg fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal med konkret informasjon om innlevering av regnskap og søknader gjennom Altinn. Det er grunn til å tro at dette vil innvirke positivt i 2019. Fylkesmannen i Troms vil også dra nytte av erfaringer og rutiner på området fra tidligere Fylkesmannen i Finnmark, etter sammenslåing 01.01.19.

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 30 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
29 %	30 %	- 1 %

3.1.3.5 Vergehaver skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede

Se neste punkt i årsrapport.

Individtilpasning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Før et eventuelt vergemål opprettes, skal det foretas nødvendige undersøkelser slik at mandatet kan individtilpasses og ikke er mer inngripende enn nødvendig

I 2018 har det vært økt fokus på samtalen med vergehaver før vergemålet eventuelt opprettes. Samtale ble gjennomført i 98 saker og ikke gjennomført i 90 saker. Når samtale ikke gjennomføres, registreres og begrunnes dette særskilt, både i basisinformasjonen i VERA og aktuelle saksdokumenter. Dette gjennomgås og kvalitetssikres av fagansvarlig i alle saker. Samtale gjennomføres også med en del personer som ikke er samtykkekompetent. Samtale gjennomføres imidlertid ikke dersom det er umulig eller åpenbart ikke formålstjenlig. Utfordringene knyttet til å gjennomføre slike samtaler har jevnlig vært tema på møter i vergemålsgruppen. Dersom det er påkrevd, har vi fysiske møter eller foretar hjemmesøk. I all hovedsak er imidlertid kontakten på telefon, på grunn av hva som er mulig ut fra våre ressurser. Dette er i flere saker klart uheldig for å få til en best mulig kommunikasjon. Fylkesmannen i Troms har hatt to representanter i referansegruppen til Statens sivilrettsforvaltnings arbeid med nytt samtaleverktøy. Fylkesmannen i Troms har etter mars 2018 forholdt seg til den tolkning av vergemålsloven §§ 20 og 30, vedrørende samtykkekompetanse, som fremkommer i Lovavdelingens uttalelse. Denne er det også blitt redegjort for på samling i november for faste verger i fylket. Det er også fokus på individtilpasning av mandat. Rent generelt brukes begrepet "ivareta interesser overfor offentlig myndighet", i stedet for "personlige formål", så lenge det er dekkende for behovet som skal ivaretas. Etter vår vurdering kan vi likevel stadig bli bedre på å konkretisere mandatene, men begrensede ressurser og muligheter til å kartlegge behovene før opprettelse av vergemål, er en hindring. I forhold til individtilpasning skal det understrekes at Fylkesmannen i Troms i 2018 brukte mye tid på å forbedre våre hjemmesider når det gjelder informasjon om fremtidsfullmakt. Vi har fått gode tilbakemeldinger på egen informasjonsvideo og skriftlige opplysninger, som balanseres mellom å være utfyllende, men heller ikke for detaljerte. Her har det vært et fint samarbeid med embetets kommunikasjonsstab.

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene

Arbeidet ned å øke kvalitet og kompetanse i kommunene er gjennomgående i vårt arbeid overfor kommunen. Mange kommuner har kompetanseutfordringer og er positive til å delta i nasjonale satsinger for å øke kompetansen. Det er fortsatt stor oppslutning om videreutdanning i Kompetanse for kvalitet og kommunene prioriterer å sende lærere på videreutdanning.

13 av våre 24 kommuner deltar i satsingen på bedre barnehage- og skolemiljø. Fokus på barnehage- og skolemiljø har vært viktig i alle kompetansetiltak som vi har gjennomført og vi mener dette er med å bidra til at flere barn i barnehagen og elever i skolen får en god og trygg hverdag.

I Troms fylke kom tre kommuner under det staten har satt som nedre grense for kvalitet i opplæringen. Disse kommunene er fulgt opp gjennom møter og annen dialog. De er presentert for årsaken til at de får særskilt oppfølging og hvilken tiltak som kunne settes inn. Alle takket ja til oppfølging gjennom nasjonalt veilederkorps (vk-19). To av disse kommunene er også med i den nasjonale satsingen Inkluderende barnehage- og skolemiljø.

I 2017 ble 4 kommuner identifisert til å få oppfølging. Tiltakene som ble iverksatt i 2017 har vært fulgt videre opp i 2018. Tre av disse kommunene har støtte og veiledning fra nasjonalt veilederkorps. Den fjerde kommunen har jobbet med skolebasert kompetanseheving i tett samarbeid universitetet og har også fått økonomisk støtte til dette arbeidet.

Oppfølging av skoleiere som ikke har igangsatte tiltak (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleiere, som er omfattet av oppfølgingsordningen og ikke har igangsatte tiltak, skal ha fått nødvendig oppfølging fra fylkesmannen.

Alle kommuner i Troms som er omfattet av oppfølgingsordningen 2018, er tilknyttet nasjonalt veilederkorps (vk-19).

Vi har to kommuner som har støtte gjennom veilederkorps (vk-18). Den siste kommunen som er omfattet av oppfølgingsordningen følges tett opp gjennom desentralisert kompetanseutvikling. Denne kommunen fikk tildelt midler til ressurspersoner som skal bidra til kompetanseutvikling innenfor kommunens- og regionens satsningsområde. Ressurslærerne samarbeider med fagperson fra UH.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse om erfaring og oppfatning av embetet i 2018.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Ingen avvik

3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Ingen avvik

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ingen avvik (på Jukas områder)

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Ingen avvik

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Ikke avvik ifm. planbehandling og samordning av regional stat.

Fylkesmannen har også i 2018 hatt utfordringer med å klare å overholde saksbehandlingsfristen på 12 uker for alle klagesaker etter plan- og bygningsloven. Økning i saksinnngang, skifte av saksbehandlere og ressurser medgått til arbeidet med sammenslåing av Embetet med Finnmark er medvirkende årsaker til dette.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik, ut over det som allerede er rapportert under rapporteringskrav 7.3.8.7 om tilskuddsforvaltning.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik på landbruk

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Hvilke utfordringer opplever FM at NAV-kontorene har med KVP (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive situasjonen for kvalifiseringsprogrammet (KVP) i fylket, herunder: I hvilken grad blir personer i målgruppen for programmet vurdert med hensyn til deltakelse og får de som har krav på det, tilbud om program; Hva kjennetegner NAV-kontor som jobber godt med KVP, og hvilke utfordringer opplever Fylkesmannen at NAV-kontorene har i arbeidet med KVP; Hvilke virkemidler benytter Fylkesmannen for å understøtte kommunenes arbeid for å øke bruken av KVP.

Generelt vil det særlig være gjennom klagesaksbehandling og tilsyn at Fylkesmannen kan avdekke om kommunene ved NAV-kontorene sikrer at brukernes rettigheter blir oppfylt. I 2018 har kvalifiseringsprogram ikke vært tema for tilsyn, og vi har heller ikke hatt klagesaker hvor dette har vært påklaget. Vi kan derfor ikke dokumentere at enkeltbrukere som har rett til det, ikke får KVP. I forbindelse med råd og veiledning som vi har gitt til kommunene gjennom blant annet samlinger med veiledere i NAV-kontor, er imidlertid vårt klare inntrykk at det oppfattes slik at flere brukere vil kunne ha nytte av å få tilbud om KVP og den oppfølgingen som da skal medfølge. For å få dette til menes det at også veiledere som ikke jobber med KVP til daglig, må være kjent med at det er en rettighet, slik at brukere får nødvendig informasjon. Vi har fått opplyst at noen kan blande begrepene, slik at KVP kan oppfattes som et tiltak og ikke en rettighet.

Vårt inntrykk er at de kontor som har KVP forankret hosledelsen slik at det blir satt fokus på dette arbeidet og som har veiledere som har kunnskap og erfaring om det som skal gjøres, kjennetegner kontor som jobber godt.

I tilbakemeldingene fra NAV-kontor fremgår det at den tette og tilpassede oppfølgingen som brukere i KVP skal ha, kan bli for ressurskrevende ut ifra det antall brukere en veileder har ansvar for, og at det derfor blir mindre fokusert på dette. Videre er det opplyst at det er utfordrende å samkjøre både det kommunale og det statlige regelverket. Det at inngangsvilkårene er basert på skjønn, kan gjøre det utfordrende å ha en felles forståelse i kontoret om hvem som er aktuell for KVP. I forhold til brukere som står langt unna arbeid, har det være vanskelig å vite når i «løpet» KVP skal benyttes, fordi det har vært en engangsrettighet med tidsbegrensning.

Fylkesmannen i Troms har i 2018 tatt opp bruk av KVP som tema i kommunemøter mellom ledelsen i kommunene og ledelsen hos Fylkesmannen. Videre har vi, som nevnt i punkt 3.1.2.1.1.1, sammen med NAV Troms gjennomført dagssamlinger om KVP for alle NAV-kontor.

Vilkår for aktivitet for de under 30 år... (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive kommunenes erfaring med aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år. Herunder om aktivitetsplikten bidrar til overgang til arbeid og utdanning.

NAV-kontorene generelt er godt kjent med at det er innført en aktivitetsplikt, og de to største kontorene i fylket hadde allerede igangsatt dette før lovendringen kom. I forbindelse med opplæring vi har gjennomført i 2018, er vårt klare inntrykk at NAV-kontorene er opptatt av tilbudet som gis de unge under 30 år, og at vilkårene om aktivitet som settes for den enkelte må være rettet mot overgang til arbeid og utdanning. Fylkesmannen har ikke mottatt klagesaker eller gjennomført tilsyn på denne bestemmelsen i 2018, og har derfor ikke grunnlag for å hevde at regelverket ikke følges. Ut ifra tilbakemelding vi fått, blir imidlertid kravene som stilles til NAV-kontorenes saksbehandling i forbindelse med vurdering av reduksjon av stønad som følge av brudd på vilkår om aktivitet, ansett som svært ressurskrevende å gjennomføre. Det bør derfor være oppmerksomhet på dette området fremover.

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven.

Det er 3 krisesentre i Troms fylke, et i hver av kommunene Harstad, Lenvik og Tromsø.

I 2016 startet vi gjennomføring av kartleggingstilsyn med krisesentertilbudet i alle kommunene i Troms. Det er bare Harstad kommune som er vertskommune, og da for Skånland, Ibestad og Kvæfjord i Troms fylke, for avtalen som er inngått med Kriesenteret i Harstad. Tilsynet med Harstad kommune som vertskommune for de 3 omliggende kommuner i Troms, ble avsluttet i 2016.

Tilsynet med de 20 andre kommunene fortsatte i 2017 og 2018.

Kriesenteret i Midt-Troms gir tilbud til 10 kommuner;

Lenvik, Tranøy, Berg, Torsken, Sørreisa, Dyrøy, Målselv, Bardu, Salangen og Lavangen. Kriesenteret har inngått samarbeidsavtale med den enkelte kommune som mottar tilbud fra senteret.

Kriesenteret i Tromsø og omegn gir tilbud til 9 kommuner;

Tromsø, Karlsøy, Balsfjord, Storfjord, Lyngen, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen. Kriesenteret har inngått samarbeidsavtale med den enkelte kommune som mottar tilbud fra senteret.

Gratangen kommune benytter seg av Narvik kriesesenter sitt tilbud. Narvik ligger i Nordland fylke.

Tema for tilsynet var hvordan kommunen sikrer at kravet om individuell tilrettelegging ivaretas overfor voldsutsatte med problemer knyttet til rus og/eller psykiatri, voldsutsatte med nedsatt funksjonsevne og voldsutsatte menn.

Fylkesmannen fant at de kommunene som benytter seg av tilbudet som gis fra kriesesentrene i stor grad ivaretar kravene i loven, men at kommunene ikke har et fullverdig kriesesentertilbud når det gjelder midlertidig botilbud for alle de nevnte brukergruppene. Ved vurderingene av kommunenes ivaretagelse av lovkravene er det lagt vekt på at de nevnte brukergruppene utgjør et meget lite volum av brukerne/ beboerne ved kriesesenteret. Videre avdekket Fylkesmannen at samtlige kommuner, i ulikt omfang, samarbeider med kriesesenteret i de sjeldne enkeltsakene der dette er nødvendig for å sikre midlertidig botilbud til de nevnte brukergruppene. Dersom kommunen må gi et midlertidig botilbud utenfor kriesesenteret, har Fylkesmannen påpekt at kravene i forskrift om fysisk sikkerheit i kriesesentertilbudet, må ivaretas.

En av de 20 kommunene som det ble startet tilsyn med i 2017, ble avsluttet i 2018. Samlet rapportering fra gjennomført tilsyn med de 23 kommunene, ble oversendt Bufdir i januar 2018. Kriesesentret i Tromsø og Kriesesenteret i Midt-Troms ble i februar informert om resultatet fra tilsyn i kommuner de har samarbeidsavtale med.

Når det gjelder nye lokaler for Kriesesenteret i Tromsø, følger dette tidsplanen som vi opplyste om i 2017 rapporteringen. I følge opplysningene Fylkesmannen har per i dag, planlegges det innflytting i de nye lokalene rundt påsketider 2019.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av kriesesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	24
Antall kriesesentertilbud i fylket	3
Antall tilsyn med kommuner som har et kriesesentertilbud lokalisert i sin kommune 2016	3
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et kriesesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2016	0
Antall tilsyn med kommuner som har et kriesesentertilbud lokalisert i sin kommune 2017	2
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et kriesesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2017	18
Antall tilsyn med kommuner som har et kriesesentertilbud lokalisert i sin kommune 2018	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et kriesesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2018	1

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelser av kriesesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Ingen nedlegginger

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader, og fattede vedtak inndelt i innvilgelser, avslag og avvísninger knyttet til hver sakstype, etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten.

Fylkesmannen skal rapportere på andelen separasjons- og skilsmisssøknader som er mottatt digitalt.

Antall ekteskapsaker i 2018 er omtrent på samme nivå som i 2017. Siden det er første år med rapportering på henholdsvis innvilgelser, avslag

og avvísninger til hver av sakstypene, er det ikke aktuelt å kommentere eventuelle endringer.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelse	Avslag	Avvísninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	341	330	10	1	56 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	282	274	8	0	52 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	13	12	1	0	53 %
Ekteskapsloven	Dispensasjon fra alderskravet, jf. § 1a	0				
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7 j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	15	9	3	3	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16 a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 a andre ledd	0	0	0	0	
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	40	33	7	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten.

Det er ikke fattet vedtak etter barneloven §§ 44 og 55 i 2018. Vi har over år hatt få saker på området og de sakene som har vært brakt inn har som regel ikke endt med vedtak pga. manglende samtykke fra en av foreldrene.

Vi har ikke hatt noen saker etter barneloven § 47.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling. Dette kan for eksempel være hvilke typer saker som dominerer, utviklingstrekk og utfordringer. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter Fylkesmannen.

Fylkesmannen mottar mange henvendelser, særlig over telefon, fra foreldre og fra barneverntjenester som trenger veiledning på problemstillinger i forhold til barneloven. Foreldre som kontakter oss ber særlig om veiledning på fordeling av reisekostnader ved samvær og saksbehandling ved samværssaker for retten.

Barneverntjenestene søker særlig veiledning på problemstillinger der barneverntjenesten er inne i en foreldrekonfliktsak, dette gjelder særlig undersøkelser og tiltak i høykonfliktsaker. Veiledning skjer i all hovedsak over telefon, men vi får også en del skriftlige henvendelser.

På Fylkesmannens årlige barnevernledersamling, blir lovendringer også på barnelovens område gjennomgått.

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker... (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Vi har i 6 saker gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor Fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling. I tillegg har vi behandlet 14 andre henvendelser angående adopsjonssaker og farskapsaker.

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn med familievernkantorene.

Det er tre familievernkontor i Troms, med fire lokasjoner. Det er Tromsø familievernkontor, Finnsnes familievernkontor og Harstad og Narvik

familievernkontor, som har besøksadresse både i Harstad og Narvik i Nordland. Det har ikke vært gjennomført tilsyn med familievernkontorene i 2018.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2018	Antall gjennomførte tilsyn i 2017	Antall gjennomførte tilsyn i 2016
3	0	0	3

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Fylkesmannen i Troms har i 2 år hatt et prosjekt med fokus på "Universell utforming i reguleringsplaner". Prosjektet er finansiert gjennom tilskuddsmidler fra Bufdir.

Problemstillingen er hvordan vi kan omsette universell utforming i gode bestemmelser i både KPA og reguleringsplanforløpet. Aksjonslinjen for prosjektet er:

Oppstartsmøte - varsel - offentlig ettersyn - vedtak - byggesak

Harstad kommune har vært ressurskommune i prosjektarbeidet og i 2018 ble Troms fylkeskommune samarbeidspartner i prosjektet.

Resultat av forslag til bestemmelse og redegjørelse i planbeskrivelsen har vært formidlet fortløpende til alle kommunene i Troms i forbindelse med varsel om oppstart. I tillegg er tema diskutert for ca. 90% av sakene som har vært oppe i regional planforum.

Prosjektet har vært presentert i mange ulike fora: KMD nettverkssamling, Reguleringsplankonferansen Tromsø, plankonferanse i Hammerfest, Plan- og byggesakskonferanse i Troms, opplæringsseminar for barn- og unge i Tromsø, presentasjon for ungdomsfylkesrådet, Husbankkonferansen, NKF-konferansen 2019 i Tromsø.

I tillegg til veiledning til kommunen har vi bistått flere andre embeter i diskusjoner rundt ivaretagelse av UU i reguleringsplaner.

Resultater av prosjektet er at det er utarbeidet en UU-hjelper i reguleringsplaner og ett medvirkningsopplegg (kompetanse) for rådene.

Prosjektet har fått utsatt rapporteringskravet med 1 måned. Dette ble grunnet i mer arbeid og manglende ressurser på planavdelingen i forbindelse med sammenslåingen mellom Troms/Finnmark.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Universell utforming, folkehelse, likestilling og mangfold er begreper som er tett knyttet sammen (se også punkt 7.3.2.8 om universell utforming).

Temaet likestilling og mangfold berører mange fagområder i kommunen og i forbindelse med plansaker og i møter med kommunene (samfunn, areal, tema planer m.v.) ber vi kommunene om å synliggjøre temaene i aktuelle planer. Synliggjøringen danner grunnlaget for et kunnskapsgrunnlag og eventuelt behov for tiltak. Vi behandler alle planene som kommer fra kommunene i Troms i en egen planavdeling og har et samordningsansvar internt i embetet og eksternt blant andre statlige regionale aktører.

I våre tilbakemeldinger til kommunen fokuserer vi på nødvendigheten av å få kunnskapsgrunnlaget fra kommunene på plass fordi dette bidrar til å identifisere et danne det helhetlig perspektiv på utfordringer, strategier og tjenesteleveranser i den aktuelle kommunen.

Problemstilling: Vi erfarer at kommunene har noen utfordringer med å omsette likestilling og mangfold i konkrete tiltak i planverket og tjenesteleveransen sin.

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak... (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid på området barnevern og skole, herunder digitalt kurs modul 1 og veilederen.

Fylkesmannen har informert og orientert om veilederen blant annet på våre institusjonstilsyn og på den årlige barnevernledersamlingen.

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport... (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport om tilsynsvirksomheten ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn, jf. forskrift om tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner for omsorg og behandling § 14 og forskrift for sentre for foreldre og barn §28.

Slik rapport ble sendt Bufdir 24.1.2018.

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.12 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere status på barnevernstjenestens akuttberedskap i alle kommunene i fylket, herunder om alle har en forsvarlig akuttberedskap.

Fylkesmennene skal redegjøre for embetenes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Ved årsskifte var det 2 kommuner i Troms som ikke hadde fått akuttberedskap i barnevernet på plass. Den ene kommunen skal starte opp i et interkommunalt samarbeid fra 1.2.2019, mens den andre har inngått avtale om interkommunalt samarbeid om akuttberedskap med nabokommunen og håper på politisk behandling av denne i februar. Denne kommunen hadde fra 25.1.2019 en midlertidig løsning om akuttberedskap.

Fylkesmannen har ikke grunnlag for å si at noen av de ordningene som er kommet på plass, ikke er forsvarlige. Men da flere av kommunen først fikk på plass en akuttberedskap sent i 2018, vil vi fortsette å etterspørre informasjon om ordningen for å kunne vurdere forsvarligheten. Vi har blant annet etterspurt; organisasjonsform, fast telefonnummer, hvordan ordningen er gjort kjent for innbyggerne osv.

Vurdering av kvalitet og risiko: Fylkesmannen ser, gjennom blant annet kvartals- og halvårsrapporteringene, at vi har mange kommuner som sliter med blant annet fristbrudd i undersøkelsessakene og manglende oppfyllelse av lovpålagte krav til besøk i fosterhjem. Dette er noe også Bufdirs egen kartlegging viser, jf. offentliggjøringen i desember 2018 om status/risiko i barneverntjenestene i Norge. Fylkesmannen vurderer det som en risiko at vi har flere små tjenester i fylket. Vi har tjenester med kun 2 og 3-4 ansatte, og dette er sårbart.

Videre ser vi det som kvalitetsøkende at de fleste tjenestene i Troms nå har vært med i Tjenestestøtteprogrammet, og at det i 2018 ble dannet flere læringsnettverk som de fleste tjenestene er med i. Læringsnettverkene er i gang med spennende og kompetansehevede prosjekter, og dette er prosjekter som møter de utfordringene tjenestene står i til daglig.

Vi vurderer det også som en klar forbedring av kvaliteten i barneverntjenestene i Troms at nesten alle kommunene ila. 2018 fikk på plass en akuttberedskap, noe kun 2-3 tjenester hadde før denne jobben ble startet.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale... (fra kapittel 7.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i *Omsorgsplan 2020*, herunder *Demensplan 2020*.

Vi ser jevnt over forbedring og økt fokus på de sentrale områdene innen Omsorg 2020 og Demensområdet. Økt etablering av dagsenterplasser og pårørendeskole har en gledelig utvikling. Fylkesmannen har jobbet målrettet sammen med USHT om å samle alle demenskontakter i kommunene, samt å legge godt til rette for ABC- opplæringer av ulikt slag. Vi ser også en stor aktivitetsøkning innen dreining mot å ta i bruk velferdsteknologiske løsninger i kommunene i Troms. Det har vært en strategisk satsning i embetet de siste to år, der tildelingen av skjønnsmidler har gått til digitalisering, herunder velferdsteknologi. Vår avdeling har fulgt opp tett med supplerende tildelinger fra Kompetanse- og innovasjonstilskuddet, og tildelinger via det nasjonale VFT prosjektet. I alle relevante sammenhenger, og i samlinger for Helse- og omsorgsledere er VFT og hvordan omstille seg til morgendagens omsorg et tema. Ved gjennomgang av søknader til det nasjonale velferdsteknologiprogrammet nå i 2019, ser vi at vi har søknader til det nasjonale programmet fra 21 av de 24 kommunene våre. De tre som ikke har søkt i 2019 er Tromsø kommune, som er pilot i det nasjonale prosjektet og som dermed har kommet langt, og deres to nabokommuner Balsfjord og Karlsøy. Det er å forvente at disse to både kan høste erfaringer fra Tromsø, og fra sine andre tilgrensende kommuner på VFT området. Så i realiteten er hele Troms nå omfattet av VFT- utviklingsarbeid. Det er 16 av kommunene i Troms som deltar i Gode pasientforløp i

regi av KS, og Fylkesmannen har jobbet bevisst med å tilgodese opplæringstiltak i regi av USHT som er i tråd med pasientsikkerhetsarbeid.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordninger 765.60 og 765.62.

765.60 - Det tilkom en ny kommune i 2018. Videre søknader til ett FACT-team samt to forprosjekt FACT. Totalt er 7 kommuner av 24 og UNN HF omfattet av ordningen, fordelt på 15 ulike tiltak. For 2017 var totalt 11 kommuner av 24 omfattet av ordningen fordelt på 12 ulike tiltak. En kommune representerer 8 omkringliggende kommuner gjennom interkommunalt samarbeid, slik at ant. kommuner i realiteten er 11 kommuner også for 2018.

765.62 - Det tilkom en ny kommune i 2018. Totalt er 17 kommuner av 24 tilskudd omfattet av ordningen fordelt på 34 ulike tiltak. For 2017 var totalt får 16 kommuner av 24 omfattet av ordningen fordelt på 33 ulike tiltak.

Samlet vurdering av hvorvidt... (fra kapittel 7.3.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale rusarbeidet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

I tillegg bes Fylkesmannen om samlet rapportering i årsrapporten på gjennomføring av tiltak i oversendt virksomhetsplan for arbeidet i 2018 med psykisk helse og rus, jamfør Opptrappingsplanen for rusfeltet.

Det knyttes stor usikkerhet til i hvilken grad opptrappingsplanens intensjoner og målsettinger følges opp av kommunene.

Kommunene i Troms fikk totalt 9,8 mill. vekst i kommunerammen for styrket innsats i 2018. Dette tilsvarer ca. 14,8 årsverk. Tilskudd til kommunalt rusarbeid til kommunene i Troms utgjør ca. 36 årsverk.

Tall fra IS-24/8 i perioden, vurderer vi fra flere kommuner som usikre. Skal vi likevel legge tallene til grunn, har tjenestene i Troms rapportert en samlet økning på 32 årsverk i perioden 2017 til 2018 (6,1%). Dettet tilsvarer en økning i årsverk på 0,6 årsverk pr. 10.000 (1,5%). Økning på landsbasis er 7,1% pr. 10.000 innbyggere i samme periode.

Vi ser videre at for 2018 rapporterer 11 av 24 (46%) kommuner ingen økning i årsverk, og 5 kommuner (21%) en reduksjon fra året før. 8 kommuner (33%) i Troms rapporterer vekst i årsverk, der de tre største kommunene som står for 90% av veksten.

Fylkesmannen i Troms har i all hovedsak gjennomført aktivitet og tiltak som beskrevet i Lokale målsettinger for utviklingsarbeid opptrappingsplan rus for 2018, og lokale mål for arbeidet er oppnådd. Som følge av omstillingsarbeid knyttet til sammenslåing med Fylkesmannen i Finnmark, samt vakanser hos samarbeidsparter, har aktivitet og måloppnåelse innen enkelte områder ikke blitt optimalt. Konkret måloppnåelse og aktivitet er omtalt i sine i de respektive kapitler i rapporteringen.

En planlagt samling ble ikke gjennomført grunnet kapasitetsbrist hos samarbeidspartner (UNN HF). Dialog via OSO om opprettelse og bruk av kommunale ØHD- plasser for pasienter med lidelser innen rus/psykisk helse. Alle kommuner har et slikt tilbud, ofte sambruk med KAD-plass for somatiske pasienter. Flere kommuner har et potensiale for å ta disse plassene mer i bruk. Pakkeforløp rus og psykisk helse er tematisert i samling for helse- og omsorgsledere og kommuneoverleger i Troms. Fokus på at et forløp starter i kommunen. Også påpekt for lederne at betalingsplikten for utskrivningsklare pas. i psykiatrien er iverksatt, og at for mange pasienter blir værende i sykehus unødvendig, grunnet manglende tjenestetilbud og bolig i hjemkommunen.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordningen til kommunene 0762.60.

Fylkesmannen arrangerte fagsamling for ansatte i frisklivssentraler i Troms 1. november. Representanter fra frisklivssentralene i Lenvik kommune og Tromsø kommune utgjorde programkomiteen sammen med Fylkesmannen. Helsedirektoratet deltok og formidlet styringssignaler, og fikk et godt inntrykk av en omfattende faglig aktivitet i fylkets frisklivssentraler. Vi hadde 24 deltakere fra 13 kommuner. Deltakerne ga meget gode tilbakemeldinger på samlingen, som også hadde faglige innlegg fra Nav, fra kommunepsykologer og om læring og mestring.

I forbindelse med utlysning og tildeling av tilskudd til friskliv, læring og mestring har Fylkesmannen mye kontakt med kommunene. Som del av rapporteringen på midler ber vi om å få tilsendt årsrapporter o.a. Vi mottar også regelmessige nyhetsbrev fra flere av frisklivssentralene. Det gir oss god oversikt over feltet, og er et godt grunnlag for å gi råd og veiledning. Alle 15 kommunene i Troms som har frisklivssentral driver sin virksomhet i tråd med veilederen fra Helsedirektoratet, og har god kvalitet og kontinuitet i arbeidet. Likevel er det store forskjeller mellom kommunene mht. økonomi, kapasitet, forankring, faglig innretning, kompetanse og bemanning. Den kommunale egenfinansieringen har økt jevnt de siste årene i kommunene som mottar tilskudd.

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet... (fra kapittel 7.3.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

Det er stort fokus på hvordan øke innsatsen, spesielt innen hverdagsrehabilitering i Troms. Det er 20 av 24 kommuner som har tilskuddsmidler fra opptrappingsplanen innen hab/rehab, og som jobber aktivt med dette. Vi har lagt ned et grundig arbeid i tilskuddsforvaltningen, og også sett den opp mot Kompetanse- og innovasjonstilskuddet og OT rus. Her har vi sett til at søknader når det gjelder å øke formalkompetanse til faggrupper som har roller innen habilitering/rehabilitering i kommunene har blitt tilgodesett, og at utviklingsprosjekter for målgruppen har fått prioritet. Vi ser en større aktivitet for rehabiliteringsprosjekter, enn innen habilitering. Det er derfor gledelig at vi nå har fått to solide habiliteringsprosjekter i Harstad som har fått støtte. Det er å forvente at disse kan bidra til å inspirere andre kommuner til å ta mer målrettet tak i dette viktige området.

Vergeregnskap (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Embetene skal i årsrapporten rapportere på antall og andel kontrollerte vergeregnskap, samt antall verger som er under oppfølging på bakgrunn av ikke godkjente vergeregnskap. Rapporten skal også inneholde hvor mange verger som er fratatt oppdrag i løpet av 2018 på bakgrunn av regnskapskontroll.

Alle vergeregnskap (15 %) i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning ble kontrollert innen fristen. Som tidligere år har Fylkesmannen i Troms lagt ned betydelig arbeid i å få inn alle dokumenter tilhørende det enkelte vergeregnskap. Vi bruker samme oversikt som tidligere (excell) for å ha en nødvendig oversikt over dette arbeidet. Gjennomgangen er pr 04.02.19 fremdeles ikke helt fullført. Sluttregnskap gjennomgås ved bytte av verge og ved opphør av vergemål. Vi har ikke det konkrete antall sluttregnskap gjennomgått i 2018. Av det vi vil betegne som "tilsynssaker", hadde Fylkesmannen i Troms 58 saker i 2018. Av disse gjaldt 49 saker oppfølging på bakgrunn av ikke godkjente vergeregnskap. En del av tilsynene ble ikke fullført i 2018. Av saker som ble fullført i 2018, resulterte 11 med at verge ble byttet ut.

Oppfølging etter vergeregnskaps-kontroll

Antall totalt kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall leverte vergeregnskap	Antall verger under oppfølging	Antall verger som er fratatt oppdrag
220	1 240	58	11

Gjennomgang av oppdrag med advokat som verge (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)**Rapportere på**

Embetene skal i årsrapporten rapportere på resultatet av gjennomgangen av oppdrag hvor det blir benyttet advokat som verge med timebetaling etter offentlig salærsats jfr. oppdrag 3.3.2.1.2 i tildelingsbrevet. Dersom oppdraget ble rapportert avsluttet i 1. tertial bortfaller rapporteringskravet.

Fylkesmannen skulle innen utgangen av 2018 ha gjennomgått alle oppdrag hvor det benyttes advokat som verge med timebetaling etter offentlig salærsats. Siktemålet var å omgjøre disse oppdragene til ordinære vergeoppdrag i saker hvor det ikke er spesielt behov for juridisk kompetanse. Fylkesmannen i Troms har konkret lagt opp til bytte av verge i 2 slike saker, når arbeidet som krever juridisk kompetanse er sluttet. Fylkesmannen i Troms har videre lagt opp til først å gjennomgå sakene i Harstad-regionen, fordi dette er området der vi har realistisk mulighet til å skaffe faste verger - i stedet for advokat med timebetaling - hvis bytte er aktuelt. Etter vår vurdering ville det i ca 30 saker være aktuelt og forsvarlig å bytte ut "advokat-verge" i fylket. Det er imidlertid ikke sannsynlig at vergehavere vil samtykke til vergebytte i alle sakene. Av de øvrige sakene, vil vi understreke at det ikke bare dreier seg om "spesielt behov for juridisk kompetanse", men også saker med vergehavere som kan ha truende atferd, og der vi ikke forventer at vergemålet skal kunne håndteres selv av mer erfarne faste verger. Fylkesmannen i Troms tilbød for øvrig alle advokatverger å være fast verge (2013/2014), men bare 2 har takket ja til dette. Fylkesmannen i Troms har i liten grad kommet videre med dette arbeidet i 2018, og må følge videre opp i 2019.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten kort redegjøre for tilsyn utover vergeregnskapskontroll som er gjort med vergene i sitt område i 2018. Fylkesmannen skal også kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp.

De tilsyn som Fylkesmannen i Troms gjennomførte i 2018 hadde i all hovedsak utgangspunkt i manglende regnskap, eller informasjon i regnskapet som vi så grunn til å følge opp. I to saker dreide seg om overføringer til verge (ut over godtgjøring), etter avtale med vergehaver og dennes familie. Her er vergemålene videreført, etter nærmere dialog og veiledning fra vår side. Fire saker dreide seg om generell bekymring

(fra pårørende) for om vergen ivaretok oppdraget og var egnet. Etter nærmere undersøkelse, har Fylkesmannen videreført disse vergemålene. I ett vergemål varslet vi vergebytte fordi verge ikke innbetalte til kapitalkonto, men også denne saken kom i orden. Mange tilsyn - både knyttet til vergeregnskap og annet - resulterer altså i at vi finner det forsvarlig å beholde vergen. I 2018 har fagansvarlig ved bekymring opprettet oppfølgingsoppgave i VERA og fordelt til saksbehandlere. Vi har hatt en egen oversikt over tilsynssaker utenfor VERA (SaksID, kort om bekymringens innhold, saksbehandler og resultat). Fagansvarlig har etterspurt fremdrift i tilsynssakene, med bakgrunn i denne oversikten.

Samtale med vergehaver (fra kapittel 7.3.4.1.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på andelen opprettede vergemål for voksne i 2018 hvor det er gjennomført samtale med vergehaver. Fylkesmannen skal i tillegg redegjøre for hovedgrunnene til at samtaler eventuelt ikke er gjennomført.

I 2018 har det vært økt fokus på samtalen med vergehaver før vergemålet eventuelt opprettes. Samtale ble gjennomført i 98 saker og ikke gjennomført i 90 saker. Når samtale ikke gjennomføres, registreres og begrunnes dette særskilt, både i basisinformasjonen i VERA og aktuelle saksdokumenter. Dette gjennomgås og kvalitetssikres av fagansvarlig i alle saker. Samtale gjennomføres også med en del personer som ikke er samtykkekompetent. Samtale gjennomføres imidlertid ikke dersom det er umulig eller åpenbart ikke formålstjenlig. En gruppe er personer som har samtykket skriftlig, men som vi ikke får tak i på telefon, til tross for flere forsøk. En annen gruppe er personer som ikke er samtykkekompetent, og som heller ikke vil kunne ha en oppfatning av valg av verge eller andre sider ved vergemålet, eksempelvis personer med langtkommet demens. Vi bygger da på legeerklæring og evt samtaler med pårørende og/ eller tjenesteytere i kommunen. En tredje gruppe er personer som eventuelt i tillegg vil bli svært urolig av at vi kontakter dem på telefon, selv med evt bistand fra pårørende eller kommunale tjenester.

Individtilpasning av vergemål (fra kapittel 7.3.4.1.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort, overordnet beskrivelse av hvordan embetet har arbeidet med å individtilpasse mandater, både ved opprettelse av nye vergemål og ved gjennomgang av gamle saker.

I majoriteten av vergemålene innebærer mandatene at vergen skal ivareta "økonomiske interesser". En del vergemål omfatter også personlige formål, men fra 2013 har Fylkesmannen i Troms rent generelt ofte avgrenset dette til å "ivareta interesser overfor offentlig myndighet". Etter vår vurdering har dette vært mer konkret og dekkende for hva som skal ivaretas i de aktuelle vergemålene. Ut over dette tilpasses enkelt mandat ytterligere, i dialog med vergehaver og/ eller pårørende. Etter vår vurdering kan vi stadig bli bedre på å konkretisere mandatene, men begrensede ressurser og muligheter til å kartlegge behovene før opprettelse av vergemål, er en hindring. Vi har ikke foretatt en systematisk gjennomgang av alle gamle saker, men revurderer mandat i forbindelse med vergebytter eller konkrete begjæringer om endring.

Fremtidsfullmakter (fra kapittel 7.3.4.1.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse av hvordan embetet har arbeidet for å øke bruken av fremtidsfullmakter.

Fylkesmannen i Troms brukte i 2018 mye tid på å forbedre våre hjemmesider når det gjelder informasjon om fremtidsfullmakt. Vi har fått gode tilbakemeldinger på egen informasjonsvideo og skriftlige opplysninger, som balanseres mellom å være utfyllende, men heller ikke for detaljerte. Her har det vært et fint samarbeid med embetets kommunikasjonsstab. Vergemålsgruppen har orientert om fremtidsfullmakter for Troms fylkeseldreråd og har forelest om temaet i et par andre forum. Nærmere informasjon finnes her: <https://www.fylkesmannen.no/tr...>

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Fylkesmannen skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Fylkesmannen skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Fylkesmannen skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Fylkesmannen viser til tabell nr. 96 når det gjelder antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt

rettsråd og fri sakførsel.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på søknader om fri retts hjelp eller fri sakførsel var i 2018 mellom to og fire uker. For utbetaling av salærkrav overholdt vi også i stor grad 30-dagersfristen. Antall restanser på området var ved årsskiftet 22 stk.

Av totalt 62 innvilgede saker, inneholdt 2 vedtak om økonomisk dispensasjon.

Totalt ble det utbetalt dekning av utgifter til advokat som fritt rettsråd med kr 1 875 223 i 2018. Dekning av egne utgifter og utgifter til sakkyndig beløp seg til kr 161 836. Kr 555 769 ble i tillegg utbetalt som fri sakførsel i salærkrav fastsatt av Kontrollkommisjonen for UNN.

Utgiftene til fritt rettsråd er fordelt på følgende måte pr. saksområde:

- Utlendingssaker § 11 (1) nr. 1, jf. stykkprisforskriften (spf) § 5(2) nr. 1 a kr. 135 150
- Utlendingssaker § 11 (1) nr. 1, jf. spf § 5(2) nr. 1 b: kr. 199 283
- Klager i asylsaker § 11 (1) nr. 1, jf. spf § 5(2) nr. 1 c: kr. 203 745
- Andre utlendingssaker § 11(3): kr. 3 060
- Barnevernsaker § 11 (1) nr. 2: kr. 75 684
- Andre barnevernssaker § 11 (3): kr. 15 300
- Erstatning for straffeforfølgning § 11 (1) nr. 3: kr. 108 426
- Voldsofre § 11 (1) nr. 4: kr. 36 720
- Vurdering av anmeldelse § 11 (1) nr. 6: kr. 83 385
- Undersøkelse og behandling uten eget samtykke § 11 (1) nr. 8: kr. 152 694
- Skiftesaker § 11 (2) nr. 1 og 2, jf. spf § 5 (2) nr. 7 a: kr. 67 320
- Barnefordeling § 11 (2) nr. 1, jf. spf § 5 (2) nr. 7 b: kr. 178 212
- Familie (både pkt. 1.2.11 og 1.2.12) § 11(2)nr 1 og 2, jf. spf § 5(2) nr. 7 c: kr. 76 500
- Andre familiesaker: kr. 5100
- Personskadeerstatning § 11 (2) nr. 3: kr. 13 464
- Oppsigelse/utkastelse fra bolig § 11 (2) nr. 4: kr. 27 438
- Oppsigelse/avskjed i arbeidsforhold § 11 (2) nr. 5: kr. 99 960
- Voldsoffererstatning § 11 (2) nr. 6: kr. 93 024
- Klagesaker etter folketrygden § 21-12, § 11 (2) nr. 7: kr. 209 916
- Andre saker (alle øvrige saker): kr. 90 842

Av de 62 avslag på søknader om retts hjelp som er truffet i 2018, er 40 av disse gitt pga. økonomisk overskridelse, og 21 av andre grunner. I en sak var årsaken en kombinasjon av økonomisk overskridelse og andre grunner.

Totalt forbruk på kap. 470, post 01, var i 2018 på kr. 2 619 347. Som nevnt ovenfor utgjør advokatutgifter i fritt rettsrådsaker kr. 1 875 223 av dette. Vi ser at antallet retts hjelpssaker har falt betraktelig siden i fjor (2017), hvor vi mottok nesten dobbelt så mange salærkrav som i år. Dette gjør også at utbetalingene til rettsråd er langt lavere, med kr. 1 875 223 mot kr. 2 791 913. Hele nedgangen kan forklares med nedgang i antallet salærkrav i utlendingssaker, som var 449 i 2017 mot 141 i 2018. Slik situasjonen med asyltilstrømning til landet er p.t., er det grunn til å tro at forventet forbruk i 2019 vil bli omtrent som i år, dvs. ca. kr. 2 000 000 til fritt rettsråd. Totalt forbruk på kap. 470, post 001 vil som kjent også være avhengig av salærfastsettelsen som skjer av kontrollkommisjonens leder, og som Fylkesmannen bare utbetaler. Her kan vi også i liten grad forskutere utviklingen. I 2018 utgjorde utbetalingene i saker for Kontrollkommisjonen 21 % av belastningen på kap. 470, post 001 hos Fylkesmannen i Troms.

Retts hjelp 1.1 - Søknader

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	138	128	10
Innvilgede søknader	62	58	4
Avslåtte søknader	62	52	10

Det legges til grunn at salærkrav ikke regnes som "søknader". I tillegg til det som fremkommer av tabellen, utbetalte vi i 2018 totalt 302 salærkrav fra advokat og 113 fra tolk. I tillegg utbetalte vi salær i 66 kontrollkommisjonssaker.

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Se redegjørelse i forrige punkt.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.4.3.1 i TB)**Rapportere på**

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) skal fylkesmannen skal rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Det ble i 2018 ferdigbehandlet 14 saker i henhold til introduksjonsloven.

- 3 klager om avslag om introduksjonsprogram ut over 2 år
  - 2 vedtak ble stadfestet
  - 1 vedtak ble opphevet
- 1 klage på vedtak om trekk i introduksjonsstønad - stadfestet
- 5 klager på permanent stans av introduksjonsprogram
  - 4 vedtak ble stadfestet
  - 1 vedtak ble opphevet
- 2 klager på midlertidig stans av introduksjonsprogram - begge stadfestet
- 1 klage på vedtak om permisjon - stadfestet
- 1 klage på vedtak om avslag på introduksjonsprogram - stadfestet
- 1 klage på avslag om endring av individuell plan - stadfestet

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.4.3.2 i TB)**Rapportere på**

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Fylkesmannen i Troms hadde ingen ferdighandlede klagesaker på området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere i 2018.

Fylkesmannen skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.4.3.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier og hvor mange av nye statsborgere i fylket som har deltatt.

2 statsborger seremonier: Harstad(vår), Tromsø(høst)

57 statsborgere deltok i Harstad, og 47 i Tromsø, til sammen 104

Fylkesmannen skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.4.3.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal også rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. introduksjonsloven.

I første halvår ble det rapportert fra kommunene om at det var totalt 95,72 årsverk som var dedikert til opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

I andre halvår ble det rapportert fra kommunene om at det var totalt 83,39 årsverk som var dedikert til opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Samfunnsikkerhet i arealplaner (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Beskriv kort hva embetet gjør, i tillegg til plansamlinger, for å gjøre følgende kjent i kommunene:

- DSBs veileder [Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging. Metode for risiko- og sårbarhetsanalyse i planleggingen](#)
- Ny sjekkliste som er utarbeidet til ROS-analyser
- Fylkets klimaprofil blir brukt under kommunens planleggingsarbeid og i ROS-analyser.

Kommunene er orientert om klimaprofil og DSBs veileder. Fylkesmannen har deltatt i utviklingen av veilederen

ROS som integrert del av planer (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)**Rapportere på**

Erfarer embetet at ROS er en integrert del av planene i kommunene? Hvis ikke, gi en kort forklaring.

Fylkesmannen har veiledet kommunene i bruk av ROS i PBL formål og ROS etter Lov om kommunal beredskapsplikt og hvilke sammenhenger en kan anvende de to lovene i samfunn- og arealplanlegging. Kun en innsigelse i 2018 viser at veiledningen har fungert.

Utfordringer i plansaker (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)**Rapportere på**

Beskriv kort hvilke utfordringer embetene har i plansaker når det gjelder integrering av ROS.

Statistikken viser med tydelighet at kommunal planlegging har gjennomført ROS analyser når dette har vært påkrevd. Kun en sak er kjørt til innsigelse for manglende ROS analyse i plansaker.

Alle våre saksbehandlere som behandler arealplaner har kompetanse til å vurdere forslagsstiller- eller kommunal ROS i saksbehandlingen. Vi har avgitt en person i 50% stilling fra samfunnssikkerhet og beredskap som støtter eller gjennomfører vurderingene i saksbehandlingen. Denne personen har bidratt med å ha skrevet H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling.

Bruk av veileder, sjekkliste og fylkets klimaprofil (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)**Rapportere på**

Hvor mange kommuner har tatt i bruk [veileder](#), sjekkliste og fylkets klimaprofil i planarbeid og ROS-Analyser pr. 31.12.18?

Alle kommuner er orientert om disse verktøyene og bruker de når de har planer eller ROS i prosess.

Hensynssoner i kommuneplaner (fra kapittel 7.3.4.8 i TB)**Rapportere på**

DSB har som mål at kommunene etablerer hensynssoner i kommuneplaner rundt eksisterende storulykkevirksomheter, slik at det ikke skjer en u hensiktsmessig utvikling i arealene rundt disse. Beskriv i hvilken grad dette har blitt gjennomført i nyere kommuneplaner.

Kommunene er planmyndighet. Kommunene avsetter areal til næringsformål og noen av disse blir omsatt til storulykkes virksomheter. Direktoratet for Samfunnssikkerhet og beredskap er fagmyndighet og saksbehandler for virksomheter til storulykkes forskriften og innvilger etablering på kommunale foreslåtte arealer.

Saksbehandlingen på dette området går ikke innenfor Fylkesmannens ansvarsområde på samordning av statlige virksomheter da arealet allerede er behandlet som næringsformål i kommunene uten spesifikt avklart utviklingspotensial. DSB saksbehandler sak for sak, eller virksomhet til virksomhet, uten involvere Fylkesmannen i dette arbeidet.

Fylkesmannen opplever at de kommunene som har fortettet industriområde (noen få) med storulykkes virksomheter, og virksomheter som ligger tett opptil grenseverdiene for å tilfredsstille de ulike klassene er kjent for kommunalt eller interkommunale brann og redningsvesen. Vi finner ikke skriftlig sporing av denne kunnskapen hos kommunale planleggere. Den kan være der, men vi ser ikke spor av den i helhetlig risiko og sårbarhetsanalyser eller i beskrivelse av samfunnsplaner og ikke i rullering av arealplaner.

I arealplaner skal det gjennomføres ROS analyser etter PBL, der en skal vurdere nåværende og fremtidige endringer eller utfordringer.

Samordning av beredskapsplaner mot storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.9 i TB)

Rapportere på

Hvordan følger fylkesmannen opp at kommuner med storulykkevirksomheter har samordnet kommunes overordnede beredskapsplan med storulykke virksomhetens beredskapsplan?

Fylkesmannen benytter tilsyn, systematisk og helhetlig for å følge opp ROS og beredskapsplan. Det er i den sammenheng funnet manglende rapportering i FAST register i en av kommunene.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.10 i TB)**Rapportere på**

Når ble siste fylkesROS gjennomført?

FylkesROS er gjennomført i 2015 og 2016, med virkning fra 2017-2020 selv om det står i trykken 2016-2019. Finnmark manglet en oppdatert versjon og startet ultimo 2018 med støtte fra FylkesROS Troms å revidere sin ROS knyttet til sammenslåing av fylkene.

FylkesROS - oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.11 i TB)**Rapportere på**

Foreligger det en oppfølgingsplan til fylkesROS, og i så fall når ble den sist oppdatert?

Fylkesmannen utarbeidet sammen med regionale statlige etater en handlingsdel for FylkesROS 2016-2019. Sist gjennomgang av planen var våren 2018 der eiere av tiltakene orienterte Fylkesberedskapsrådet om etatenes egne gjennomførte tiltak i oppfølgingsplanen.

Regionale tiltak gjennomført i arbeidet med forebygging og beredskap (fra kapittel 7.3.4.12 i TB)**Rapportere på**

Hvilke regionale tiltak har embetet gjennomført for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

Årlig fornying av regional skredovervåking. Nord Norsk skredovervåking. Må ikke forveksles med NVE sin regionale skredovervåking som ikke kan brukes til overvåking av bebyggelse. Regionalt fjellskredarbeid.

Revisjon av underliggende planverk (fra kapittel 7.3.4.13 i TB)**Rapportere på**

Redegjør kort for status revisjon for underliggende planverk knyttet til SBS.

SBS er til revidering. Men her henviser vi til det arbeidet som gjenstår med Totalforsvaret før denne revisjon kan slutføres. SBS og BFF regionale tiltak skal fremkomme. Derfor må støtte mellom Forsvaret og det sivile samfunn være avklart og koblet til det enkelte tiltak og handling regionalt.

Resultat- og økonomirapportering (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på supplerende tildelinger på klima- og miljøområdet

Økonomirapportering når det gjelder prosjekt B318 (klimatilpasning naturmiljø) og B324 (klimatilpasning i landbruket):

Det er søkt Miljødirektoratet om disponering av restmidler for 2018-budsjettet for begge prosjektene til bruk i 2019.

Årsaken til at Fylkesmannen ønsker disse midlene omdisponert til bruk i 2019 er at vi ikke har rukket å benytte de som tenkt i 2018. Disse midlene er øremerket og planlagt brukt til utvikling av karttjenester, herunder kjøp/utvikling av kartlag som synliggjør klimakonsekvenser for landbruk og naturmiljø. De kartlagene som vi konkret har tenkt på er: vegetasjonskart, dyrkingsklassekart basert på klimatiske soner, naturtypekart i strandsonen som visualiserer påvirkninger av havnivåstigning og stormflo

Sistnevnte punkt må ses i sammenheng med Kartverkets satsing på nasjonal detaljert høydemodell (laserdata) hvor man vil få et mer detaljert

kartgrunnlag som kan være med på å synliggjøre sårbar natur i strandsonen. Dette kan også benyttes for å kartlegge sårbare jordbruksområder i strandsonen. Dersom vi skal koble på eksterne leverandører til å utvikle/hente inn denne typen data til oss, må vi forholde oss til innkjøpsregler hvor vi blant annet må hente inn tilbud fra minimum 3 eksterne parter, noe som vi ikke har rukket å gjøre i år da det er en krevende prosess.

I forbindelse med naturmiljøpiloten har vi i samarbeid med Miljødirektoratet utviklet et web basert GIS-verktøy for å synliggjøre klimakonsekvenser på naturmiljøet. Disse midlene ønsker vi å benytte til å videreutvikle dette GIS-verktøyet slik at det blir et godt verktøy for kommunale planleggere, både med tanke på klimatilpasning i landbruket og for naturmiljøet. Vi ser for oss at mye av de samme datasettene og kartlagene kan komme begge prosjektene til gode. Det vil derfor være en vinn-vinn-situasjon å bruke resterende midler fra begge prosjektene til utvikling av kartverktøy.

Klimaendringer og klimatilpasning i plansaker for 2018 (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Rapportere om hvordan klimaendringer og klimatilpasning ble tatt hensyn til i plansakene for 2018. Tilbakemeldingen skal omfatte hvilke plansaker som ble behandlet (fra planstrategi til reguleringsplaner), og i hvilken andel av disse plansakene klimaendringer var inkludert. I tillegg vil vi at Fylkesmannen gir en vurdering av hvor godt klimaendringer var ivaretatt i disse sakene: I hvor stor andel av plansakene var klimaendringer og klimatilpasning godt behandlet, mangelfullt behandlet og eventuelt om det ble gitt innsigelse i noen av sakene.

Klimatilpasning ivaretas i varierende grad i kommunale planer. Både når det gjelder kommunal planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel og arealplaner er det stort sett klimatilpasning i et samfunnsikkerhetsperspektiv som ivaretas. I noen samfunnsplaner er ikke dette perspektivet heller godt nok dekket.

Når det gjelder klimatilpasning innenfor andre sektorer, som natur og miljø, landbruk etc. så er ikke dette noe kommunene har særlig fokus på enda. Vi gir innspill til samfunnsplaner om at dette må kommunene ta hensyn til i sin planbehandling. Vi minner også kommunene på de nye statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Avfallsplaner i havner (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Antall havner som mangler en godkjent avfallsplan og andel av innsendte avfallsplaner i havner som er godkjent eller regodkjent.

Godkjente planer for 2018 (flere havner under en plan) inkluderer 68 havner hvorav 45 av disse er regodkjenninger og 23 nye godkjenninger. Vi mangler avfallsplaner for om lag 200 havner (store og små) i Troms.

Antall havner

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Antall havner	Antall godkjente planer
Antall havner som mangler en godkjent avfallsplan	200	200	0
Andel av innsendte avfallsplaner som er godkjent	45	68	23
Andel av innsendte planer som er regodkjent	23	68	45

Status fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Rapport om status for arbeidet mot fremmede organismer.

Midler brukt til tiltak, lønnsmidler på avdelingen (30 000), og resterende (100 000,-) returnert Mdir.

Fremmede organismer

Art/artsgruppe	Type tiltak	Omfanget av tiltaket	Navn område	Utdyping av, eller kommentar til, gjennomført tiltak	Sum brukt
Tromsøpalme	Bekjempelse	Øyer i Tromsø kommune, Laugen landskapsvern område, Harstad	Tromsø og Harstad kommune		70 000
					70 000

Myndighetspålagt overvåking i tråd med vannforskriften (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Rapport om gjennomført nødvendige pålegg knyttet til myndighetspålagt overvåking i tråd med vannforskriften pr. 31.12. 2018

På grunn av sammenslåingen av embetene i Troms og Finnmark

hadde Fylkesmannen i Troms redusert kapasitet til å koordinere arbeidet med myndighetspålagt overvåking etter vannforskriften. Disse utfordringene er tidligere meldt til Miljødirektoratet.

Arbeidet med pålegg ble derfor begrenset til nye pålegg til:

Avinor -Langnes lufthavn,Tromsø (resipientundersøkelse)

10 resipientundersøkelser (C-undersøkelser) – ulike oppdrettsaktører.

Vi satte i gang et arbeid med å lage et foreløpig overvåkingsprogram med å identifisere ulike objekter i ferskvann og marint, men det resulterte ikke i nye pålegg i 2018 utover de som er nevnt over.

Det skal rapporteres på fylkesmannens... (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlig styring av kommunesektoren etter retningslinjene i rundskriv H-2143.

Fylkesmannen samler hvert år alle ordførere og rådmenn til det store Januar møtet. Her settes det fokus på de viktigste satsinger og styringssignaler, innfor Fylkesmannens ansvarsområde, som er rettet mot kommunene. Fylkesmannen har fått gode tilbakemeldinger fra kommunene på å formidle statlig politikk å denne måten i stedet for at vi utarbeider et omfattende forventningsbrev til kommunene. For øvrig foregår det samordnende aktivitet i det årlige Sjeffmøtet(samfunnsikkerhet og beredskap), i Krisekommunikasjonsnettverket, i samordning av tilsyn i regi av tilsynsgruppe med deltakelse fra regionale tilsynsmyndigheter og i plansamarbeidet med regional planmyndighet/Troms fylkeskommune, i Motorforum og gjennom omfattende samarbeid om barn og unge i Sjumilssteget.

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse av embetets tiltak for samordning av statlig tilsyn etter kommuneloven, herunder tilsyn fra andre tilsynsetater enn Fylkesmannen selv. Fylkesmannen skal kort opplyse om hva som er gjort for å fremme og formidle læring hos kommunene i de tilsynene som er gjennomført. Fylkesmannen skal også gi en kort og overordnet vurdering av den samlede tilsynsbelastningen på kommunene i sitt fylke, både generelt og når det gjelder enkeltkommuner. Med tilsynsbelastning menes blant annet om tilsynet krever mye ressurser i kommunen og om tilsyn er samordnet i tid.

Vi har årlige møter med andre statlige virksomheter der tilsyn er hovedtema. Vi har invitert inn Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Statens veivesen og Komrev Nord. I 2018 ble dette møtet gjennomført 2. februar. I møtet utveksler vi informasjon og tilsynsplaner.

Internt har vi en tilsynsgruppe med representanter fra alle avdelingene. Gruppen møtes jevnlig for å utveksle informasjon, ideer, tilsynsplaner, tilsynsmetodikk og for å samordne tilsynene.

Fylkesmannen skal rapportere på... (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på det generelle veiledningsarbeidet om kommuneøkonomi, herunder hvilke tiltak som er iverksatt for å rapportere inn korrekte KOSTRA-data til riktig tid og veiledning til kommunene om bruken av disse dataene til styring i kommunene.

Fylkesmannens veiledning retter seg både mot de ansatte i kommuneadministrasjonen og de folkevalgte. Vårt mål med veiledningen er at den skal bidra til bedre kunnskap og kompetanse om kommuneøkonomi og sunn økonomiforvaltning i kommunene. Veiledning skjer både gjennom møter og konferanser med kommunene, og i brev og e-poster og på telefon.

Fylkesmannen har i 2018 som vanlig gitt veiledning til kommunene om det økonomiske opplegget for kommunene for påfølgende år, ved å lage et grundig informasjonsskriv til kommunene om kommuneproposisjon og statsbudsjett. Mange kommunene benytter vår skriftlige informasjon direkte inn i sine budsjett- og økonomiplandokumenter. Fylkesmannen deltok også med presentasjoner på KS' konferanser om kommuneproposisjonen i mai, og statsbudsjettet i oktober. Dette ble videre fulgt opp med veiledning pr e-post og telefon.

Fylkesmannen er opptatt av å bruke KOSTRA-data i all dialog med kommunene, f. eks. i rapport om økonomiske nøkkeltall eller kommunebilder til den enkelte kommune i forbindelse med kommunemøter.

I 2018 utarbeidet vi en rapport om status i kommuneøkonomien i Troms allerede i mars på bakgrunn av de foreløpige KOSTRA-tallene som SSB publiserer. I denne rapporten sammenstilte vi også tall fra kommunenes budsjett- og økonomiplaner. Etter vårt syn er det viktig å synliggjøre kommunens økonomiske nøkkeltall også framover i tid.

De statistikkrapportene vi lager har flere funksjoner, blant annet legges de ut på nett og er dermed tilgjengelig for offentligheten og presse. Videre er vi kjent med at mange kommuner benytter statistikkene direkte i sitt arbeid. For Fylkesmannen er KOSTRA-tallene et viktig grunnlag for vår dialog med kommune. Vi vil også framheve at både Fylkesmannen og kommunen gjennom utarbeidelse og synliggjøring av statistikken får et godt grunnlag for kvalitetssikring av tallene. Fylkesmannen tar i mange tilfeller kontakt med kommunene om manglende eller ulogiske/urimelige tall som framkommer i statistikkene.

I tillegg til statistikk om KOSTRA økonomi- eller tjenstedata utarbeider Fylkesmannen ofte statistikk om befolkningsprognoser til møter og presentasjoner. Fylkesmannen ser det som viktig at kommunen i alt planarbeid tar utgangspunkt i både den demografiske utviklingen og utvikling i kommunens økonomiske handlefrihet.

Fylkesmannen har over flere år hatt fokus på KOSTRA-rapporteringen i dialogen med kommunene. Vi har purret kommunene mht. manglende innlevering av både skjemaer og regnskap og det har også vært tettere dialog i «vinduet» der kommunen kan korrigere data i mellom 15. mars (foreløpig publisering) og 19. april. Det er svært gledelig at alle kommunene i 2017 og 2018 rapporterte i tide til å komme med i den foreløpige publiseringen 15. mars. I tillegg er det tatt direkte kontakt med de kommunene som har feilregistreringer innenfor eiendomsforvaltning. Vi tar sikte på å følge opp dette arbeidet videre i 2019.

Som ledd i å gjennomføre ROBEK-kontroll for alle kommunene, gjennomgås alle årsbudsjett og økonomiplaner. I denne sammenheng kontrollerer vi også de formelle kravene til budsjettets innhold, herunder budsjettskjemaer, og gir skriftlig tilbakemelding til alle kommunene.

Fylkesmannen har årlig en fagsamling for økonomisjefene og andre med faglig ansvar innenfor økonomi i kommunene (Økonomiforum Troms). Det faglige innholdet hadde i 2018 blant annet fokus på Fylkesmannens oppdrag og nye organisasjon, ny kommunelov, kommunestruktur, innovasjonsprosjekter og havbruksfond. Det var god deltakelse og kommunene mener samlingen fungerer godt som en arena for kompetanseheving, erfaringsutveksling og nettverksbygging. Samlingen finansieres i fellesskap ved tilbakeholdte skjønnsmidler kr 100 000 og NKK (Norsk kemner- og kommunekasserer forbund) med kr. 25 000.

Det har i 2018 vært arrangert kommunemøter i Dyrøy, Karlsøy og Ibestad. På kommunemøtene treffer Fylkesmannen kommunens politiske og administrative ledelse. Kommuneøkonomi er et fast tema på disse møtene, og blir også grundig behandlet i Fylkesmannens kommunebilde som sendes kommunen i forkant.

Kommuneøkonomene er også involvert i embetets arbeid med å gi innspill og tilbakemeldinger til kommunenes planstrategier og samfunnsplaner, og vi er her spesielt opptatt av å sikre sammenheng mellom økonomiplanen og kommunens planverk for øvrig.

Det skal rapporteres særskilt om... (fra kapittel 7.3.6.3.2 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBEK og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBEK, herunder hvordan pedagogiske (veiledning), juridiske (lovlighetskontroll og lånegodkjenning) og økonomiske (skjønn) virkemidler er benyttet.

Ved inngangen til 2018 var det 2Troms- kommuner i ROBEK - Torsken (innmeldt i 2001) og Nordreisa (innmeldt i 2004).

Veiledning overfor og oppfølging av kommuner i ROBEK er en prioritert oppgave for Fylkesmannen. Målet er å bidra til å gjenopprette balanse i kommuneøkonomien ved å sikre en felles forståelse av den økonomiske situasjonen i kommunene, synliggjøre det kommunaløkonomiske handlingsrommet og å være en pådriver for at det gjennomføres konkrete tiltak for å følge forpliktende plan for inndekning av underskudd. Når det gjelder hvilke tiltak som skal gjennomføres er Fylkesmannen alltid tydelig på at det er det kommunen selv med kommunestyret i spissen som avgjør.

For å kontrollere om kommuner skal registreres inn/ut av ROBEK har Fylkesmannen i 2018 gjennomgått kommunenes årsbudsjetter for 2018, økonomiplaner for 2018-2021 samt årsregnskaper for 2017. Fylkesmannen fant ikke grunn til å melde noen kommuner inn i registeret på bakgrunn av gjennomgangen. Nordreisa kommune ble meldt ut på bakgrunn av fullført inndekning av underskudd i henhold til årsregnskapet for 2017, 25. juni 2018.

Det ble gjennomført lovlighetskontroll av årsbudsjettet for Nordreisa og Torsken i mai 2018. Ingen vedtak ble opphevet. Begge kommunene fikk også godkjent låneopptak, Torsken for viderefremidlingslån og kassekreditt 14. januar 2018 og Nordreisa for kassekreditt 1. februar 2018 og lån til investering i anleggsmidler i forbindelse med lovlighetskontrollen i mai.

I lovlighetskontrollene ga vi tilbakemeldinger om budsjettet, forpliktende plan for inndekning av underskudd og økonomiplanen som styringsdokument. Det er viktig for Fylkesmannen at tilbakemeldingen også kan tjene som veiledning overfor ROBEK-kommunene.

Fylkesmannen følger løpende opp utviklingen i ROBEK-kommunene gjennom året ved å følge med på kommunens periodiske rapporter og budsjettreguleringer.

Det gjennomføres minst ett økonomimøte pr. år med ROBEK-kommunene i Troms. Det fokuseres her på oppfølging av forpliktende plan for inndekning av underskudd og tiltak for å gjenopprette økonomisk balanse, budsjett/økonomiplan og økonomisk utvikling. Fylkesmannen har et klart ønske om at hele formannskapet deltar på disse møtene i tillegg til administrativ ledelse. Møtet med Torsken ble avholdt 20. november 2018 i Gryllefjord.

Fylkesmannen mener at måten møtene blir gjennomført på har stor betydning for hvorvidt vår oppfølging har gjennomslagskraft og bidrar til å sette kommunene bedre i stand til å gjenopprette balanse i kommuneøkonomien. Godt forberedte møter, en klar dagsorden og klare forventninger til hva kommunen skal bidra med er nøkkelfaktorer for å få dette til. Videre skrives det referat fra møtene som sendes til kommunene, slik at oppfølgingen ved neste møte blir sikret. Kommunens oppgave er å redegjøre for økonomisk status i innværende år og arbeidet med budsjett/økonomiplan og forpliktende plan for inndekning av underskudd. På ROBEK-møtene er det stort fokus på dialog med kommunens politiske ledelse (formannskapet).

Torsken har klart inndekning som forutsatt i 2016 og 2017 og rapporterer i ROBEK-møtet i november 2018 at de trolig også klarer inndekning i henhold til planen i 2018. Kommunen er for øvrig vedtatt sammenslått med Lenvik, Tranøy og Berg fra 01.01.2020 til nye Senja kommune.

Kun Kåfjord kommune er pr. i dag i faresonen for innmelding i ROBEK. Kommunen fikk i 2016 et regnskapsmessig underskudd på 4,5 mill. kr. som ble vedtatt dekket inn i 2017 og 2018. Kommunen dekte inn 4 mill. kr. i 2017 og må dekke 0,5 mill. kr. i 2018 for å unngå ROBEK-innmelding. Fylkesmannen har fulgt opp kommunen gjennom kommunemøte i 2017 og via gjennomgang av kommunens periodiske økonomirapportering i 2017 og 2018. Fylkesmannen har i brev av 6. november 2018 uttrykt bekymring for den økonomiske utviklingen i kommunen.

ROBEK-kommunene er i 2018 tildelt basisskjønnsmidler på linje med øvrige kommuner i Troms (basisskjønnet utgjør ca. 90 % av fylkesrammen). Torsken kommune fikk i 2018 tildelt kr. 600 000 i kriseskjønn begrunnet i ekstraordinære kostnader i forbindelse med ressurskrevende brukere.

Prosjektskjønnsmidlene for 2018 ble tildelt prosjekter der flere kommuner har gått sammen om prosjekter innen digitalisering/velferdsteknologi, totalforsvar og akuttberedskap i barnevernet. Både Torsken og Nordreisa inngikk inngikk i større samarbeidprosjekter som fikk støtte i denne forbindelse.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene. Kort om fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i ISORD, og formidling av resultatene.

Av de totale skjønnsmidlene til Troms for 2018 på 100,7 mill. kr. besluttet Fylkesmannen å fordele 90,7 mill. kr. i forbindelse med statsbudsjettet for 2018, og holde tilbake 10 mill. kr. til fordeling i løpet av budsjettåret. Hoveddelen av skjønnsrammen i Troms blir altså fordelt som basisskjønnsmidler i statsbudsjettet i oktober (ca. 90 %). Midlene fordeles etter en modell som baseres på objektive KOSTRA-data og som tar hensyn til blant annet ressurskrevende brukere, samferdsel, befolkningsutvikling og samlet KOSTRA-tjenestenøkkel (utfordringer på de store sektorene som helse, skole, barnehage, barnevern og sosial). Det er gjort mindre justeringer i modellen ved behov. Informasjon om fordelingsmodellen gjøres kjent for kommunene og legges ut på våre nettsider.

Fylkesmannen kriseskjønnsmidler skal ivareta uforutsette og akutte forhold i kommunene av vesentlig karakter, og blir fordelt etter søknad (frist 1. oktober). I tråd med retningslinjene skal det holdes av minst 5 % av skjønnsmidlene til kriseskjønnsmidler, Fylkesmannen har i 2018 fordelt ca. 5,140 mill.kr. kriseskjønn. Det kom inn 8 søknader med samlet søknadsbeløp på 21 mill. kr. Midlene ble fordelt til 4 kommuner til blant annen dekning for brann i avfallsanlegg i Nordreisa, uforutsette utgifter knyttet til omsorgsovertakelse av 8 barn i en flyktningfamilie i Lavangen og uforutsette utgifter i forbindelse med ressurskrevende brukere i Målselv og Torsken. I de to sistnevnte tilfellene har vi også gjort en vurdering i forhold til at Torsken er en ROBEK-kommune som følger planlagt inndekningsplan, mens Målselv har en anstrengt økonomi og er i en omstillingsfase.

Fylkesmannen har videre støttet kommunene med midler til Januarmøtet (for ordførere og rådmenn) og Økonomiforum (faglig samling for økonomisjefene i fylket), samlet kr. 365 000.

2017 var første året ISORD ble tatt i bruk i Troms, embetet fordelte ikke prosjektskjønnsmidler i 2015 og 2016 pga. kommunereformarbeidet og folkevalgtopplæringen.

Fylkesmannen fordelte kr. 4 530 000 i prosjektskjønn gjennom ISORD i 2018.

Fylkesmannen lyste i 2018 ut prosjektskjønnsmidler innen digitalisering inkludert velferdsteknologi, totalforsvar og akuttberedskap i barnevernet. I utlysningen ble kommunene oppfordret til å gå sammen om større prosjekter. Det ble videre åpnet for at det kunne søkes om støtte til flerårige prosjekter.

På bakgrunn av 19 innkomne søknader støttet Fylkesmannen i 2018 12 prosjekter innen satsingsområdene med et samlet beløp på 4,5 mill. kr.

7 av prosjektene som ble støttet i 2018 var videreført fra 2017. Vi har presisert i vår tilbakemelding til kommunene at søknad om videreføring forutsetter tilfredsstillende rapportering. Kommunene er bedt om å rapportere på framdrift i prosjektene innen 1. februar 2019.

Ved fordeling av prosjektskjønsmidlene ble det samarbeidet med Helse- og omsorgsavdelingen som er involvert i fordeling av Helsedirektoratets kompetanse- og innovasjonstilskudd, hvor deler av potten går til velferdsteknologiprojekter i Troms.

Ingen av prosjektene som ble tildelt prosjektskjønsmidler i 2017 og 2018 er ferdigstilt ennå, slik at det er for tidlig å rapportere om resultater. Framdriftsrapporter fra fjoråret viser imidlertid god framdrift i de fleste prosjektene, og det synes som om det har vært positivt for gjennomføringskraften i prosjektene at kommunene har gått sammen om større, flerårige prosjekter. Fylkesmannen vil komme med mer utfyllende rapportering av resultater og virkninger av prosjekter i årsrapporten for 2019 når vi har fått noen sluttrapporter.

Fylkesmannen har ved flere anledninger (blant annet Januarmøte for alle ordførere og rådmenn og Økonomiforum for alle økonomisjefene) trukket fram spesielt vellykkede prosjekter. Presentasjoner av disse prosjektene har vært godt tatt imot blant andre kommuner. Vi har siste år spesielt trukket fram følgende to digitaliseringsprosjekter:

"Polar Sky" er et samarbeidsprosjekt mellom Salangen, Lavangen og Gratangen. Kommunene er de første i Norge som tar steget helt ut i en offentlige nettsky (Office 365 og Azure). Første del av prosjektet har hatt som mål å bygge en moderne, skalerbar, fleksibel, og robust plattform som vil være grunnlaget for å kunne realisere KS-digitaliseringsstrategi i tiden som kommer. Andre del av prosjektet dreier seg om å ta den nye plattformen i bruk når det gjelder utnyttelse av ny teknologi (f eks velferdsteknologi) og muligheter for samhandling på tvers av kommuner og fagfelt. Den største gevinsten pr. nå er knyttet til leveransen av «modern workplace» for kommunenes ansatte, denne teknologien skal bidra til økt produktivitet og kvalitet i forvaltningen.

"Den digitale innbygger" er et samarbeidsprosjekt mellom Nordreisa, Skjervøy, Lyngen, Storfjord og Kvænangen om å utvikle nye digitale innbyggertjenester i den kommunale tjenesteproduksjonen ved hjelp robotiserings-teknologier, integrasjoner og regelstyrt deltakelse i saksbehandlingen.

Prosjektets mål er å gjøre kommunikasjon med innbyggerne i regionen mest mulig digital, og sikre tilgjengelige tjenester døgnet rundt. I prosjektet har man allerede fått utviklet og iverksatt digitale tjenester som: Foresattportal skoler, søknad barnehage, søknads system for grunnskole, Min Eiendom, SvarUT i flere fagsystemer, samtidig digital postboks og innlogging med minID.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.

Fylkesmannen viser til rapportering i tabell over antall saker. Ingen av sakene hadde habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	4	0	4
På eget initiativ	0	0	0

En lovlighetsklage er i tillegg avvist.

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.5.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal gi en kortfattet omtale av hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om.

Fylkesmannen mottar mange henvendelser med spørsmål av kommunalrettslig art, og det er også gråsoner hvor det i stor grad veiledes også om kommunalretten innenfor plan- og bygningslovsfeltet, generell forvaltningsrett, og kommuneøkonomiområdet. Kommunesammenslåingsprosessene i fylket har også generert slike spørsmål.

Vanlige tema er reglene om saksbehandling i folkevalgte organer, reglene om utreden/søknad om fritak fra vervet som folkevalgt, spørsmål

knyttet til organisering av interkommunale samarbeider. Det er også utstrakt veiledning i mer forvaltningsrettslige tema, som innsyn, klagebehandling, habilitet m.m, men hvor spørsmålsstiller er folkevalgte, eller saken skal behandles i folkevalgt organ.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.5.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det interkommunale samarbeidet i Troms er omfattende og helt nødvendig for at mange av fylkets små kommuner skal være i stand til å gi et forsvarlig tjenestetilbud. Det er ikke uvanlig at en kommune deltar i over 50 ulike interkommunale samarbeid. Fylkesmannen har startet arbeidet med å skaffe oss en mer systematisk oversikt over antall samarbeid den enkelte kommune deltar i og hvilke tjenester dette dreier seg om. Dette arbeidet har vi som ambisjon å fortsette i 2019 i det nye embetet for Troms og Finnmark. Fylkesmannen har fått NIVI Analyse AS til å kartlegge kommunenes hovedutfordringer i 14 av fylkets 24 kommuner (basert på intervjuer med ordfører og rådmann i den enkelte kommune). Status for det interkommunale samarbeidet og utfordringer fremover er også tatt opp i rapporten. Svarene fra kommunene i Midt-Troms er sannsynligvis godt dekkende for situasjonen i resten av fylket. I rapporten fremkommer det at:

Behovet for interkommunalt samarbeid vurderes som voksende. Det skyldes økte kompetansekrav og nye oppgaver. Det vektlegges også at sterkere fagmiljøer er en forutsetning for vellykket rekruttering og god kvalitet på tjenestene

Samarbeidsbehovet dreier seg om en rekke oppgaver som IKT, administrative støttefunksjoner, kompetansekrevene velferdstjenester innenfor f.eks. rus, psykiatri og barnevern og ikke minst planlegging og næringsutvikling.

Det er behov for restrukturering og forsterkning av etablerte samarbeidsordninger i retning av bredere regionale løsninger. Det blir sagt at IKT og oppgaver som omtales som «de tunge velferdsoppgavene» krever langsiktige forpliktelser og enighet om fordeling av vertskommunesansvar mellom faste partnere. Flere av rådmennene sier at alternativet til en slik organisering av samarbeidet i faste kommuneblokker vil være et mer kortsiktig og shoppingorientert samarbeid, som kan bli «dyrt, ustabil og ustyrlig».

Slik Fylkesmannen ser det, vil en fortsatt utvidelse og bedre strukturering av det interkommunale samarbeidet være en del av prosessen for fremtidige frivillige endringer i kommunestrukturen i fylket.

Fylkesmennene skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Fylkesmannen har i 2018 behandlet 13 klager etter offentleglova. Av disse ble 3 stadfestet, mens klager fikk helt eller delvis medhold i 10 av disse.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelse (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlige innsigelser, **herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog**. Rapporten skal omfatte informasjon om antall planer møtt med innsigelse fra statlige etater inklusiv fylkesmannen, antall planer møtt med innsigelse bare fra fylkesmannen og antall planer der innsigelser fra andre statsetater er avskåret.

Vi har ikke hatt planer hvor det har vært nødvendig å avskjære. Ingen interne innsigelser er stoppet. Men innsigelser kan drøftes til å få annet utfall.

Samordning av statlige innsigelser

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat
Antall planer på offentlig ettersyn hvor fylkesmannen har samordnet uttalelser med statlige innsigelser	8
Antall innsigelser som er fremmet	8
Antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene	0
Antall innsigelser som er avskåret	0

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten for 2018 skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten for 2018 skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Viser til rapportering på resultatmål 3.3.1.1.4.1. Fristen ble ikke forlenget i noen saker.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
97	36	35	27	0	0	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.9.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere plansaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Se rapportering på resultatmål 3.3.1.1.5.1

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	21
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	109
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	11
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	2

Tiltak for å løse boligsosiale problemstillinger i kommunen (fra kapittel 7.3.6.10.1 i TB)

Rapportere på

Beskriv minst to tiltak gjennomført av flere regionale aktører under fylkesmannens ledelse for å løse boligsosiale problemstillinger i kommunene.

Fylkesmannen i Troms (FM) har en samarbeidsavtale (2016-2020) med Husbanken (HB) region nord. I forbindelse med etablering av det nye embetet Troms og Finnmark er det laget et forslag til ny avtale. Denne arbeides det med i skrivende stund.

Tiltak:

- 1) Regionalt planforum: I forkant av regionalt planforum har vi et formøte med HB for å gjennomgå ulike problemstillinger rundt sakene som skal opp på møtet. Dette gjør vi for å samkjøre oss. I de tilfeller HB ikke har mulighet til å stille på regionalt planforum har vi telefonisk formøte og Fylkesmannen bringer husbanken sine notater og synspunkter til møte. Dette har fungert veldig bra og er videreført i 2019.
- 2) Husbankonferansen 2018: FM refunderte utgifter til NAV ansatte som deltok på HB- konferansen. Fylkesmannen hadde også innlegg om "det gode bomiljø" på konferansen.
- 3) Investeringsstilskuddet: fortløpende samarbeid/saksbehandling internt hos Fylkesmannen og med Husbanken i den enkelte sak. Samarbeidet er organisert i fysisk møter (skype).
- 4) Kunnskapsgrunnlag: HB og FM utveksler informasjon. HB har levert kunnskapsgrunnlag og FM har levert kommunebilder for Troms.

- 5) Foyer, Unge i risikosonen: FM har utbetalt 1,4 mill. til Harstad kommune for denne satsingen.
- 6) 0-24 samarbeidet: (tilskuddsordningene og strategier/prosjekter/satsinger i sammenheng): FM har fått bfv inn i Sjumilsstegets aktivitetsplan for 2018.
- 7) Opplæringsseminar for barnerepresentantene: FM, i samarbeid med Troms Fylke og HB arrangerte seminar for barnerepresentantene i Troms og Finnmarks kommuner.

Ett viktig tiltak som var planlagt i 2018, men ikke ferdigstilt er opplegg rundt et internt seminar om helhetlig boligpolitisk planlegging. Dette er et tett samarbeid mellom FM og HB. Målsettingen er å samordne ulike etater hos FM i forhold til boligpolitikk. Dette er knyttet opp mot HBs 15 målsettinger sett opp mot avdelingenes oppgave portefølje.

Utfordringer med boligsosialt arbeid i samfunn- og arealplanlegging:

I forbindelse med kommunenes arbeid med kommuneplanens arealdel blir kommunene oppfordret til å sette blant annet funksjonskrav til alle, enkelte eller deler av boområdene, jmf PBL §11-9 (særskilt punkt 5). En slik bestemmelse utløser funksjons- og kvalitetskrav i reguleringsplanen (PBL§12-7 pkt. 4 og 5). Siden godt over 95% av planene i Troms er private reguleringsplanforslag er det viktig med en bestemmelse i arealdelen som bidrar til å sette blant annet funksjonskrav (utover TEK17) til enkelte boområder i reguleringsplanen

Utfordringene:

Vi erfarer at kommunen benytter seg i altfor liten grad av bruk av §11-9 i PBL.

Ved større reguleringsplaner etterlyser vi, tidlig i planløpet, vurderinger i forhold til boligsosial handlingsplan og hvordan de kan bruke reguleringsplanen for å realisere boligsosial handlingsplan. Vi kommer til kort i dette arbeidet og mangler sterkere incitamenter.

Vi erfarer at kommunene, generelt sett, har god oversikt over sitt boligsosiale behov, men det er for lite tydelig i kommuneplanen samfunnsdel med oppfølging i arealregnskap og videre omsetting i arealdisponering.

Boligsosiale problemstillinger i kommunene

Tiltak 1: Boliger og oppfølgingstjenester for mennesker med rusavhengighet og psykiske lidelser	Tiltak 2: Egnede boliger for vanskeligstilte barnefamilier	Ev. tiltak 3 eller flere
1. Fokuset via uttalelser til Husbankens investeringstilskudd til boliger for personer med rus/psykisklidelse 2. Poengtert for kommunene via LOT ROP. 3. Boligoppfølgingsfokus via tilskuddene "Kommunalt rusarbeid" og "Langvarig, sammensatte" 4. Internt samarbeid mellom Helse- og sosialavd., Planavd og Justis- og kommunalavd. Spesielt fokus på samarbeid mellom helse og sosialområdet.	1. Husbankkonferansen i Tromsø 31.10.-1.11. 2018. På konferansen var tema barn og unge: boligens betydning, oppvekstmiljø, forskning og Husbankens virkemidler. NAV-kontorene fikk økonomisk støtte fra Fylkesmannen for å delta på denne konferansen. 2. Harstad kommune har søkt om tilskudd gjennom «Tilskudd til tilbud til mennesker med langvarige og/eller sammensatte tjenestebehov» til prosjekt med å opprette «Foyer». Dette er en modell som har som mål å støtte ungdom uten fast bopel i etableringsfasen. Harstad fikk 1, 4 mill fra oss til dette prosjektet, og vi følger prosjektet opp sammen med Husbanken. 3. Vi har utarbeidet standardformuleringer i planuttalelser	

Tiltak 1: Dialog med Husbanken om dette. Husbanken har vært i tvil, og etterspør i egen organisasjon/ oppdragsgiver hvordan oppdraget rent praktisk bør løses.

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.11.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall lærlinger i 2018. Det skal også framgå innenfor hvilke fag.

Vi hadde en lærling i 2018 innen IKT driftsteknikerfaget.

Rapportering på fellesføring 2018 (fra kapittel 7.3.6.12.1 i TB)

Rapportere på

Embetet skal i årsrapporten redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetens anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet. Se kap. 4.1 Fellesføringer 2018

Vi følger statens regelverk for anskaffelser. I tillegg har vi utarbeidet et eget internt regelverk som beskriver rutiner for våre innkjøp. Etter hvert som våre gamle kontrakter løper ut, går vi over til å bruke rammeavtalene som Statens innkjøpsentral har inngått. Vi har i 2018 ikke inngått

noen større kontrakter. Når det gjelder områder der vi vurderer at det kan være fare for f.eks sosial dumping, kontrollerer vi at det foreligger relevante arbeidskontrakter.

Regjeringens inkluderingsdugnad (5 % målet) (fra kapittel 7.3.6.13.1 i TB)

Rapportere på

I årsrapporten skal Fylkesmannen redegjøre for hvordan rekrutteringsarbeidet har vært innrettet for å nå 5 %- målet og målene for inkluderingsdugnaden, jf. Rundskriv H-3/18 sendt ut juli 2018.

Fylkesmannen i Troms har ikke ansatt noen med hull i CV eller funksjonsnedsettelse i perioden. Dette begrunnes ut fra kvalifikasjonsprinsippet og manglende kandidater som kan omfattes av dugnaden.

Kort beskrivelse av aktiviteten... (fra kapittel 7.3.7.1.1 i TB)

Rapportere på

Kort beskrivelse av aktiviteten på området, herunder oversikt over:

- Tros- og livssynssamfunn som mottar tilskudd og antall medlemmer det er gitt tilskudd for
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

Fylkesmannen har tatt i bruk digital tilskuddsløsning for tilskudd til tros- og livssynssamfunn, og statistikk som viser både navn på disse trossamfunn, antall medlemmer og tilskuddsbeløp er enkelt tilgjengelig på <https://trusamfunnsak.fylkesmannen.no/tilskudd>. Totalt innvilget vi kr. 5 845 395 til totalt 21 tros- og livssynssamfunn i 2018.

Ett trossamfunn ble slettet i 2018, og vi mottok én søknad om registrering av nytt trossamfunn. Søknaden er til behandling hos oss i nytt embetet p.t.

Fylkesmannen har fortsatt åpen tilsynssak vedr. Tromsø katolske stift, og avventer avgjørelse av klage til behandling hos departementet på deres nye søknad om etablering av nytt trossamfunn. Denne søknaden håndteres av Fylkesmannen i Oslo og Viken. For øvrig har vi ikke hatt tilsyn på dette området.

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.7.2.1 i TB)

Rapportere på

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi mottok **52** søknader om tillatelse til å spre asken for vinden i 2018.

Fylkesmannen har behandlet 45 søknader om tillatelse til å spre asken for vinden samme år. Av disse ble 43 innvilget, og 2 avslått. Avslagsprosenten er særlig lav på dette området fordi vi forsøker å gi god og utfyllende veiledning til de som tar kontakt om hvilke rammer som eksisterer i regelverket.

Vi har ikke hatt til behandling noen søknader om privat gravplass eller behandlet klage over enkeltvedtak truffet av kommune i medhold av gravferdsloven.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.7.3.1 i TB)

Rapportere på

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

I 2018 har vi ikke mottatt søknader om dispensasjon fra påbud om at utsalgssteder skal holde stengt på helligdager. Vi har heller ikke mottatt søknad fra kommuner om at Fylkesmannen ved forskrift skal bestemme at et område skal regnes som typisk turiststed. Vi har ved et tilfelle gitt veiledning om regelverket i helligdagsfredloven § 5 vedrørende hvilke utsalgssteder som er unntatt fra påbudet om å holde stengt på helligdager.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven, jf. VØI pkt. 5.3.2 og bakgrunnsinformasjon (metodehåndbok og egen mal for rapportering). Fylkesmannen skal beskrive hvilke risikovurderinger som ligger til grunn for valg av tema og tilsynsobjekt. Med risikovurdering mener vi hvilke vurderinger og konklusjoner fylkesmannen har gjort på bakgrunn av de valgte kildene. Fylkesmannen skal sende inn foreløpig tilsynsrapport fortløpende i eget skjema på FM-nett.

Barnehage

Ved valg av kommuner, tilsynstema og dimensjonering, har vi i 2018 lagt vekt på vår kunnskap om kommunene gjennom BASIL, mangel på barnehagefaglig kompetanse i kommunen, manglende deltakelse på regelverksamlinger, bekymringsmeldinger fra innbyggere/foreldre/ media og omorganisering av sektoren. I tillegg sørger vi for at det er en viss rullering av tilsynet mellom de enkelte kommunene i Troms fylke.

Vi har fått et bedre system og en bedre praksis med å følge opp at tilsynsobjektene retter regelverksbrudd som er avdekket gjennom tilsyn. Likevel har vi enkeltkommuner som ikke klarer å rette pålegg.

Vi har valgt å føre tilsyn med kommunenes plikt til å påse barnehagens regelverketterlevelse da vi vurderer at det er høy risiko for at kommunene ikke i tilstrekkelig grad oppfyller dette lovkravet. Flere kommuner mangler barnehagefaglig kompetanse. Erfaringer fra tilsyn med små kommuner viser at det fortsatt er utfordrende for disse kommunene å ivareta rollen som både barnehageeier og -myndighet, og at det er liten kontinuitet i kommunenes ansvar for å påse regelverketterlevelse, jf. barnehageloven §§ 8 og 16.

Vi har samlet skole, barnehage og barnevernrådet på Oppvekst- og utdanningsavdelingen. All statistikk viser at det kommer for få bekymringsmeldinger fra barnehagene til barneverntjenesten. I tillegg har vi hatt flere alvorlige hendelser i vårt fylke som gjør at det har vært nødvendig med et stort fokus på barnehagens opplysningsplikt til barnevernet. Vi har derfor i 2018 hatt et spesielt fokus på kommunens ansvar for å påse barnehagens regelverketterlevelse etter § 22 om opplysningsplikten.

Skole

Vi har hatt en noe lavere aktivitet med tanke på antall tilsyn i 2018 enn tidligere år. Samtidig er de tilsynene som er gjennomført omfattende med tanke på antall temaer og kontrollspørsmål som har vært sjekket ut. De stedlige tilsynene vi har gjennomført er alle ledd i Felles nasjonalt tilsyn fra 2018.

Til grunn for valg av tilsynsobjekter for tema spesialundervisning har vi brukt opplysninger vi har fått inn i klagesaker om spesialundervisning og andre henvendelser fra foreldre til elever i grunnskolen. Vi mener det er noe dårlig kompetanse i sektor når det gjelder krav til enkeltvedtak i forvaltningsloven og i særreglene om enkeltvedtak om spesialundervisning i opplæringsloven kapittel 5. I forbindelse med vårt arbeid som håndhevingsmyndighet etter opplæringsloven § 9 A-6 har vi også fått opplysninger om skolenes praksis når det gjelder elever som har faglige utfordringer og som ikke får spesialundervisning, og elever som har innvilget spesialundervisning, men hvor skolene ikke følger dette godt nok opp. Dette har i en del tilfeller ført til at elevene får en opplevelse av mistriivsel på skolen og dermed ikke får oppfylt retten til å ha et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. opplæringsloven § 9 A-2. Manglende oppfyllelse av rettighetene til elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet kan altså føre til at elever opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Vi mener derfor at temaet spesialundervisning er svært viktig å føre tilsyn med og at konsekvensene ved lovbrudd på dette området i mange tilfeller får konsekvenser både for elevenes utbytte av opplæringen og for deres trivsel i skolen.

Når det gjelder tema grunnskoleopplæring for voksne, så planla vi to tilsyn på området, men vi fikk kun gjennomført ett av disse. Årsaken til at det andre ikke ble gjennomført, var at vi fikk svært mange meldinger om elevens skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-6, som vi måtte prioritere foran tilsyn som var planlagt, men ennå ikke varslet. Tilsynsobjektene for de planlagte tilsynene var valgt ut fra at de er blant de tre største kommunene i fylket. Fylkesmannen i Troms hadde ikke tidligere gjennomført tilsyn på dette temaet og vi ønsket derfor å undersøke praksisen til en av de største kommunene i fylket, dette for å nå ut til flere deltakere/brukere av grunnskoleopplæring for voksne.

Vi har for øvrig god oversikt over tema i klagesaker og henvendelser og bruker disse aktivt i vår risikovurderinger i tillegg til tilgjengelig statistikk i GSI og skoleporten. Dette legges til grunn for våre risikovurderinger når vi skal velge ut tema og objekt for våre tilsyn.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særskilte tilfeller)/skole	Tema for tilsynet	Stedlig/skriftlig	Antall poeng	Delt tema(er) i tilsynet (skriv inn alle dersom flere).	Dato for åpning av tilsyn	Dato for foreløpig tilsynsrapport	Status tilsyn per 31.12	Er foreløpig rapport sendt til Udir	Eventuel tilleggsinn
Barnehage	Dyrøy kommune	Dyrøy barnehage	Egenintiert	Stedlig	4	Barnehagelovens § 2 om barnehagens innhold og § 4 om foreldreråd og samarbeidsutvalg.	23.01.2018	23.03.18	Avsluttet	Ja	Klage fra barnehage og barnehage fulgte ikke

Barnehage	Salangen		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn, Egenintiert	Stedlig	5	Kommunens plikt til å påse at barnehagen drives i samsvar med gjeldende regelverk jf. barnehageloven § 8. Under temaet kontrollerte vi tilsyn jf barnehageloven § 16 og opplysningsplikten ja barnehageloven § 22	16.02.2018	11.06.2018	Endelig rapport	Ja	
Barnehage	Nordreisa		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn, Egenintiert	Stedlig	5	Kommunens plikt til å påse at barnehagen drives i samsvar med gjeldende regelverk jf. barnehageloven § 8. Under temaet kontrollerte vi tilsyn jf barnehageloven § 16 og opplysningsplikten ja barnehageloven § 22	07.02.2018	08.06.2018	Endelig rapport	Ja	
Barnehage	Lavangen		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn, Egenintiert	Stedlig	5	Kommunens plikt til å påse at barnehagen drives i samsvar med gjeldende regelverk jf. barnehageloven § 8. Under temaet kontrollerte vi tilsyn jf barnehageloven § 16 og opplysningsplikten ja barnehageloven § 22 og dispensasjoner fra utdanningskravet jf. forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 1.	29.06.2018	19.12.2018	Foreløpig rapport	Ja	
Barnehage	Tromsø		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Stedlig	5	Kommunens plikt til å påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk jf. barnehageloven § 8. Under temaet kontrollerte vi også tilsyn jf barnehageloven § 16.	11.09.2018	17.12.2018	Foreløpig rapport	Ja	
Opplæring	Harstad	Medkila barneskole	Spesialundervisning	Stedlig	6	1. Fatte vedtak, 2. planlegge, gjennomføre, følge opp, 3. Skoleeiers forsvarlige system med 1 og 2	23.03.2018	05.06.2018	Endelig rapport	Ja	
Opplæring	Harstad	Hagebyen ungdomsskole	Spesialundervisning	Stedlig	6	1. Fatte vedtak, 2. planlegge, gjennomføre, følge opp, 3. Skoleeiers forsvarlige system med 1 og 2	23.03.2018	05.06.2018	Endelig rapport	Ja	

Opplæring	Lenvik	Senter for læring og integrering (SLI)	Grunnskoleopplæring for voksne	Stedlig	6	1. skolens arbeid med å veilede og vurdere rettigheter og å fatte vedtak, 2. gjennomføre opplæringen, 3. skoleeiers forsvarlige system med 1 og 2.	09.07.2018	10.12.2018	Foreløpig rapport	Ja	
Opplæring	Kåfjord	Olderdalen skole	Spesialundervisning	Stedlig	7	1. PPTs arbeid med sakkyndig vurdering og hjelpe til skolene, 2. Fatte vedtak, 3. Planlegge, gjennomføre og følge opp	13.07.2018	27.11.2018	Foreløpig rapport	Ja	
Opplæring	Kåfjord	Manndalen skole	Spesialundervisning	Stedlig	7	1. PPTs arbeid med sakkyndig vurdering og hjelpe til skolene, 2. Fatte vedtak, 3. Planlegge, gjennomføre og følge opp	13.07.2018	27.11.2018	Foreløpig rapport	Ja	

Rapportering av antall meldte skolemiljøsaker (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere om antall meldte skolemiljøsaker til embetene som håndhevingsmyndighet, resultat av behandlingen og saksbehandlingstid.

Fylkesmannen i Troms mottok 83 saker i 2018. 11 av sakene kom inn rett før årsskiftet og ble ikke ferdigbehandlet før årsskiftet.

I 42 saker konkluderte vi med brudd på aktivitetsplikten og i 29 saker konkluderte vi med at aktivitetsplikten var oppfylt. En av sakene ble trukket av foreldrene da de fikk innvilget skolebytte av skoleeier. I vårhalvåret hadde vi en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 45 dager, mens vi for høsthalvåret hadde 31 dager. Vi fikk inn to nye medarbeidere i mai 2018 og fra og med august hadde vi større kapasitet til å behandle sakene. Vi har lagt stor vekt på å høre elevene før vi fatter vedtak og noen ganger tar det tid å få organisert denne høringen. Vi har lagt stor vekt på at høringen av eleven skal skje på en mest mulig trygg måte og vi reiser derfor ut til elevens hjemkommune for å legge best mulig til rette for at eleven skal føle seg trygg. Dette er ressurskrevende, men vi mener dette er viktig av hensyn til eleven selv og for å kunne ivareta kravene i FNs barnekonvensjon på en best mulig måte.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Barnehage

Vi har også i 2018 mottatt mange bekymringsmeldinger. Vi tror at dette skyldes den begrensa muligheten til foreldre å klage på barnehagens innhold. Bekymringsmeldingene fra foreldre gjelder f. eks psykososialt miljø, ledelse, foreldresamarbeid, pedagogisk tilbud og ivaretagelse av barna. Vi sender regelmessig denne type henvendelser til den aktuelle kommune med anmodning om å utøve sitt ansvar for å påse regelverketterlevelse. Fylkesmannens veiledning og skriftlige tilbakemeldinger til kommunene og foreldre bidrar ofte til at henvendelsene ikke fører til konkrete klagesaker. Fylkesmannen prioriterer å bruke tid på dette arbeidet.

Skole

Vi hadde en liten økning i antall klagesaker på standpunkt sammenlignet med 2017. Andelen stadfestelser gikk noe ned i forhold til i 2017, hvor vi stadfestet den fastsatte standpunkt-karakteren i ca. 45 % av sakene, mens vi i 2018 stadfestet i ca. 40 % av sakene. For begge disse to årene var det likevel en markant nedgang i antall oppbevelser sammenlignet med tidligere år, noe vi tror kan ha sammenheng med at vi tidlig i 2017 gjennomførte to fagdager om sluttvurdering for å få opp kvaliteten på skolenes arbeid. Vi mener at denne satsinga har gitt bedre kompetanse ute i sektor om kravene i forskrift til opplæringsloven som omhandler vurdering.

Vi hadde i 2018, som i 2017, en god del klager som gjelder skolebytte. Det gjennomgående er at elever/foreldre ønsker å få bytte skole til en annen skole enn nærskolen på grunn av at de ønsker å fortsette på samme skole etter flytting internt i en kommune. I en god del av disse tilfellene er det også anført tilleggs momenter som sosiale årsaker og særlige behov for å opprettholde tilknytning til tidligere nærskole. Når det

gjelder vår praksis, hadde vi en ganske markant økning i antall opphevinger i disse sakene i 2018 sammenlignet med i 2017. En del av dette forklares med at vi i vår saksbehandling har blitt mer bevisst på å kontrollere at kommunene har hørt elevene og gjort vurderinger av hva som er best for elevene i disse sakene. Vi

har sett at kommunene gjør det de mener er en barnets beste vurdering, men at disse vurderingene ofte er for generelle og ikke tar inn i seg konkrete vurderinger vedrørende det aktuelle barnet.

Når det gjelder klager på spesialundervisning har vi ikke stadfestet noen av de ti vedtakene vi fikk inn til overprøving som klageinstans. Det er vår vurdering at skolene/kommunene har store utfordringer på området spesialundervisning, og dette er også et område vi fulgte opp gjennom tilsyn i 2018 og hvor vi vil fortsette å gjennomføre tilsyn i 2019.

Vi viser også til at vi hadde tre saker om ekstra år i grunnskolen etter opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd, hvor vi omgjorde/innvilget ekstra år i ett tilfelle og vi opphevet i to saker. Også i disse tilfellene hadde kommunen gjort for dårlige vurderinger av hva som er best for de konkrete elevene sakene handlet om.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	1	0	1	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 16 a	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 19 e	3	1	1	1	0
Barnehageloven § 19 g	4	2	0	2	0
Barnehageloven § 19 h	0				
	8	3	2	3	0

Vi har behandlet 1 sak om rett til skryss jf. § 19 f. Resultat - medhold.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	1	0	0	1	0
Spesialundervisning, § 3-6	1	0	0	0	1
	2	0	0	1	1

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	44	0	18	26	0
Spesialundervisning, § 5-1	10	4	0	6	0
Skoleplassering, § 8-1	16	2	7	7	0
Ekstra år i grunnskolen, § 2-1 fjerde ledd	3	1	0	2	0
Tegnspråkopplæring, § 2-6	1	0	0	1	0
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	1	0	0	1	0
Sum	75	7	25	43	0

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialundervisning, § 5-1	1	0	1	0	0
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	2	2	0	0	0
	3	2	1	0	0

Status på samarbeidsarena og kompetanseutviklingstiltak for skole (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en status på etableringen av samarbeidsarena mellom skoleeiere og UH-institusjoner, med sikte på kompetanseutvikling i grunnopplæringen. Fylkesmannen skal redegjøre for hva som er nyttige erfaringer og utfordringer i dette arbeidet. Fylkesmannen skal gi en beskrivelse av de tiltakene som er lagt til rette innenfor fagfornyelse, skolemiljø og andre relevante tiltak som inngår i kompetansemodellen.

Samarbeidsforum for Troms fylke i den desentralisert kompetanseutviklinga ble opprettet i august 2017. Forumet består av representanter fra FM, UiT (administrativ ledelse) og de regionale nettverkene (regionkontakt og én skoleeier pr. nettverk). I tillegg stiller det nasjonale nettverket for internasjonale friskoler med sin regionkontakt. Troms fylkeskommune ble invitert med i Samarbeidsforum fra i januar 2018, og har siden dette deltatt i forumet. I 2018 har vi hatt fire møter i Samarbeidsforumet.

I tillegg til Samarbeidsforum har vi etablert ei gruppe som består av FM, regionkontakter og UiT (fagpersoner). Fagpersonene fra UiT skal ha en nøkkelrolle som bindeledd mellom regionene og UH, og de skal lede hver sitt fagteam med særlig ansvar for de ulike regionene. I denne gruppa skal vi dele erfaringer fra arbeidet med kompetanseutvikling i regionene og utarbeide forslag til en langsiktig fylkesplan.

Erfaringer og utfordringer:

Sammenslåing av embete og fylke: Sammenslåingen av embetene Troms og Finnmark i 2019 og den påfølgende fylkessammenslåingen i 2020 har ført til at vi i 2018 begynte å diskutere hvorvidt det vil være hensiktsmessig å slå sammen Samarbeidsforumene. Vi hadde felles møte for samarbeidsforumene i Troms og Finnmark tidlig i 2018. Erfaringene fra dette møtet førte til at vi valgte å ha separate fora ut 2019, blant annet fordi et felles forum ville hatt svært mange medlemmer og at vi var kommet ulikt i prosessen med dekom.

Sammenheng mellom dekom og rekom: Vi har i løpet av 2018 sett at arbeidet med dekom og rekom har en tendens til å bli parallelle prosesser uten at vi klarer å se dem helt i sammenheng. Utfordringen for oss er å finne en struktur som sikrer at kompetanseutviklinga, til tross for at den består av to separate ordninger, blir koplet sammen.

Få alle skoleeiere med: I 2018 var det fortsatt én kommune som ikke var med i ordninga. I tillegg har vi ikke lyktes i å få alle friskoler og Svalbard inn i ordningen.

UH som samarbeidspartner: Det har tatt tid for lokal UH å rigge seg om slik at de kan komme i posisjon til å være en langsiktig samarbeidspartner for regionene.

Beskrivelse av av de tiltakene som er lagt til rette innenfor fagfornyelse, skolemiljø og andre relevante tiltak som inngår i kompetansemodellen:

Hver region har ulike satsingsområder innen dekom. I Troms er 13 av 24 kommuner med i den nasjonale satsinga Inkluderende barnehage- og skolemiljø. Vi har signalisert at arbeidet med denne satsinga må ses i sammenheng med - og gjerne forsterkes gjennom tiltak i dekom.

Alle regionene har siden tidlig i 2018 hatt fokus på fagfornyelsen. Som en følge av dette var det enighet i Samarbeidsforum om å arrangere en felles fagdager om fagfornyelsen. Den første av disse hadde verdigrunnlaget i ny overordnet del som tema og ble gjennomført i slutten av 2018.

Status på samarbeidsarena og kompetanseutviklingstiltak for barnehage (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en status på etableringen av samarbeidsarena for barnehagemyndighet, barnehageeiere og UH-institusjoner. Fylkesmannen skal redegjøre for hva som er nyttige erfaringer og utfordringer i dette arbeidet, og gi en helhetlig status på kompetanseutvikling på barnehagefeltet i fylket i henhold til tiltakene i revidert kompetansestrategi for barnehage (2018-2022).

Fylkesmannen skal også rapportere i tabell på tiltak innenfor kompetanse og rekruttering på barnehageområdet.

Rapporteringskravet er splittet i to (se kapittel 7.3.8.8) av tekniske grunner for å koble riktige tabeller til årsrapporteringen.

Barnehage

Kommunene i Troms har over lang tid vært, og er fremdeles, organisert i fem regionale nettverk. Med Longyearbyen har vi til sammen 25 kommuner. Hver region har utpekt en regionkontakt.

I januar 2018 informerte vi regionkontaktene og UH- sektor om ordningen med Rekom og Samarbeidsforum. På dette møtet ble vi enige om videre informasjon og framdrift i arbeidet med å etablere et Samarbeidsforum.

Vi sendte deretter ut informasjonsskriv til kommuner og barnehager, holdt informasjonsmøte med barnehagemyndigheter, barnehageeiere, UIT, PBL, fagforeninger, KS, og andre.

Vi holdt videre oppstartsmøte for Samarbeidsforum i april 2018, og nytt møte i juni 2018. Samarbeidsforumet består av en representant fra barnehagemyndigheten og en fra barnehageeier i hver region, med unntak av Tromsø regionen som deltar med fire representanter, representanter fra UiT og Fylkesmannen.

Vi gjennomførte en enkel kompetansekartlegging i alle barnehagene i Troms basert på temaene i kompetansestrategien. Resultatene fra denne kartleggingen, samt kommunenes kompetanseplaner ble lagt fram i Samarbeidsforum i slutten av september. På møtet ble det nedsatt en arbeidsgruppe som har startet arbeidet med å utvikle en langsiktig kompetanseplan for Troms.

Midlene for 2018 ble fordelt i Samarbeidsforum etter søknad fra barnehageeiere. Det ble samtidig etablert kontakt mellom barnehageeiere og UIT.

Det har vært både nyttig og nødvendig å bruke tid på å etablere felles forståelse av intensjonen med revidert kompetansestrategi. Barnehagene

skal utvikle sin praksis basert på forskningsbasert kunnskap, og universitetet skal få mer praksisnær kompetanse som kan bidra til å videreutvikle barnehagelærerutdanningen. Dette vil få betydning for det videre planarbeidet.

Helhetlig status på kompetanseutvikling på barnehagefeltet i fylket i henhold til tiltakene i revidert kompetansestrategi for barnehage (2018-2022).

Vi har også i 2018 videreført vårt arbeid med å implementere ny rammeplan for barnehagers innhold og oppgaver.

I implementeringsarbeidet i 2018 har vi også fokusert på rammeplanens lovkrav om samisk innhold og oppgaver, og tildelt midler til etablering og drift av samiske nettverk. En del av kompetansemidlene 2018 er brukt til en 20 % prosjektstilling hos oss. Denne stillingen har bidratt til at vi i tillegg til det generelle arbeidet med implementering av ny rammeplan, har kunnet reist ut til enkelt kommuner med ytterligere informasjon og kunnskap om ny rammeplan. Deltakere på disse samlingen har vært styreere, pedagogiske ledere og fagarbeidere og assistenter.

Vi har også tildelt midler til barnehagefaglig grunnkompetanse, fagbrev for barne- og ungdomsarbeidere og tilretteleggingsmidler for lokal prioritering. I år har vi prioritert ABLU og samlingsbasert utdanning, samisk språk og fagskole.

I Troms er 13 kommuner deltakere i den samlingsbaserte satsingen inkluderende barnehage- og skolemiljø.

Vi har erfart at når "vi er tettere på" kommunene og barnehagene fører dette til større interesse for deltakelse, blant annet i kompetansetilbud som regelverkssamlinger, samt større interesse for å søke om kompetansemidler, etablere kontakt med fagmiljø og delta i regionale nettverk mv. I år har vi kun en kommune som ikke har søkt om kompetansemidler med begrunnelse i at de ønsker å slutføre et tidligere prosjekt.

Kompetansetiltak tabell 1

Kompetansetiltak	Midler brukt	Antall deltakere totalt	Andel deltakere fra kommunale barnehager	Andel deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	0	0	0 %	0 %
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	380	50	70 %	30 %
Kompetanseutviklingstiltak for samisk	150 000	50	40 %	60 %
Økonomisk tilrettelegging	700	28	82 %	18 %

Kompetansetiltak tabell 2

	Kompetansemidler til kommuner og barnehager
Midler brukt	4 567 000
Andel barnehagemyndigheter som har fått midler	92 %
Andel kommunale barnehager som deltar i tiltak	75 %
Andel ikke-kommunale barnehager som deltar i tiltak	84 %
Andel barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	33 %
Andel barnehager deltatt på tema: språkmiljø	8 %
Andel barnehager deltatt på tema: realfag	6 %
Andel barnehager deltatt på tema: barn med særslitte behov	0 %
Andel barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	52 %
Andel barnehager deltatt på tema: danning og kulturelt mangfold	0 %
Andel barnehager deltatt på tema: annet	10 %

Gjør oppmerksom på at flere barnehager har jobba med flere tema

Rapportering på forvaltning av tilskuddsordningene (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Årsrapporten skal inneholde en egenvurdering av hvordan embedene forvalter tilskuddsordningene i henhold til retningslinjene og gjeldende regelverk. Fylkesmannen skal redegjøre for eventuelle avvik i utføringen av forvaltningen og gi en omtale av iverksatte tiltak.

Barnehage

Tilskuddsordningene er forvaltet i henhold til retningslinjer og regelverk. Tilskuddskontroll - tiltak for å styrke norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i barnehagen er sendt tre kommuner. Svarfrist 15. februar.

Skole

Tilskuddsordningene er i all hovedsak forvaltet i henhold til retningslinjer og regelverk. Vi har imidlertid like etter overgangen til 2019 avdekket en beklagelig feil som vi ser i sammenheng med at det den siste tiden før årsskiftet har vært en ekstraordinær situasjon med svært stort press på vår kapasitet grunnet frister både for avslutning av oppgaver og systemer i "det gamle" embedet og tilsvarende for oppretting og klargjøring til utførelse av arbeidsoppgaver i det nye sammenslåtte embedet. I denne situasjonen har det skjedd en menneskelig svikt ved at rest-utbetalinger av

finsktilskudd og finsk studiehjemler ikke har blitt utbetalt ihht gjeldende rutine. Selv om vi ser denne svikten som et utslag av en ekstraordinære situasjon, finner vi det viktig og riktig å endre våre rutiner for å forebygge lignende svikt fremover. Derfor vil vi i fremtiden opprette X-notat i ePhorte hvor det tydelig fremgår for leder og saksbehandler(e) hvor langt vi er kommet i tilskuddsforvaltningen og hva som gjenstår av arbeid til enhver tid. Det vil også her vises til hvilke data i interne skyggeregnskap som er aktuelle for det arbeidet som gjenstår. Et slikt X-notat gjør at en sak ikke kan avsluttes i ePhorte ved årsskifte selv om alle journalpostene i saken er besvart/avskrevet – slik tilfellet var i 2018. For å avslutte saken må også X-notatet ferdigstilles. En slik ordning vil gi leder et bedre innsyn i saksbehandlingen og vil gjøre det lettere å få oversikt over hva som gjenstår av arbeid. Det vil også gjøre det enklere for nye saksbehandlere å overta arbeidsoppgaver ved fravær av primærsaksbehandler. I tillegg vil vi legge inn i virksomhetsplanen et *fast* møtepunkt i november hvor status for tilskuddsforvaltning av ulike tilskudd gjennomgås av saksbehandler(e) og leder.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen per 31.12.2018, antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2018, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.
- Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning
- Ressurser avsatt til kontrollarbeid

Andel årsverk i faggruppe reindrift under Plan-, Reindrift- og samfunnssikkerhets avdelingen 4,33 årsverk

I 2018 har det vært 6 personer som har jobbet med kontroll i Landbruksavdelingen. Det er anslått at det er brukt om lag 0,8 årsverk til kontroll i 2018. I anslaget er det ikke tatt med ressurser brukt til kontroller som utføres som ledd i saksbehandlingen.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos FM per 31.12.2018	12.0
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos FM per 31.12.2018	5.5
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2018 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	0.8
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2018 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	0.3
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2018 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	6.0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2018 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	1.0
Antall enheter/landbrukskontor i fylket per 31.12.2018	21.0
Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2018	30.0

Av de 12 årsverk på landbruksavdelinga går ett årsverk med til prosjekt Ut på vidda som er finansiert av LMD og knyttet til næringsutvikling reindrift.

Rapporter på tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett... (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett, herunder omfang (kilometer/kroner) for nybygging, ombygging og vedlikehold av skogsvegnettet.

Aktivitet

Skogsvegbygging er et viktig tiltak for å få infrastruktur inn i skogområder slik at skogressursene blir tilgjengelige for maskinell drift. Det er marginal driftsøkonomi innen leveranse av lauvtrevirke, og spesielt innen driftsapparat som leverer flisvirke til biobrenselanlegg. Bygging av skogsbilveger inn i viktige skogområder er det beste tiltaket for å redusere terrengtransport og dermed bedre driftsøkonomien. Topografien og marginale lauvskogressurser i Troms tilsier i midler tid at det også må bygges veger med traktorvegstandard for tilgang til ressursene.

Det er bevilget ca 6,6 mill kroner til skogsvegbygging i år. 54 % av midlene er bevilget til skogsbilvegprosjekter, mens resterende 46 % er bevilget til traktorvegprosjekter. Interessen for å søke midler er god. Søknadene kommer fra hele fylket, men de fleste søknader er fra Midt-Troms. 14 % av de nye tilskottssøknadene i år var midlertid ikke var gyldige på grunn av formelle mangler. Dette gjelder for enkeltkommuner og kunne vært løst ved bedre faglig gjennomgang i kommunen.

Investeringer

Vegbyggingsaktiviteten har vært god i år. Det er utbetalt 5,45 mill innen ordninga. Ca 68 % av tilskottsutbetalinga er for skogsbilveganlegg. For skogsbilveger er investeringene likt fordelt mellom nyanlegg og ombygging.

Ferdigstillinger

Det er ferdigstilt 11 skogsbilveganlegg i år. Det er ferdigstilt 3,47 km med ny skogsbilveg. Det er ferdigstilt 2,77 km med ombygging av skogsbilveg. Gjennomsnittlig kostnad for nyanlegg er 417 kr/m og for ombygging 468 kr/m. Det er store variasjoner mellom veganlegg i kostnadene pr meter ferdig bygd veg på grunn av eks. sprenging, meisling av berg og fraktkostnader på grus.

Det er ferdigstilt 21 traktorveganlegg i år, fordelt på 13 km nyanlegg og 2,7 km ombygging. Gjennomsnittlig byggekostnad for traktorveger er for nyanlegg 185 kr/m og for ombygging 106 kr/m.

Vedlikehold

Skogeierne i Troms har generelt lite innestående skogfondsmidler. Få skogeiere har dermed skogfond disponibelt til bruk på vegvedlikehold. Egne oppsparte midler brukes ofte til vedlikehold. Dette framkommer ikke av statistikken i skogfondssystemet.

Den eldre delen av skogsbilvegnettet har jevnt over behov for ombygging for å tilfredsstille kravene i gjeldende normaler for landbruksveger.

Tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett

Skogsbilveier - type tiltak	Veilegende (km)	Tilskudd (kr)	Skogfond (kr)
Nybygging	3.5	1 072 249.0	0.0
Ombygging	2.8	958 705.0	47 030.0
Vedlikehold			

Tabellen viser data for ferdigstilte skogsbilveganlegg med tilskott for 2018

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart... (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5.
- Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Følgende kommuner har ikke ajourført AR5 i 2018: Kvæfjord, Skånland, Ibestad, Tranøy, Torsken, Berg, Karlsøy, Storfjord og Skjervøy. De aller fleste av disse kommunene har aldri ajourført AR5.

Vi erfarer at kommunene ikke klarer å sette av nok ressurser internt til at ajourføring gjennomføres i henhold til kravene. Grunnet manglende prioritering og for lite personell/for dårlig kompetanse i egen kommune, ligger mange Tromskommuner årevis på etterskudd med oppdatering/ajourføring av AR5. I 2018 fikk noen av kommunene erfare at manglende oppdatering av AR5, slo negativt ut for saksbehandlingen av produksjonstilskudd. Ajourhold av AR5 og gårdskart har vært fokus på våre forvaltningskontroller.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Kommuner uten ajourføring/oppdatering	Antall kommuner som ikke har ajourført/oppdatert	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	38 %	9	24

Tallene gjelder ajourføring/oppdatering i 2018.

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning... (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

I 2018 har vi gjennomført fire stedlige forvaltningskontroller av i alt fem kommuner i Troms. Det ene landbrukskontoret som er kontrollert har ansvaret for landbruksforvaltningen i to kontrollerte kommuner. Vi har fått skriftlig svar på vår kontrollrapport fra alle kommunene hvor vi gjennomførte stedlig kontroll.

I tillegg til den stedlige kontrollen ble det gjennomført dokumentkontroll i tre kommuner. Dokumentkontrollen gjaldt ordningen tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Alle dokumentkontrollene er avsluttet.

Forvaltningskontrollene viser at vi treffer ganske godt med våre risikovurderinger, både med tanke på typen ordning som kontrolleres og utvalgt kommune. Erfaringen er at forvaltningskontrollene er viktig, og at de som regel blir positivt mottatt av kommunene. Resultatene av forvaltningskontrollene viser at kommunene sliter med mye av de samme fagområdene/temaene. Dette er nyttig for oss å ta med i videre veiledning av kommunene.

Kontrollene viser også at det er krevende der det kun er én ansatt saksbehandler i kommunen som jobber med landbruksforvaltning. Ofte jobber også denne ansatte med saker som ikke gjelder landbruk. Det er ikke enkelt å være alene på et fagområde og samtidig være tilstrekkelig oppdatert på alt av regelverk. Deler av regelverket er også krevende.

I henhold til tabell i årsrapport skal det gis en oversikt... (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

I henhold til tabell i årsrapport skal det gis en oversikt over og en vurdering av klager og dispensasjonssøknader behandlet av fylkesmannen.

Oversikt og vurdering av klager og dispensasjonssøknader fremgår av tabellen under.

Klage- og dispensasjonssaker

Betegnelse på rapporteringskrav	Klager medhold	Klager delvis medhold	Klager avslag	Klager under behandling	Dispensasjoner innvilgelse	Dispensasjoner avslag
Produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid	0	0	2	0	9	1
Avløsning ved sykdom og fødsel mv.	0	0	0	0	23	0
Tidligpensjon for jordbrukere	0	0	0	0	0	0
Regionale miljøtilskudd	0	0	0	0	0	0
Veterinære reiser	0	0	0	0	1	0
SMIL	0	0	2	0	1	0
NMSK	0	0	0	0	0	0

Saker tatt opp av eget tiltak fremgår ikke av oversikten. De aller fleste av dispensasjonssakene under produksjonstilskudd, gjelder søknadsfristen. Når det gjelder avløsning ved sykdom og fødsel mv. er det innvilget totalt 23 dispensasjoner. Alle dispensasjonene gjelder kravet om næringsinntekt. I mange av sakene er det gitt dispensasjon flere ganger som følge av lang tids sykdom e.l.

Godkjente bruksregler og utarbeidede distriktsplaner (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)**Rapportere på**

- Rapporter på andel godkjente bruksregler og andel utarbeidede distriktsplaner
- Beskriv hvilke tiltak fylkesmannen har gjennomført knyttet til brudd på bruksreglene, samt ulovlige gjerder og anlegg.

I Troms reinbeiteområde har alle distrikter i Troms har utarbeidd bruksregler fra perioden 2009-11. De distriktene som ikke laget egne bruksregler fikk disse utarbeidd av daværende reindriftsforvaltning. I ettertid har 2 distrikter oppdatert sine planer godkjent av reindriftsstyret i 2018.

I 2018 hadde vi ingen tiltak knyttet til brudd på bruksreglene eller ulovlige gjerder og anlegg.

Vi har en spesiell sak knyttet bruksreglene for distriktet Lakselvdalen og Lyngsdalen. Nye bruksregler ble vedtatt av distriktet i 2010, senere godkjent av områdestyret og reindriftstyret. Problemet her er at de ved godkjenningen fikk utvida beite- og oppholdrettsrett på Könkämö sameby og Helligskogen reinbeitedistrikter sine områder. I den ikke ratifiserte norsk svenske reinbeitekonvensjonen er Lakselv/Lyngsdalen i områdeprotokollene fra Svensk-Norsk reinbeitekonvensjon gitt en gjennomflyttingsrett på 10 dager gjennom området. I bruksreglene godkjent av reindriftsstyret er distriktet gitt en beite- og oppholds rett fra 15.10-15.12 i de samme områdene. Både Könkämö sameby og Helligskogen Rbd. har reagert og bedt FM følge opp forholdet. FM har ikke kunnet sanksjonere Lakselvdalen/Lyngsdalen Rbd., da deres rettighet er gitt av overordna myndighet. Saken har vært tatt om med LMD og landbrukdirektoratet ved en rekk anledninger uten at det har resultert i endringer i en svært uheldig konflikt. Saken er nå under oppfølging av et advokatfirma som Helligskogen Rbd har leid inn i 2018.

Avkortinger produksjonstilskudd (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort analyse/vurdering av kommunenes arbeid med avkorting ved feilopplysninger

Avkorting ved feilopplysning er jevnlig tema på kommunesamling og følges alltid opp ved forvaltningskontroll i kommunene. Kommunene er derfor godt kjent med regelverket. I en del tilfeller har kommunene tatt kontakt med Fylkesmannen for veiledning på dette området, men utover dette har ikke Fylkesmannen oversikt over omfanget av tilfeller hvor kommunene har avdekket feilopplysning. Hovedinntrykket er at kommunene i stor grad gjør en vurdering av avkorting når kommunen avdekker feilopplysning. I en del tilfeller vurderer kommunene at det ikke skal avkortes. Generelt begrunnes dette med at feilopplysning skyldes en misforståelse, og at søker har henvendt seg til kommunen innen endringsfrist for å få veiledning uten at kommunen har hatt kapasitet til å følge opp. I de tilfellene hvor det avkortes er hovedtrenden at avkortingsstørrelse tilsvarer merutbetalingen feilopplysningen ville medført. Fylkesmannen har ikke overprøvd noen av kommunenes vedtak om avkorting ved feilopplysning i 2018. Fylkesmannen har hatt to slike saker til klagesaksbehandling. I disse sakene ble ikke klagen tatt til følge.

Skade- og erstatningsomfanget etter avlingssvikt i jordbruket (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)

Rapportere på

Etter en svært tørr sommer har mange Fylkesmenn måttet legge ekstra innsats i prognosering av skade- og erstatningsomfanget etter avlingssvikt i jordbruket. I tørkeområdene må Fylkesmennene påregne ekstraordinær saksmengde for ordningen med erstatning etter avlingssvikt. Oppgaven er beskrevet i VØI pkt. 5.1.10.13 hvor det normalt kun skal avviksrapporteres. På grunn av årets ekstraordinære situasjon vil vi at Fylkesmennene skal rapportere på følgende;

- Kvantifiser forvaltningens ekstra innsats grunnet ekstraordinær avlingssvikt i jordbruket.
- Gi en kort oversikt over hvilke tiltak som ble iverksatt, i embetet og overfor kommunene
- Vurder effekten av tiltak som ble iverksatt
- Gi en kort vurdering av hvilke forhold som medvirket til eller vanskeliggjorde arbeidet for å nå Regjeringens mål om at erstatningssakene skal behandles i 2018.

Troms har hatt 85 søknader om avlingsskade. Det er færre enn i 2017, og det har ikke vært behov for å sette inn ekstraordinær saksbehandlerkapasitet. Vi har fulgt kommunene tett, både for å få oversikt over omfanget av søknader, og for å sikre at de behandlet søknadene før jul. Det var kun to søknader som ikke ble behandlet før årsskiftet, begge fordi det måtte innhentes flere opplysninger fra søker. Siste søknad ble behandlet 11 januar.

Fylkesmannen skal gi en samlet egenvurdering... (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en samlet egenvurdering av hvordan arbeidet med 0-24-oppgavet har fungert i henhold til embetets målsettinger og ambisjoner. Herunder skal det framkomme hvilke egne mål som er satt for arbeidet, jf, andre oppdrag 3.2.1.6.1. I egenvurderingen skal fylkesmannen vurdere hvilke tiltak som har gitt de beste resultatene og i størst grad bidratt til samarbeid og samordning i og mellom kommuner og fylkeskommunen, tjenester og institusjoner som arbeider for og med utsatte barn og unge og deres familier.

Arbeidet med 0-24-oppgavet har vært lagt til embetets Sjumilsstegsgruppe, som har hatt ansvar for både implementering av barnekonvensjonen og for å utforme mål og iverksette tiltak knyttet til TB 3.2.1.6.1.

Det er vanskelig å peke ut effekter av de ulike tiltakene og dermed gradere dem i forhold til hverandre. Vi mener imidlertid at vi har bidratt med en omfattende innsats på flere områder som har blitt tatt godt i mot av våre samarbeidspartnere i fylket. Dette gjelder både innsats rettet mot barn i risiko såvel som innsats rettet mot alle barn, d.v.s. primærforebyggende og helsefremmende tiltak. Her har barnekonvensjonen vært særlig fokusert som norsk lov.

Følgende mål og tiltak ble lagt til grunn for arbeidet i 2018:

MÅL 1

VI SKAL ARBEIDE FOR Å SIKRE AT BARN I TROMS BESKYTTES MOT VOLD OG OVERGREP OG FOR AT VÅRE LOKALSAMI OG MYNDIGHETER BLIR KOMPETENTE TIL Å AVDEKKE, MELDE FRA, INFORMERE, BISTÅ, BEHANDLE DE SOM RAMMES

Tiltak 1:

Vi arrangerte Sjumilsstegskonferansen 2018 med tema vold og overgrep sammen med RVTS Nord og Fylkesmennene i Nordland og Finnmark 10.-11.4. Konferansen «Barndommen følger oss livet gjennom» ble fysisk arrangert i Tromsø, men ble streamet i sin helhet og gjort tilgjengelig for våre nettsider. Det var 210 deltakere og meget stor interesse for konferansen som ble mye omtalt i media.

Tiltak 2:

Vi støttet Barnehuset i Tromsø sitt arbeid med å spre kunnskap med bruk av kroppskort som ledd i barnehagens pedagogiske arbeid med kr. 100.000,-. Dette førte til at alle barnehager i fylket fikk dette materialet til bruk i daglig arbeid. Vår kommunikasjonsavdeling bisto barnehuset med å lage en opplæringsfilm om bruk av kroppskortene. Denne ble vist på konferansen under tiltak 1 og ligger også på embetets og Sjumilsstegets facebookside.

Ut over de to overnevnte tiltak ble Handlingsplan for vold i nære relasjoner, samt varslet ending i plikt til å oppdage/melde/avverge vold for helsestasjonens personell presentert i en samling for storparten av Helseesykepleierne i Troms 8. mars 2018.

MÅL 2

VI SKAL ARBEIDE FOR Å SIKRE AT ANSATTE I NAV UTFØRER SINE OPPGAVER MED FOKUS PÅ BARNEPERSPEKTIV SAKSBEHANDLING OG KONTAKT MED VOKSNE FORSØRGERE.

Tiltak 1:

Fylkesmannen ledet prosjektet "Barneperspektivet i NAV", finansiert av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Prosjektet omfattet 5 lokale NAV-kontor, 4 fylkes-NAV-kontor, 4 fylkesmenn (Østfold, Oppland, Møre og Romsdal, samt oss), UiT Norges arktiske Universitet) og organisasjonen Voksne for barn, samt Nav Tromsø, som fikk midler til å bistå i det praktiske arbeidet. Prosjektarbeidet ble ledet av vår nasjonal koordinator for implementering av barnekonvensjonen. Ved årsskiftet 2018/2019 fikk direktoratet, innen fastsatt frist, sluttrapport med en rekke forslag til endringer i lokalt arbeid i NAV-kontor. Ved utgangen av januar 2019 ble også en egen håndbok for NAV oversendt.

MÅL 3**VI SKAL VIDEREUTVIKLE INTERN OG EKSTERN KOMPETANSE OM ALLE SIDER VED BARNES OPPVEKSTFORHOLD
UTGANGSPUNKT FOR TILTAK OVERFOR KOMMUNER - OG SAMHANDLING MED REGIONENS KOMPETANSESENTRA**

Tiltak 1:

Vi har hatt stort fokus på Utdanningsdirektoratets satsing «Inkluderende barnehage- og skolemiljø» - en kompetanseutvikling som skal styrke barnehagers, skolars og eieres kompetanse i å fremme trygge miljøer og forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser. Fylkesmannen følger og koordinerer arbeidet med barnehage- og skolebasert kompetanseheving på dette området i 13 kommuner i Troms.

Vi har hatt stort fokus på - og avsatt store ressurser til vårt interne arbeid med håndhevingsordningen for å sikre at barn og ungdom i fylket som ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt blir best mulig ivaretatt. Vi har også et målrettet arbeid ut mot sektor som skal sikre at kommunene selv ivaretar pliktene i nytt kapittel 9 A i opplæringsloven. Dette inkluderer kommunale og private skoleeiere, skoleledere, fylkeskommunen, PPT og skolehelsetjenesten, samt jevnlig samråd med mobbeombudet. Se egen rapport om dette.

For å sikre god samhandling omkring kap. 9 A i opplæringsloven, er den presentert i en samling for helsesykepleierne i fylket 8. mars 2018. Dette fordi skolehelsetjenesten og andre tjenester innen helse- og omsorg, som f. eks psykologtilbudet, er sentralt for å ivareta barn som er utsatt for mobbing.

Tiltak 2:

Vi hadde for 2018 planlagt om å videreutvikle og ferdigstille *fylkesbarnebildet for Troms*, en sammenstilling av tall og oversikter over barns situasjon sett fra hver enkelt fagavdeling. Førsteutkastet til dette bildet ble ferdig fra Sjumilsstegsgruppen tidlig vår 2018, men ledelsen besluttet - både av kapasitetsgrunner og siden man ønsket å avvente hvordan vi kan få dette til i det nye embetet fra 2019, at videre arbeid med dette skulle stanses. Vårt fylkesbarnebilde fra 2019 ble oversendt Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet som innspill til direktoratets pågående arbeid med å utvikle en kommunemonitor for flere typer tjenester.

Tiltak 3:

Vi startet våren 2018 et samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark som leder et eget 0-24-prosjekt med tanke på planlegging av ulike tiltak fra 2019. Dette har utviklet seg til et tett samarbeid mellom prosjektleder for 0-24 i Finnmark og nasjonal koordinator for implementering av barnekonvensjonen, som er kontor plassert i Troms. Dette førte bl.a. til en egen opplæringsdag for Hammerfest kommune 5.11.18 der barnekonvensjonen ble særlig fokusert. Det planlegges nye opplæringsdager for Nesseby og Kautokeino kommune og for et nettverk bestående av 15 kommuner i Finnmark våren 2019.

Tiltak 4:

Det har vært avviklet ett felles møte med regionens Kompetansesentre og flere møter med enkeltsentra, så som Korus, RVTS og RKBU.

Tiltak 5:

Vi har samarbeidet med Husbanken om «Handlingsplan Bolig for velferd 2018 – 2020» TILTAK 2 i handlingsplanen: TILRETTELEGGING FOI AT VANSKELIGSTILTE BARNEFAMILIER BOR I EGNET BOLIG

Husbanken arrangerte Husbankkonferansen i Tromsø 31.10.-1.11. 2018. På konferansen var tema barn og unge: boligens betydning, oppvekstmiljø, forskning og Husbankens virkemidler. NAV-kontorene fikk økonomisk støtte fra Fylkesmannen for å delta på denne konferansen.

Harstad kommune har søkt om tilskudd gjennom «Tilskudd til tilbud til mennesker med langvarige og/eller sammensatte tjenestebehov» til prosjekt med å opprette «Foyer». Dette er en modell som har som mål å støtte ungdom uten fast bopel i etableringsfasen. Harstad fikk 1, 4 mill fra oss til dette prosjektet, og vi følger prosjektet opp sammen med Husbanken.

Vi har utarbeidet standardformuleringer i planuttalelser.

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse... (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en redegjørelse for arbeidet og erfaringene embetet har gjort seg i det tverretatlige samarbeidsprosjektet «Forsøk med NAV-veileder i videregående skoler». Herunder bes det om en redegjørelse av konkrete tiltak i embetet og planer embetet har for det videre arbeid i fylket.

NAV-veileder i videregående skole har fra 2013 til 2017 vært arrangert som prosjekt ved NAV-Tromsø, hvor to videregående skoler i Tromsø deltok. NAV Tromsø hadde tre stillinger, og NAV veilederne hadde arbeidsplass ute på skolene fire dager i uken og en dag i uken på NAV-kontoret. NAV veilederne jobbet både med arbeidsrettet oppfølging, arbeidsavklaring og sosiale tjenester i NAV.

Fra høsten 2017 ble det innvilget midler til en stilling, og i tillegg til de to skolene som deltok fra starten, har ytterligere en yrkesfaglig skole blitt prioritert. Fylkesmannen har vært i styringsgruppa for prosjektet, og har også vært med å arrangere erfaringsspredningskonferanse høsten 2017. Målet med konferansen var å spre erfaringer og kunnskap til øvrige videregående skoler, NAV-kontor og andre samarbeidsparter, som ikke har vært med i prosjektet. Konklusjonen ble at det fortsatt må fokuseres på samarbeid mellom de ulike aktører som skal bidra til å redusere frafall i videregående skole. Det er fremhevet at gjennom arbeidet med å styrke samarbeid mellom de videregående skolene, oppfølgingstjenesten, NAV-kontorene mv. må det søkes å få på plass tydelige ansvarsforhold som ikke er personavhengige, men posisjonsavhengige.

NAV Tromsø fikk ikke i 2018 innvilget midler av AV-dir til fortsatt drift av prosjektet. NAV Tromsø avsluttet da å ha en egen veileder ute på de videregående skolene, og NAV-kontoret og skolene tar kontakt ved behov. Ved årsavslutning og forestående sammenslåing av embeter, hadde ikke Fylkesmannen i Troms konkrete tiltak og planer for videre arbeid, men i aktuelle arenaer må viktigheten av samarbeid mellom de nevnte aktører bli fremhevet.

Det todeltede målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på status i forvaltningen av det todeltede målet for rovviltpolitikken

Store tap i reindriften med innmeldt kalvetap på nesten 56% i 2018. Dette gjør at det blir lite grunnlag for uttak av produksjonsdyr og dermed tapte inntekter.

Landbruksavdelingen samarbeider med miljøvernavdelingen som har et hovedansvar for forvaltningen av rovviltarbeidet i fylket.

Tallene i organisert beitebruk viser at Troms fortsatt ligger på et gjennomsnittstap på rundt 6 % for sau/lam. Det har det gjort de siste årene. Beitesesongen 2018 har vært spesielt utfordrende i indre Troms der bjørn har forårsaket store tap av sau, og uten av det lykkes å felle bjørnen(e). Det har også vært store tap av sau/lam i Storfjord kommune, der det er kjente jerveynglinger og hvor det er dokumentert tap til jerv. Begge disse situasjonene krevde mye av forvaltningen i form av telefoner, møtevirksomhet, saksbehandling og håndtering av media. Miljøvern og landbruksavdelinga samarbeidet tett og systematisk rundt disse hendelsene sommeren 2018. I løpet av 2019 har vi planlagt at landbruksavdelingen skal bidra inn i selve saksbehandlingen av erstatningsoppgjøret for sau og lam tapte til fredet rovvilt, samt at vi planlegger aktiviteter overfor Storfjord kommune og beitenæringa der om tiltak for å få ned tapene av sau/lam.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Kommentarer til tabell for ressursrapportering:

ASD: Økt ressursinnsats for andre oppgaver sosialtjeneste. For fagmidler gjelder økningen prosjektet Sjumilssteget NAV, men skyldes en feilføring.

BLD: Reduksjonen skyldes vakanse pga. sykefravær.

HOD: Økt bemanning ved tilsetning i ledige stillinger. For fagmidler er det noe økt arbeidsinnsats på prosjekter, herunder økning i honorar til kontrollkommisjonen.

JD: Reduksjonen skyldes to vakanser som følge av permisjoner. For fagmidler gjelder reduksjon i honorar til representanter for enslige, mindreårige asylsøkere.

KLD: Økningen knytter seg til overføring av nasjonalparkforvalter fra fagmidler, men stilingen ble vakant høsten 2018. For fagmidler er det en reduksjon som følge av ny aktivitet/prosjekter, avsluttede prosjekter samt overføring av nasjonalparkforvalter til kapittel 0525.

KMD: Økningen knytter seg til arbeid med sammenslåingen av embetene i Troms og Finnmark.

KD: Bemanningen er økt og det er gjort tilsetninger i ledige stillinger.

LMD: Det er gjort tilsetninger i ledige stillinger samt at det er utført noe mindre arbeid på fagmidler i 2018 sammenliknet med 2017. For fagmidler gjelder økningen ny aktivitet/prosjekt knyttet til reintelling.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2018	Fagdep. 2018	Kapittel 0525, 2017	Fagdep. 2017
Arbeids- og sosialdepartementet	486	1 913	377	1 736
Barne- og likestillingsdepartementet	4 235	819	4 334	803
Helse- og omsorgsdepartementet	12 765	3 668	12 489	3 295
Justis- og beredskapsdepartementet	3 747	7 765	4 628	9 203
Klima- og miljødepartementet	11 189	4 235	10 766	4 549
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	39 767	716	37 677	702
Kunnskapsdepartementet	6 478	7 703	5 755	7 577
Landbruks- og matdepartementet	13 274	515	12 251	273
Andre	0	0	- 3	0
Sum	91 941	27 334	88 274	28 138

Resultatområde 570 Integrering av innvandrere ble overført fra JD til KD per 1.5.18, men inngår i beløpet for JD ovenfor. Regnskapsført beløp til og med 30.04 for kap. 0525 og fagdep. utgjør henholdsvis 114 og 0, mens fra 1.5 er det regnskapsført henholdsvis 235 og 26.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter i 2018 og etter en helhetsvurdering, mener vi at embetet har løst samfunnsoppdraget på en god måte. Dette er utførlig redegjort for i kapittel 2 og 3.

Det må likevel bemerkes at måloppnåelsen for 2018 er preget av et unormalt stort arbeidspress og krevende prioritering av oppgaveløsning grunnet arbeid med sammenslåing av de to nordligste embetene i hele 2018.

For embetets regnskapsresultat for alle kapitler/poster viser vi til årsregnskapet i kapittel 6

3.6 Andre forhold

Ingen rapport

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Strategisk og helhetlig styring skjer på følgende måte hos Fylkesmannen i Troms:

Ledergruppa har **ukentlige møter** som er vel innarbeidet i organisasjonen.

Vi har en **strategiplan** som gjelder frem til 1.1.2019. I tillegg har vi kommunikasjonsplan, plan for krisekommunikasjon, innkjøpsstrategi og intern økonomi- og virksomhetsinstruks.

Alle avdelinger gjennomfører årlige **VP-samlinger** ut fra føringer i vøi og tildelingsbrev. Alle områder blir da risikovurdert.

Vi har satt **klare krav for saksbehandlingsfrister** og krav om foreløpig svar dersom vi ikke klarer å overholde fristene. Vi har samhandlet på tvers av avdelingene med å lage felles maler for hvordan vi skal utforme enkeltvedtak. Styringssystemet vårt er tilgjengelig på intranett.

Avdelingsdirektørene har ukentlige møter med sine fagansvarlige for å følge opp resultater og aktiviteter som fremkommer av VP'ene. I tillegg kommer årlige medarbeidersamtaler med alle ansatte.

Lederutvikling følges opp hvert år. Embetsledelsen arrangerte fire **ledersamlinger** i 2018. Ei samling for ledergruppa for 2018, og tre samlinger for ny ledergruppe for Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

Medbestemmelse ble regelmessig ivare tatt gjennom faste møter. Siden vi var i en stor omstillingsprosess, gjennomførte ledelsen ukentlige møter med våre hovedtillitsvalgte gjennom hele året.

Våren 2018 ble det arrangert en **felles personalsamling for alle ansatte** hos Fylkesmannen i Troms og Fylkesmannen i Finnmark som ledd i vår omstillingsprosess.

Det ble ikke gjennomført en medarbeiderundersøkelse i 2018 i tråd med KMD sin beslutning.

4.1.1 Embetets risikostyring

Embetet har en egen policy for risikostyring. Det gjennomføres en risikovurdering av alle oppgaver/oppdrag i årlige virksomhetsplaner. I tillegg ivaretas risikostyring gjennom tertiale rapporteringer i ledermøtet.

Risikostyring på HMS- og informasjonssikkerhetsområdet blir gjennomført i embetets styringsverktøy RiskManager. Avviksbehandling blir utført i avviksmodulen, og risikovurderinger blir dokumentert og gjennomført i risikomodulen. Kvalitetsdokumentene som retningslinjer og lignende, blir revidert etter behov i dokumentstyringsmodulen.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vårt internkontrollsystem er basert på kravene i økonomiregelverket og styringsdokumentene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Internkontrollsystemet består blant annet av virksomhetsplaner, delegeringsreglement, risikostyring og interne rutiner.

Virksomhetsplanene (overordnet og avdelingenes) beskriver prioriteringer, ansvar og risiko knyttet til våre oppgaver i KMDs virksomhets- og økonomiinstruks (VØI) og i tildelingsbrevet (TB). Delegeringsreglementet beskriver hvordan fylkesmannens myndighet er delegert til avdelingsdirektører og videre til fagansvarlige.

Embetets intranett som kanal for rutiner og retningslinjer er godt innarbeidet i hele organisasjonen.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Bemanning

Vi hadde ved årsskiftet **121,2 årsverk**. Vi har god tilgang på godt kvalifiserte søkere til alle stillinger som lyses ut. Vi er ikke lønnsledende i fylket, men kan tilby utviklende og varierte oppgaver sett i sammenheng med gode velferdsordninger. Dette gjør oss til en veldig attraktiv arbeidsplass. Vår turnover var på 6,6 % i 2018.

Kapasitet

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og dette kan bli utfordrende for enkelte avdelinger.

Kompetanse

Vi er en solid kunnskapsorganisasjon. 85 % av våre medarbeidere har høyere utdanning i form av minimum bachelorgrad. Dette er en økning på 3 % fra 2017. 62 % av disse har master, og vi har flere medarbeidere med doktorgrad.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Samlet har embetet relativt begrenset omfang av eiendeler som skal registreres. Administrasjons- og HR-avdelingen har god oversikt over

eiendeler innen IKT, samt kjøretøy (registrert i ePhorte).

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Årsrevisjonen fra Riksrevisjonen (RR) i 2017 ble gjennomført uten merknader. Årsrevisjonen for 2018 er ennå ikke ferdigstilt.

Vi har ikke hatt noen spesielle avvik siden sist rapportering vedrørende informasjonssikkerhet eller HMS.

Nye personvernregler er informert om og lokal GDPR-kontakt er etablert.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Vår turnover var 6,6 % i 2018. Dette er en økning fra 2017 (2,6 %), men samtidig en mer normal turnover.

Embetets livsfasepolitikk var revidert i nytt lønns- og personalpolitisk dokument fra 2017. Arbeidsgivers livsfasepolitikk avspeiler likeverd for ansatte i alle aldersgrupper.

For å forebygge og følge opp sykefravær, har HR hatt tett dialog med ledere gjennom hele året. Våre medarbeidere er tidlig tilbake i arbeidsrelatert aktivitet, og vi kommer tidlig i gang med tilretteleggingstiltak og veiledning for veien videre.

HR samarbeider med lederne i vanskelige personal- og/eller konfliktsaker. Vi har utviklet en kultur om å håndtere slike saker i en tidlig fase og ser at det igjen bidrar til endring, effektivisering og gode løsninger for alle parter. Vi har utviklet en rekke veilednings- og kartleggingsverktøy for å løse utfordrende saker.

Som et forebyggingsstiltak for helseplager, samt som et arbeidsmiljøtiltak, har vi ordninger for trening i arbeidstiden. Dette ved at medarbeidere kan bruke inntil en time pr uke til dette formålet. Et annet arbeidsmiljøtiltak er velferdsforeningen «Klippen» som tilbyr et bredt spekter av aktiviteter for våre ansatte.

Vi er veldig tydelig på at alle må bidra med sitt for at vi sammen skal skape et godt, trivelig og inkluderende arbeidsmiljø. Vi er opptatt av trygghet og tillit for at vi sammen skal skape en god kultur for tilbakemelding.

Våre annonsetekster oppfordrer som lovpålagt alle kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne og/eller innvandrerbakgrunn til å søke. Dårlig eller ingen norsk språkkompetanse er viktigste årsak til at ellers kvalifiserte søkere ikke får tilbud om stilling hos oss.

Som IA-bedrift har vi laget målsettinger for vårt inkluderingsarbeid. Et av tiltakene er arbeidsplassvurdering for alle nytilsatte og medarbeidere som har eller står i fare for å få arbeidsrelaterte helseutfordringer.

4.3 Andre forhold

I 2018 var hele virksomheten berørt av den store omstillingsprosessen. Den ble ledet av en lokal omstillingsgruppe (LOG). I den forbindelse ble det gjennomført mange LOG-møter, og alle ansatte var involvert i ulike kartlegginger.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Fylkesmannen i Troms og Finnmark ble etablert ved årsskiftet. Selv om den nye organisasjonen formelt er på plass, betyr ikke det at de nye avdelingene og stabene er ferdig med alt arbeidet knyttet til utvikling av nye rutiner og retningslinjer. Å utvikle ensartet saksbehandlingspraksis vil ha høyeste prioritet dette året og videre fremover. Større fagmiljøer åpner for mer spesialisering og mer effektiv saksbehandling. Stor saksmengde ved flere av avdelingene tilsier at arbeidet med den interne organiseringen må ha fokus i tiden som kommer for å kunne bygge ned restanser og ta unna nye saker innenfor gjeldende frister.

Arbeidsdelingen i embetsledelsen innebærer blant annet at de to assisterende fylkesmennene gis et særskilt oppfølgingsansvar for de avdelinger og staber som ledes fra sitt kontorsted. I oppstartsfasen ser embetsledelsen behov for å være tett på som dialogpartnere for direktører og stabsledere for å sikre at den nye organiseringen får satt seg på en god måte.

Rekruttering av kvalifisert personale både i Tromsø og Vadsø er viktig for å sikre embetets evne til å løse sine oppgaver på en tilfredsstillende måte. God rekruttering er samtidig en forutsetning for å oppfylle målsettingen om minst like mange ansatte ved hovedsetet i Vadsø som ved kontorsted Tromsø. Erfaringene så langt viser at det er mer utfordrende å rekruttere nye medarbeidere i Vadsø. I særlig grad gjelder dette lederstillinger og enkelte fagstillinger.

Den nye organisasjonen har avdelinger og staber ved fem ulike kontorsteder; Vadsø, Tromsø, Andselv, Karasjok og Kautokeino. Særlig i oppstartfasen av det nye embetet er det viktig et det gis rom også for fysiske møter, slik at medarbeidere som skal jobbe tett sammen, kan opparbeide nødvendig kjennskap og tillit til hverandre. I omstillingsprosessen ble det investert i mye nytt teknisk utstyr for å legge til rette for digital samhandling. Dette utstyret er allerede flittig i bruk og vil være avgjørende for at fagfolk og ledere kan holde nødvendig kontakt i det daglige arbeidet.

Ledergruppen hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark teller 13 medlemmer, fordelt med 9 i Vadsø og 4 i Tromsø. Møtene avholdes vekselvis i Vadsø og på Skype. Enkelte av ledergruppens møter vil bli lagt andre steder i Troms og Finnmark og kombineres med møter med andre organisasjoner og institusjoner. Målet er å få ny kunnskap, sikre god dialog og samhandling om utfordringer og for å fremme en positiv utvikling i regionen.

Når det gjelder økonomien knytter det seg betydelig usikkerhet hvordan denne vil slå ut for et embete som Troms og Finnmark. Med enorme reiseavstander er fly ofte eneste realistiske reisemåte og det opparbeides samtidig betydelig reisetid som skal avspaseres. Det vil fortsatt være behov for personalsamlinger samt at ledergruppen kan møtes jevnlig fysisk, om enn ikke så ofte som nå i begynnelsen. Videre er det et stort behov for å følge opp våre 43 kommuner og det ansvaret vi også har knyttet til lokalstyret i Longyearbyen. Vi forventer at den nye økonomimodellen for fylkesmannsembetene tar hensyn til forhold som her nevnt.

Den nye kommunefamilien teller 43 kommuner i 2019 og 39 fra 2020. Om lag 2/3 av dem vil ha under 3000 innbyggere. Sammen med et stadig mer utfordrende demografisk bilde, er manglende kompetanse og kapasitet til å løse lovpålagte oppgaver et gjennomgående trekk. Det blir en hovedutfordring fremover å fornye og forsterke kommunedialogen. Fylkesmannen må jobbe tett sammen med ledelsen i kommunene for å finne samarbeidsløsninger som ivaretar rettssikkerheten til innbyggerne og gjør kommunene bedre i stand til å ivareta tilretteleggerrollen for nytt næringsliv. I denne sammenheng er målrettet bruk av skjønnsmidler et aktuelt verktøy. Vi vil også ha en tett dialog med de to fylkeskommunene som er i sammenslåingsprosess.

Bærekraften i mange av kommunene trues av befolkningsnedgang, med stadig færre unge og en økende andel eldre. Gjennom satsing på barn og unge som fylkesmannsembetets første «fyrårn» ønsker vi å motivere kommunene til ny og felles innsats for å løfte kvaliteten på tjenester innenfor oppvekstsektoren, for å øke regionens attraktivitet hos unge i etableringsfasen.

Regionen er i nasjonal målestokk svært rik på naturressurser med stort potensial for økt aktivitet som kan gi nye arbeidsplasser. Embetet har som ambisjon å gjøre Troms og Finnmark til den beste regionen å vokse opp i. Dette må derfor også sees på som et tiltak for å bidra til å tiltrekke seg nok arbeidskraft i et fremtidsperspektiv.

Våre oppdragsgivere legger stor vekt på tverrfaglig arbeid og Fylkesmannens samordningsrolle. I det nye embetet må vi da organisere oss slik at vi lykkes med å oppfylle disse forventningene og løse våre oppgaver som forutsatt av nasjonale myndigheter.

Troms og Finnmark grenser mot Russland, Finland og Sverige. Vi ønsker å videreføre det viktige samarbeidet med Russland knyttet til miljø og atomforurensning og om samfunnsikkerhet og beredskap med våre svenske og finske naboer. Dersom nasjonale myndigheter vil engasjere Fylkesmannen i Troms og Finnmark i nye prosjekter over landegrensene i nord vil det være spennende.

Det er fremdeles utfordrende å få til økt matproduksjon og annen vekst og utvikling i Troms. Troms er småbruksfylke og er fremdeles fylket med raskest nedleggingstakt i landbruket. Eiendomsstrukturen er fremdeles svært utfordrende og hemmer i praksis utvikling for å oppnå bærekraftig utvikling og drift både miljømessig og økonomisk.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Se kap 5.1

5.3 Andre forhold

ingen rapport

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Troms.pdf](#)